

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ

ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ

ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

EU-SILC 2016

Πειραιάς, 2016

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
Γενικά 5	
Νομική βάση	5
Σκοπός της έρευνας.....	5
Κάλυψη	6
Σχεδιασμός της έρευνας.....	6
II. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥΣ	7
Ερωτηματολόγια και λοιπά έντυπα.....	7
Τρόπος συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων	7
Τεχνική συνέντευξης.....	8
III. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	8
Κατοικία	8
Νοικοκυριό.....	9
Μέλη του νοικοκυριού	9
Εισόδημα	11
Πηγές εισοδήματος.....	11
Περίοδοι αναφοράς	11
IV. ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ	12
ΜΗΤΡΩΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ	12
<i>Τμήμα Α. Εντοπισμός Νοικοκυριού</i>	12
<i>Τμήμα Β. Εντοπισμός κατοικίας</i>	13
<i>Τμήμα Γ. Αποτελέσματα συνέντευξης νοικοκυριού</i>	14
ΜΗΤΡΩΟ ΜΕΛΩΝ	14
<i>Τμήμα Α. Βασικά χαρακτηριστικά και σημερινό καθεστώς μελών</i>	14
<i>Τμήμα Β. Υπηρεσίες φροντίδας & εκπαίδευσης μελών του νοικοκυριού</i>	18
<i>Τμήμα Γ. Φύλλο ανίχνευσης μέλους</i>	21
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ	22
<i>Τμήμα Α. Στοιχεία Κατοικίας</i>	22
<i>Τμήμα Β. Ιδιόκτητη κατοικία</i>	25
<i>Τμήματα Γ και Δ. Ενοικιασμένη κατοικία</i>	25
<i>Τμήμα Ε. Παραχωρημένη δωρεάν κύρια κατοικία</i>	25
<i>Τμήμα Ζ. Δαπάνες κύριας κατοικίας</i>	26
<i>Τμήμα Η. Μη χρηματικά αγαθά</i>	26
<i>Τμήμα ΗΑ. Αποστέρηση υλικών αγαθών</i>	26
<i>Τμήμα Θ. Οικονομική Κατάσταση</i>	27
<i>Τμήμα ΙΑ. Φροντίδα παιδιών</i>	30
<i>Τμήμα ΙΒ. Εκπαίδευση και Κατάρτιση</i>	30
<i>Τμήμα ΙΓ. Υγειονομική Περίθαλψη</i>	31
<i>Τμήμα ΙΔ. Φροντίδα κατ'οίκον</i>	31
<i>Τμήμα Κ. Εισόδημα ατόμων <16 ετών</i>	31
<i>Τμήμα Λ. Φόροι και τέλη ακίνητης περιουσίας</i>	32
<i>Τμήμα Μ. Εισοδήματα σε είδος</i>	32
<i>Τμήμα Ν. ΑμεΑ που βαρύνουν οικονομικά το νοικοκυριό</i>	32
<i>Τμήμα Ξ. Διάρκεια και ημερομηνία συνέντευξης</i>	33
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΟΥΣ	34
<i>Τμήμα Α. Δημογραφικά στοιχεία</i>	34
<i>Τμήμα Β. Εκπαίδευση</i>	34

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

Τμήμα Γ. Υγεία.....	36
Τμήμα Δ. Τρέχουσα ασχολία.....	39
Τμήματα Ε και Ζ. Χαρακτηριστικά της εργασίας.....	43
Τμήμα Η. Ιστορικό ασχολίας.....	48
Τμήμα Θ. Εισόδημα μισθωτών.....	50
Τμήμα Κ. Εισόδημα από αυτοαπασχόληση.....	53
Τμήμα Λ. Εισόδημα από επενδύσεις.....	56
Τμήμα Μ. Ιδιωτικές συντάξεις.....	57
Τμήμα ΝΑ. Επιδοτήσεις, Επιδόματα, Παροχές, Δάνεια Κατοικίας.....	57
Τμήμα ΝΒ. Κοινωνική βοήθεια.....	58
Τμήμα ΝΓ. Εισόδημα από ενοίκια.....	60
Τμήμα ΝΔ. Οικογενειακά επιδόματα και παροχές.....	60
Τμήμα ΝΕ. Παροχή βοήθειας σε / και από τρίτους.....	62
ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ - ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ	
ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ.....	63
Τμήμα ΕΑ. Επιδόματα ανεργίας/ επαγγελματικής επιμόρφωσης.....	63
Τμήμα ΕΒ. Συντάξεις.....	64
Τμήμα ΕΓ. Συντάξεις - βοηθήματα από το /τη σύζυγο.....	64
Τμήμα ΕΔ. Επιδόματα- βοηθήματα ασθενείας.....	65
Τμήμα ΕΕ. Συντάξεις - επιδόματα / βοηθήματα αναπηρίας - ανικανότητας.....	66
Τμήμα ΕΖ. Εκπαιδευτικές παροχές.....	66
Τμήμα Π. Φόροι εισοδήματος.....	67
Τμήμα Ρ. Έκτακτη οικονομική εισφορά στα φυσικά πρόσωπα με μεγάλο εισόδημα.....	68
Τμήμα Σ. Απόσπρωση υλικών αγαθών.....	68
Τμήμα ΣΑ. Συνθήκες εργασίας & διαβίωσης ατόμων με αναπηρία.....	68
Τμήμα Τ. Διάρκεια και ημερομηνία συνεντευξης.....	68
Έλεγχος και αποστολή υλικού από τις Υ.Σ.Ν. στην Κ.Υ.....	68

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γενικά

Η Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης (European Union - Statistics on Income and Living Conditions, στο εξής EU-SILC) είναι μέρος ενός κοινοτικού στατιστικού προγράμματος, στο οποίο συμμετέχουν όλες οι χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντικατέστησε, από το 2003, το Ευρωπαϊκό Πάνελ Νοικοκυριών (European Community Household Panel, ECHP).

Βασικός στόχος της έρευνας είναι η μελέτη, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, των συνθηκών διαβίωσης των νοικοκυριών σε σχέση, κυρίως, με το εισόδημά τους. Η έρευνα αποτελεί την πηγή αναφοράς των συγκριτικών στατιστικών για την κατανομή του εισοδήματος και τον κοινωνικό αποκλεισμό σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η έρευνα αποτελείται από δύο μέρη (συνιστώσες), τη συγχρονική (cross sectional) και τη διαχρονική (longitudinal) συνιστώσα. Η συγχρονική συνιστώσα της έρευνας αναφέρεται σε μια δεδομένη χρονική στιγμή ή περίοδο, ενώ η διαχρονική αναφέρεται στις αλλαγές που παρουσιάζονται σε ατομικό επίπεδο σε χρονικό διάστημα τριών ή τεσσάρων ετών.

Η συγκρισιμότητα των στοιχείων επιβάλλει σε όλες τις χώρες-μέλη, κατά το σχεδιασμό και την κατάρτιση των ερωτηματολογίων, να ληφθούν υπόψη οι οδηγίες και τα ερωτηματολόγια της Eurostat, αφού προσαρμοστούν στις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας.

Νομική βάση

Η παρούσα έρευνα διενεργείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και διέπεται από τις διατάξεις του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και Κοινοβουλίου με αριθ. 1177/2003, καθώς και των πέντε (5) εφαρμοστικών κανονισμών του που αφορούν στη μέθοδο δειγματοληψίας και τους κανόνες ανίχνευσης, στις βασικές έννοιες και ορισμούς, στον κατάλογο των ετήσιων κύριων μεταβλητών, στη συλλογή των δεδομένων και στις διαδικασίες τεκμαρτής εκτίμησης μη συλλεγέντων στοιχείων και στις εκθέσεις ποιότητας. Επιπρόσθετα, κάθε χρόνο η έρευνα συνεπικουρείται και από τον εφαρμοστικό κανονισμό που αφορά στις ετήσιες δευτερεύουσες μεταβλητές.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθούν ορισμένα κοινωνικο-οικονομικά μεγέθη, που επηρεάζουν τις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού, ώστε η Χώρα μας να είναι σε θέση να υπολογίσει και να καταρτίσει τους διαρθρωτικούς δείκτες κοινωνικής συνοχής και να παράγει συστηματικές στατιστικές σχετικά με το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης των νοικοκυριών σε εθνικό επίπεδο.

Τα στοιχεία που θα προκύψουν από την έρευνα θα χρησιμοποιηθούν για να μελετηθούν οι εισοδηματικές ανισότητες, οι ανισότητες στις συνθήκες διαβίωσης των νοικοκυριών, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός και άλλα παρόμοια φαινόμενα. Οι δείκτες κοινωνικής συνοχής βοηθούν επίσης, στη διαμόρφωση και στην άσκηση της κοινωνικής πολιτικής της Χώρας μας.

Κυριότεροι δείκτες κοινωνικής συνοχής είναι ο κίνδυνος φτώχειας πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (στις οποίες δεν περιλαμβάνονται οι συντάξεις γήρατος και χηρείας), ο κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (στις οποίες περιλαμβάνονται οι συντάξεις γήρατος και χηρείας), η εισοδηματική ανισότητα (S80/S20), το βάθος του κινδύνου φτώχειας κλπ.

Για το σκοπό αυτό συγκεντρώνονται στοιχεία για το νοικοκυριό, γενικά, αλλά και για τα μέλη του νοικοκυριού, ειδικότερα, που αφορούν:

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

- στο εισόδημα από οποιαδήποτε πηγή και αν προέρχεται (*εργασία, περιουσία, συντάξεις, κοινωνικά επιδόματα κλπ.*)
- στην απασχόληση
- στις συνθήκες στέγασης (*ποιότητα κατοικίας, ανέσεις κλπ.*)
- στην οικονομική κατάσταση
- στην αποστέρηση αγαθών
- στο επίπεδο εκπαίδευσης και
- στην κατάσταση της υγείας των μελών του νοικοκυριού

Κάλυψη

Η έρευνα καλύπτει όλα τα ιδιωτικά νοικοκυριά της Χώρας με τα μέλη τους, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή οποιαδήποτε οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.

Εξαιρούνται από την έρευνα:

- Οι συλλογικές κατοικίες, όπως π.χ. ξενοδοχεία, πανσιόν, νοσοκομεία, γηροκομεία, στρατόπεδα, αναμορφωτήρια κλπ. Συλλογικές κατοικίες θα θεωρηθούν και τα νοικοκυριά που παρέχουν στέγη με διατροφή σε άνω των πέντε τροφίμους.
- Τα νοικοκυριά με μέλη ξένους υπηκόους, που υπηρετούν σε ξένες διπλωματικές αποστολές.

Σχεδιασμός της έρευνας

Η έρευνα είναι δειγματοληπτική, με σχεδιασμό *rotational integrated design*, που επιλέχτηκε ως ο πλέον κατάλληλος για ενιαία συγχρονική και διαχρονική έρευνα. Η τελική δειγματοληπτική μονάδα είναι το νοικοκυριό. Οι μονάδες ανάλυσης είναι τα νοικοκυριά και τα μέλη τους.

Η διαχρονική δομή του δείγματος διακρίνεται σε τέσσερα εναλλασσόμενα υπο-δείγματα (panels), καθένα από τα οποία είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού και διαρκεί τέσσερα χρόνια. Για κάθε δύο διαδοχικά χρόνια υπάρχει μερική επικάλυψη (75%) των panels. Κάθε χρόνο ένα panel εγκαταλείπει το δείγμα και ένα νέο panel επιλέγεται. Το σχήμα εναλλαγής άρχισε από τον πρώτο χρόνο (2003). Για να υπάρξει πλήρες δείγμα τον πρώτο χρόνο της έρευνας, τα τέσσερα panels άρχισαν ταυτόχρονα. Για τη διαχρονική συνιστώσα του EU-SILC, τα άτομα που επιλέγονται αρχικά ερευνώνται για περίοδο τεσσάρων χρόνων, ίση με τη διάρκεια του κάθε panel.

Το αρχικό δείγμα της έρευνας EU-SILC (έτος 2003) είχε προσδιοριστεί σε 8.000, περίπου, νοικοκυριά, ώστε να επιτευχθεί το “ελάχιστο αποτελεσματικό μέγεθος δείγματος” των 4.750 και 3.500 νοικοκυριών για τη συγχρονική και διαχρονική συνιστώσα της έρευνας, αντίστοιχα, όπως ορίζει ο κανονισμός της Eurostat. Ο προσδιορισμός αυτός του δειγματικού μεγέθους στηρίχθηκε σε πρόβλεψη ποσοστού ανταπόκρισης τουλάχιστον 75% και τιμής design effect ίσης, περίπου, με 1,3.

Η έρευνα EU-SILC βασίζεται σε δισταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία νοικοκυριών από πλαίσιο δειγματοληψίας, που έχει δημιουργηθεί με βάση τα στοιχεία της Απογραφής Πληθυσμού του 2001 και καλύπτει πλήρως τον πληθυσμό αναφοράς.

Ο σχεδιασμός της δειγματοληψίας περιλαμβάνει δύο επίπεδα στρωμάτωσης:

- Το πρώτο επίπεδο είναι γεωγραφική στρωμάτωση, που βασίζεται στο διαμερισμό της Χώρας στις Περιφέρειες, που αντιστοιχούν στο Ευρωπαϊκό επίπεδο διαμέρισης NUTS II, ενώ τα δύο μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης συγκροτούν χωριστά γεωγραφικά στρώματα.
- Το δεύτερο επίπεδο στρωμάτωσης είναι η ταξινόμηση των οικισμών, μέσα σε κάθε Περιφέρεια, σε τέσσερις κατηγορίες αστικότητας, σύμφωνα με το μέγεθος του πληθυσμού τους. Η στρωμάτωση των δύο μεγάλων πολεοδομικών συγκροτημάτων έγινε κατά απογραφικές εποπτείες. Η περιφέρεια Πρωτευούσης και το Πολεοδομικό συγκρότημα χωρίστηκαν σε 31 και 9 ισομεγέθη στρώματα, αντίστοιχα.

Το δείγμα των ιδιωτικών νοικοκυριών επιλέγεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, ένα τυχαίο δείγμα μονάδων επιφανείας (κατοικημένων γεωγραφικών περιοχών, που περικλείονται από φυσικά ή τεχνητά όρια) επιλέγεται με συστηματική δειγματοληψία από κάθε τελικό στρώμα με πιθανότητα επιλογής της κάθε μονάδας αναλογική του αριθμού των ιδιωτικών νοικοκυριών που αυτή περιέχει. Στο δεύτερο στάδιο, ένα συστηματικό τυχαίο δείγμα ιδιωτικών νοικοκυριών επιλέγεται με δεδομένο δειγματοληπτικό κλάσμα, από το σύγχρονο πληθυσμό των νοικοκυριών (με βάση προμέτρηση που γίνεται στο πεδίο) κάθε επιλεγμένης μονάδας επιφανείας.

II. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥΣ

Ερωτηματολόγια και λοιπά έντυπα

Οι πληροφορίες θα συγκεντρωθούν με τα παρακάτω ερωτηματολόγια /έντυπα:

- Μητρώο Νοικοκυριού (ΕΡ. ΕΙΣ. 1)
- Μητρώο Μελών (ΕΡ. ΕΙΣ. 2)
- Ερωτηματολόγιο Νοικοκυριού (ΕΡ. ΕΙΣ. 3)
- Ερωτηματολόγιο Μέλους (ΕΡ. ΕΙΣ.4)
- Τρέχον Εισόδημα Νοικοκυριού (ΕΡ.ΕΙΣ. 5)

Επισημαίνεται ότι στο πρόγραμμα εισαγωγής δεδομένων, το Μητρώο Νοικοκυριού και το Μητρώο Μελών του νοικοκυριού θα εμφανίζεται ως ένα ερωτηματολόγιο, ενώ στην έντυπη μορφή είναι δύο ανεξάρτητα ερωτηματολόγια.

Στην έρευνα θα χρησιμοποιηθούν και τα εξής βοηθητικά έντυπα:

- Χαρτογραφικό σχεδιάγραμμα της Μονάδας Επιφανείας
- Αποσπάσματα του Μητρώου Νοικοκυριών των επαναλαμβανόμενων Μονάδων Επιφανείας
- Κατάλογος κατοικιών των νοικοκυριών του νέου δείγματος
- Ενημερωτική επιστολή προς τα νοικοκυριά
- Ειδοποίηση

Τρόπος συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων

Οι απαντήσεις που θα δοθούν στα ερωτήματα:

- Καταχωρούνται με έναν από τους κωδικούς που περιγράφονται κάτω από τις στήλες του Μητρώου Μελών
- Σημειώνονται με ένα **X** στο ανάλογο τετραγωνίδιο, όπως π.χ. ερωτήματα με απάντηση *Ναι* ή *Όχι*, ερωτήματα με δύο ή περισσότερες κλειστού τύπου απαντήσεις κλπ.
- Γράφονται αριθμητικά σε φατνία.
Παράδειγμα: έτος..... |2|0|1|4| ή ώρες... |4|5| ή αριθμός μηνών... |0|8|
- Καταγράφονται αριθμητικά, όπως π.χ. το εισόδημα σε ένα φατνίο ή με την ένδειξη **X** στην αντίστοιχη εισοδηματική κατηγορία.
Παράδειγματα:
- Μικτό ποσό ..... € | 1.200,00 | ή
- Από 1.000 μέχρι κάτω από 3.000 € ..... |0|2|
- Σημειώνονται στην κενή γραμμή με λέξεις που αποδίδουν την αναλυτική πληροφορία, όπως το επάγγελμα, τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας κλπ.
Παράδειγμα: βοηθός λογιστή
- Σημειώνονται με ένα **X** στο αντίστοιχο τετραγωνίδιο και λεκτικά, όπως στα επιδόματα κλπ.
Παράδειγμα: Άλλες παροχές – επιδόματα, δηλαδή: Επίδομα μητρότητας ανασφαλιστών

Ακόμα, υπάρχουν ορισμένα βοηθητικά ερωτήματα τα οποία συμπληρώνονται, ελέγχονται και συσχετίζονται από τον ερευνητή σύμφωνα με τις απαντήσεις που έχει δώσει ο ερευνώμενος σε προηγούμενα ερωτήματα ή κατόπιν προσωπικής διαπίστωσης. Τα ερωτήματα αυτά αποτελούν τον οδηγό του ερευνητή για τη συμπλήρωση των άλλων ερωτημάτων.

Τέλος, τα βέλη (→) υποδεικνύουν στον ερευνητή τον αριθμό της επόμενης ερώτησης, με την οποία θα συνεχίσει τη συνέντευξη.

Τεχνική συνέντευξης

Η επιτυχία της έρευνας, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα του ερευνητή να δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας με τα μέλη του νοικοκυριού, ώστε να συγκεντρώσει τις πληροφορίες που απαιτούνται με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια. Ο ερευνητής πρέπει να καταβάλλει προσπάθεια, ώστε τα μέλη του νοικοκυριού να κατανοήσουν πλήρως τη σημασία που έχει αυτή η έρευνα για τη Χώρα μας και για τους ίδιους τους ερευνωμένους. Επομένως, πριν αρχίσει την έρευνα στα νοικοκυριά, θα πρέπει να έχει μελετήσει προσεκτικά τις οδηγίες και τα ερωτηματολόγια της έρευνας και να γνωρίζει, επακριβώς, τι ζητά από το νοικοκυριό και σε τι αποβλέπει η έρευνα.

Επισημαίνεται ότι οι πληροφορίες που θα δοθούν στον ερευνητή της Υπηρεσίας μας χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για στατιστικούς σκοπούς και τηρείται το **ΑΠΟΡΡΗΤΟ** των στοιχείων (Ν.3832/2010). Επισημαίνεται, τέλος, ότι η παροχή στοιχείων στη ΕΛΣΤΑΤ είναι **ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ**, ότι κανείς άλλος δε θα λάβει γνώση αυτών και ότι τιμωρείται αυστηρά ο ερευνητής που τυχόν θα αποκαλύψει πληροφορίες που αφορούν στο νοικοκυριό. Με βάση τα στοιχεία του συνόλου των νοικοκυριών θα καταρτιστούν διαρθρωτικοί δείκτες που αφορούν στη φτώχεια, στη συνεχιζόμενη φτώχεια, στον κοινωνικό αποκλεισμό, στη μισθολογική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών κλπ., καθώς και συγκεντρωτικοί στατιστικοί πίνακες, που θα εμφανίζουν μέσους όρους των εισοδημάτων και άλλα σχετικά στοιχεία.

Διευκρινίζεται ότι σύμφωνα με το Ν.2472/97 για την «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με ενσωματωμένες τις τροποποιήσεις», η επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων που συλλέγονται με την έρευνα πραγματοποιείται για **ερευνητικούς και επιστημονικούς αποκλειστικά σκοπούς**, τηρείται η ανωνυμία (τα δεδομένα συγκεντρώνονται σε ανώνυμα αρχεία) και λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων στα οποία αναφέρονται.

ΙΙΙ. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Στο τμήμα αυτό αναλύονται οι βασικές έννοιες και οι ορισμοί που θα χρησιμοποιηθούν στην έρευνα.

Κατοικία

Είναι ένας χώρος από την κατασκευή του χωριστός και ανεξάρτητος, που κτίστηκε ή μετατράπηκε για να καλύψει στεγαστικές ανάγκες ή που χρησιμοποιείται ως κύρια κατοικία κατά τη διάρκεια της έρευνας, ακόμη και αν δεν κατασκευάστηκε για το σκοπό αυτό.

Κατοικίες θεωρούνται:

- Μία μονοκατοικία, ένα διαμέρισμα διπλοκατοικίας ή πολυκατοικίας ή συγκροτήματος κατοικιών
- Ένα κατοικούμενο δωμάτιο ή σειρά δωματίων, όπου διαμένει το νοικοκυριό
- Μία αποθήκη, καλύβα, παράγκα ή οποιοσδήποτε άλλος στεγασμένος χώρος, που κατά τη διάρκεια της έρευνας χρησιμοποιείται ως κύρια κατοικία.

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

Δε θεωρούνται κατοικίες:

- Οι χώροι που κατασκευάστηκαν για κατοικία, αλλά χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για άλλους σκοπούς (*επαγγελματική στέγη*), π.χ. διαμερίσματα που χρησιμοποιούνται ως εργαστήρια, ιατρεία κλπ.

Νοικοκυριό

Νοικοκυριό είναι ένα άτομο που ζει μόνο του σε μία κατοικία **ή** μία ομάδα ατόμων, συγγενικών ή μη, τα οποία διαμένουν στην ίδια κατοικία και εξασφαλίζουν από κοινό προϋπολογισμό τη διατροφή τους και άλλα είδη που είναι απαραίτητα για τη διαβίωσή τους. Τα μέλη του νοικοκυριού συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων.

Πιο συγκεκριμένα:

Μονοπρόσωπα νοικοκυριά:

- Ένα άτομο που ζει σε μία κατοικία ή σε ένα δωμάτιο κατοικίας και προμηθεύεται μόνο του τα απαραίτητα είδη για τη συντήρησή του.
- Δύο ή περισσότερα άτομα συγγενικά ή μη, τα οποία διαμένουν σε μία κατοικία, αλλά δεν προμηθεύονται από κοινού τα απαραίτητα για τη συντήρησή τους, το καθένα από αυτά έχει την αποκλειστική χρήση ενός τουλάχιστον δωματίου και δε χρησιμοποιούν κάποιον κύριο κοινό χώρο (*καθιστικό, γραφείο - όχι όμως χωλ- κλπ.*).

Πολυπρόσωπα νοικοκυριά:

- Ένα ζευγάρι μόνο του ή γονείς με τα παιδιά τους ή ένας από τους γονείς με τα παιδιά του.
- Ένα ζευγάρι με ή χωρίς παιδιά, οι γονείς του ζευγαριού και η εσωτερική οικιακή βοηθός, αν υπάρχει και προτίθεται να παραμείνει για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 6 μηνών.
- Δύο ή περισσότερα άτομα, όχι απαραίτητα συγγενικά μεταξύ τους, τα οποία διαμένουν σε μία κατοικία και προμηθεύονται από κοινού τα είδη που είναι απαραίτητα για τη διαβίωσή τους.
- Μία οικογένεια με έναν έως πέντε -το πολύ- οικοτρόφους.

Μέλη του νοικοκυριού

Τα άτομα που αποτελούν το νοικοκυριό καλούνται μέλη του νοικοκυριού. Αυτά μπορεί να διαμένουν, συνήθως, στο νοικοκυριό ή να απουσιάζουν προσωρινά από αυτό.

Άτομα που συνήθως διαμένουν στο νοικοκυριό θεωρούνται τα άτομα που κατά το χρονικό διάστημα των τελευταίων 6 μηνών πέρασαν τις περισσότερες ώρες της ημέρας και της νύκτας στο συγκεκριμένο νοικοκυριό.

Άτομα που προσωρινά απουσιάζουν από το νοικοκυριό, είτε επειδή βρίσκονται σε άλλο ιδιωτικό νοικοκυριό είτε σε συλλογική κατοικία (π.χ. νοσοκομείο, γηροκομείο κλπ.), θα θεωρηθούν μέλη και θα καταγραφούν ως μέλη του νοικοκυριού, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται πιο κάτω.

Μέλη του νοικοκυριού θεωρούνται και καταγράφονται στο Μητρώο Μελών του Νοικοκυριού οι παρακάτω κατηγορίες ατόμων:

- **Συγγενικά άτομα που, συνήθως, διαμένουν μαζί** (άγαμα και έγγαμα παιδιά, γονείς υπευθύνου, εγγόνια, άλλοι συγγενείς κλπ.) και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων (ανήλικα παιδιά, άτομα που δεν έχουν εισόδημα κ.ά.).

- **Μη συγγενικά άτομα που, συνήθως, διαμένουν μαζί** (σύντροφοι κλπ.) και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται από αυτές, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων (ανήλικα παιδιά, άτομα που δεν έχουν εισόδημα κ.ά.).
- **Άτομα (μέχρι 5) που συγκατοικούν σε μία κατοικία ως ενοικιαστές** και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων και είτε κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία είτε διέμεναν ή προτίθενται να διαμείνουν στο νοικοκυριό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.
- **Φιλοξενούμενοι του νοικοκυριού**, συγγενείς ή μη, που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων και είτε κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία είτε διέμεναν ή προτίθενται να διαμείνουν στο νοικοκυριό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.
- **Βοηθητικό προσωπικό**, που διαμένει στην κατοικία, κατά τη διάρκεια της έρευνας, δεν έχει αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία και διέμεναν ή προτίθενται να διαμείνουν στο νοικοκυριό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών. Η εξωτερική βοήθος (παραδουλεύτρια) δε θεωρείται μέλος του νοικοκυριού και δεν ερευνάται.
- **Τα άτομα που απουσιάζουν για μικρό χρονικό διάστημα** (σε διακοπές, για εργασία, σπουδές κλπ.) και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων και κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία και απουσίαζαν ή αναμένεται να απουσιάσουν συνολικά από την κατοικία τους για χρονικό διάστημα μικρότερο των έξι (6) μηνών.
- **Οι μαθητές/σπουδαστές/φοιτητές** που σπουδάζουν μακριά από το σπίτι τους και οι **στρατιώτες**, που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων, **ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα που προτίθενται να απουσιάσουν** και κατά τη διάρκεια της έρευνας **δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία**, είναι σύντροφοι ή παιδιά μέλους του νοικοκυριού και οι οποίοι συνεχίζουν να διατηρούν στενούς δεσμούς με το νοικοκυριό και θεωρούν ότι αυτή η κατοικία είναι η κύρια κατοικία τους.
- **Συγγενικά άτομα που απουσιάζουν για μεγάλο χρονικό διάστημα** (π.χ. ναυτικοί, υπάλληλοι σιδηροδρόμων, υπεραστικών λεωφορείων, δημόσιοι υπάλληλοι εκτός έδρας κλπ.), που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων, θεωρούνται μέλη του νοικοκυριού, **ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα** που απουσιάζουν, και κατά τη διάρκεια της έρευνας **δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία**, είναι σύντροφοι ή παιδιά μέλους του νοικοκυριού και συνεχίζουν να διατηρούν στενούς δεσμούς με το νοικοκυριό και θεωρούν ότι αυτή η κατοικία είναι η κύρια κατοικία τους.
- **Τα άτομα που διατηρούν οικογενειακούς δεσμούς και απουσιάζουν προσωρινά** δηλαδή βρίσκονται προσωρινά στο νοσοκομείο, γηροκομείο κλπ., που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων, έχουν οικονομικούς δεσμούς με το νοικοκυριό και **απουσίαζαν ή αναμένεται να απουσιάσουν συνολικά από την κατοικία τους για χρονικό διάστημα μικρότερο των έξι (6) μηνών.**

Έννοιες που χρησιμοποιούνται στην έρευνα (Μητρώο Νοικοκυριού) είναι οι κάτωθι:

Αρχικά νοικοκυριά είναι το σύνολο των νοικοκυριών που επιλέγησαν πριν τη διενέργεια της έρευνας. Ως αρχικά νοικοκυριά θα θεωρηθούν και τα νοικοκυριά με rotation 1 (τα οποία πρωτοεπιλέγησαν κατά το τρέχον, δέκατο τέταρτο κύμα).

Θυγατρικά νοικοκυριά είναι τα νοικοκυριά που δημιουργούνται από ένα άτομο δείγματος το οποίο μετακινείται εντός της Χώρας.

Άτομο/α δείγματος θεωρείται/ούνται το/τα μέλος/η που απαρτίζουν τα αρχικά νοικοκυριά ηλικίας 14 ετών και άνω κατά την επιλογή του δείγματος.

Νοικοκυριό δείγματος θεωρείται το νοικοκυριό που περιλαμβάνει ένα τουλάχιστον μέλος δείγματος ηλικίας 16 ετών και άνω.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην περίπτωση κατά την οποία μέλος δείγματος ηλικίας κάτω των 16 ετών μετακινείται σε άλλο ιδιωτικό νοικοκυριό εντός της Χώρας. Έτσι επειδή, λόγω ηλικίας, το μέλος δείγματος / παιδί δε συμπληρώνει Ερωτηματολόγιο Μέλους, στο Μητρώο Νοικοκυριού στο Τμήμα Α καταχωρείται ο κωδικός 8 «θυγατρικό», στο Τμήμα Β1 ο κωδικός 11 «εντοπίστηκε η κατοικία» και στο Τμήμα Γ «Αποτελέσματα Συνέντευξης Νοικοκυριού» ο κωδικός 24 «Το Ερωτηματολόγιο Νοικοκυριού δε συμπληρώθηκε για άλλους λόγους (κανείς δε μιλάει την ελληνική γλώσσα, είναι αναλφάβητοι, δεν περιέχεται μέλος δείγματος ηλικίας >=16 ετών κλπ.)».

Εισόδημα

Το εισόδημα, είναι μία από τις σπουδαιότερες μεταβλητές της έρευνας, δεδομένου ότι αποτελεί το βασικότερο παράγοντα στη διαμόρφωση των συνθηκών διαβίωσης του νοικοκυριού.

Εισόδημα θεωρείται το σύνολο των απολαβών σε χρήμα ή και σε είδος του ατόμου ή ολόκληρου του νοικοκυριού, που προέρχονται από εργασία ή και άλλες πηγές. Εισοδήματα θεωρούνται οι μισθοί, οι συντάξεις, τα κέρδη από γεωργικές, κτηνοτροφικές, εμπορικές κλπ. επιχειρήσεις, τα έσοδα από ενοικίαση ακίνητης περιουσίας, από τόκους και μερίσματα, από κοινωνικά επιδόματα κλπ.

Βασικός στόχος της έρευνας είναι ο υπολογισμός του διαθέσιμου εισοδήματος, δηλαδή του εισοδήματος που, κατά τη περίοδο αναφοράς του εισοδήματος (έτος 2015), το νοικοκυριό έχει στη διάθεσή του και το οποίο είναι το σύνολο των καθαρών αποδοχών από όλες τις πηγές εισοδήματος μετά την αφαίρεση των τυχόν παροχών προς άλλα νοικοκυριά. Στο ποσό αυτό πρέπει να προστεθεί και ο φόρος που ενδεχομένως επιστράφηκε και αφορούσε στην εκκαθάριση των εισοδημάτων του προηγούμενου έτους. Ως καθαρές θεωρούνται οι αποδοχές μετά την αφαίρεση του φόρου και των ποσών που καταβάλλονται για τις υποχρεωτικές ασφαλιστικές εισφορές.

Επισημαίνεται ότι στόχο της έρευνας αποτελεί η συλλογή των μεικτών αποδοχών από κάθε πηγή, προκειμένου να διερευνηθεί η επίδραση των φόρων στην ανακατανομή του εισοδήματος.

Ο υπολογισμός του συνολικού ακαθάριστου εισοδήματος και ανά συνιστώσα θα υπολογιστεί με «μοντέλο μετατροπής του καθαρού σε ακαθάριστο εισόδημα» που έχει καταρτιστεί από την ΕΛΣΤΑΤ (πρώην ΕΣΥΕ) και το Πανεπιστήμιο της Σιένα (Ιταλία).

Πηγές εισοδήματος

Προκειμένου να υπολογιστεί το διαθέσιμο εισόδημα, ζητείται το καθαρό εισόδημα κατά πηγή, για κάθε μέλος 16 ετών και άνω. Όλες οι συνιστώσες του εισοδήματος ζητούνται σε ατομικό επίπεδο. Για τις ανάγκες της έρευνας τα εισοδήματα από ακίνητη περιουσία, από επενδύσεις, τα οικογενειακά επιδόματα, τα επιδόματα στέγασης, οι τόκοι στεγαστικού δανείου, η κοινωνική βοήθεια, το εισόδημα ηλικίας κάτω των 16 ετών, καθώς και οι χρηματικές παροχές από και προς άλλα νοικοκυριά μετατρέπονται σε εισοδήματα νοικοκυριού. Επίσης, ζητούνται πληροφορίες απαραίτητες για τη μετατροπή των εισοδημάτων από καθαρά σε μικτά και αντίστροφα.

Περίοδοι αναφοράς

Τα χρονικά διαστήματα, στα οποία αναφέρονται τα διάφορα στοιχεία που ζητούνται κατά την έρευνα, αποκαλούνται **περίοδοι αναφοράς**. Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιούνται οι παρακάτω περίοδοι αναφοράς:

Για τα ενοίκια, τα εισοδήματα, τους φόρους και τις εισφορές για ασφάλιση:

- **Ο τρέχων μήνας** (ενοίκιο και τεκμαρτό ενοίκιο κατοικίας)
- **Το προηγούμενο ημερολογιακό έτος**, δηλαδή το 2015 (εισοδήματα μισθωτών και αυτοαπασχολουμένων, κοινωνικά επιδόματα, συντάξεις, οικονομική βοήθεια από και προς τρίτους, εισοδήματα από επενδύσεις, φόροι κλπ.)

Για την απασχόληση και την ανεργία:

- **ημέρα διενέργειας της έρευνας** (κύρια ασχολία, οικογενειακή κατάσταση)
  - **2 εβδομάδες**, μετά την ημέρα διενέργειας της έρευνας (δυνατότητα ανάληψης εργασίας)
- Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

- **12 τελευταίοι μήνες**, πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας (αλλαγή εργασίας)

Για την υγεία:

- **ημέρα διενέργειας της έρευνας** (κατάσταση υγείας)
- **12 τελευταίοι μήνες**, πριν από την ημέρα διενέργειας της έρευνας (ιατρικές επισκέψεις σε ειδικευμένο γιατρό ή οδοντίατρο).

IV. ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

ΜΗΤΡΩΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

Το Μητρώο Νοικοκυριού είναι το πρώτο ερωτηματολόγιο που συμπληρώνεται από τον ερευνητή. Με το έντυπο "Μητρώο Νοικοκυριού" συλλέγονται:

- Το ονοματεπώνυμο του υπευθύνου, η ταχυδρομική διεύθυνση της κατοικίας, ο αριθμός τηλεφώνου του νοικοκυριού και η ηλεκτρονική του διεύθυνση (στο εξώφυλλο του εντύπου).
- Πληροφορίες για τη δυνατότητα ή μη εντοπισμού της κατοικίας.
- Το αποτέλεσμα της συνέντευξης με το νοικοκυριό.

Το Μητρώο Νοικοκυριού συμπληρώνεται για κάθε νοικοκυριό.

Στο εξώφυλλο, τόσο του Μητρώου Νοικοκυριού όσο και των υπόλοιπων ερωτηματολογίων της έρευνας, καταχωρείται ο Κωδικός του Νοικοκυριού, που αποτελείται από τρία τμήματα με 11, συνολικά, ψηφία. Το πρώτα επτά ψηφία είναι ο Κωδικός της Μονάδας Επιφανείας, τα επόμενα δύο δηλώνουν τον αύξοντα αριθμό του νοικοκυριού μέσα στη Μονάδα Επιφανείας και τα τελευταία δύο ψηφία δηλώνουν αν το νοικοκυριό είναι αρχικό ή θυγατρικό -είναι δε για τα αρχικά νοικοκυριά και για όσα ερευνώνται για πρώτη φορά μηδέν-μηδέν (00), ενώ για τα θυγατρικά νοικοκυριά 01, 02 κ.ο.κ.

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι απλή και δε χρειάζεται συνεργασία με το ερευνώμενο νοικοκυριό, αφού οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται αφορούν στον εντοπισμό του νοικοκυριού, στον εντοπισμό της κατοικίας και στο αποτέλεσμα της συνέντευξης με το νοικοκυριό.

Επισημαίνεται ότι η καταγραφή του τηλεφώνου είναι απαραίτητη για πιθανό έλεγχο των στοιχείων και τη χρησιμοποίηση του δείγματος σε τηλεφωνική έρευνα.

Τμήμα Α. Εντοπισμός Νοικοκυριού

Οι πληροφορίες του τμήματος Α σχετίζονται με το προηγούμενο κύμα της έρευνας. Ειδικότερα:

Περίοδος αναφοράς	Τρέχουσα / Ημέρα διενέργειας της έρευνας
Νοικοκυριά που προέρχονται από το προηγούμενο κύμα:	
<i>Εντοπίστηκε η διεύθυνση</i>	<p>1 Το νοικοκυριό εντοπίστηκε στην ίδια ταχυδρομική διεύθυνση με αυτήν του προηγούμενου κύματος - Προϋπόθεση αποτελεί η ύπαρξη ενός τουλάχιστον μέλους δείγματος στο νοικοκυριό.</p> <p>2 Ολόκληρο το νοικοκυριό μετακινήθηκε σε άλλη διεύθυνση, εντός της Χώρας - Προϋπόθεση αποτελεί η επικοινωνία με το νοικοκυριό στη νέα αυτή διεύθυνση να είναι εφικτή (δηλαδή στο τμήμα Β1 που ακολουθεί καταχωρείται ο κωδικός 11). Σε αντίθετη περίπτωση, εάν δηλαδή η νέα διεύθυνση του νοικοκυριού δεν είναι δυνατόν να βρεθεί, θα καταχωρείται στο τμήμα Α2 ο κωδικός 11 (μη ανιχνεύσιμο). Επίσης, εάν δηλαδή η νέα διεύθυνση του νοικοκυριού δεν είναι δυνατόν να προσεγγιστεί (λόγω καιρικών συνθηκών), θα καταχωρείται στο τμήμα Α2 ο κωδικός 7.</p>
<i>Αλλά είναι εκτός του πεδίου της έρευνας</i>	3 αν όλο το νοικοκυριό μετακινήθηκε σε συλλογική κατοικία ή σε ίδρυμα εντός της Χώρας

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

	<p>4 αν όλο το νοικοκυριό μετακινήθηκε σε ιδιωτική κατοικία εκτός Χώρας</p> <p>5 αν όλα τα μέλη του νοικοκυριού απεβίωσαν</p> <p>6 όταν κανένα από τα εναπομείναντα (π.χ. λόγω θανάτου) μέλη του νοικοκυριού δεν είναι άτομα δείγματος - <i>Ο ίδιος κωδικός καταχωρείται και για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες π.χ. το ένα από τα δύο μέλη του νοικοκυριού απεβίωσε, ενώ το άλλο πήγε σε γηροκομείο.</i></p>
<i>Αλλά δεν είναι δυνατή η επικοινωνία/ έρευνα της διεύθυνσης</i>	<p>7 το νοικοκυριό μετακινήθηκε ολόκληρο σε άλλη διεύθυνση, η οποία όμως δεν είναι δυνατόν να προσεγγιστεί (π.χ. λόγω καιρικών συνθηκών)</p> <p>11 το νοικοκυριό μετακινήθηκε ολόκληρο σε άλλη διεύθυνση, η οποία δεν μπορεί να βρεθεί (μη υπαρκτή διεύθυνση, άγνωστη διεύθυνση)</p>
Νοικοκυριό που προστέθηκε στο δείγμα σε αυτό το κύμα	<p>8 θυγατρικά νοικοκυριά που δημιουργήθηκαν από το προηγούμενο κύμα μέχρι σήμερα (έτος 2016) και τα οποία δεν αποτελούν αρχικά νοικοκυριά.</p> <p>9 για τα νοικοκυριά που προστέθηκαν στο δείγμα για το κύμα αυτό (και δεν είναι θυγατρικά) και των οποίων το τρίτο ψηφίο του κωδικού είναι ένα (1).</p>
Νοικοκυριά που συγχωνεύθηκαν	<p>10 Συγχώνευση - <i>Όταν τα μέλη δείγματος διαφορετικών νοικοκυριών δείγματος ενώνονται και σχηματίζουν ένα νέο νοικοκυριό. Ο κωδικός θα καταχωρηθεί για το νοικοκυριό που μετακόμισε και δε ζει πια στην ίδια διεύθυνση, ενώ για το νοικοκυριό δείγματος στο οποίο εγκαταστάθηκε το πρώτο νοικοκυριό, καταχωρείται ο κωδικός 1 στο τμήμα Α. Εντοπισμός νοικοκυριού</i></p>

Τμήμα Β. Εντοπισμός κατοικίας

Ο ερευνητής με τα στοιχεία που διαθέτει από τον Κατάλογο των προς έρευνα νοικοκυριών, δηλαδή την ταχυδρομική διεύθυνση (περιοχή, οδός, αριθμός), θα προσπαθήσει να εντοπίσει την κατοικία του νοικοκυριού που πρόκειται να ερευνηθεί.

Περίοδος αναφοράς	Τρέχουσα / Ημέρα διενέργειας της έρευνας
<i>Η επικοινωνία με το νοικοκυριό είναι εφικτή</i>	11 Έχει εντοπιστεί η κατοικία στη συγκεκριμένη διεύθυνση και είναι εφικτή η επικοινωνία με το νοικοκυριό
<i>Η επικοινωνία με το νοικοκυριό δεν είναι εφικτή</i>	<p>21 Αδυναμία εντοπισμού κατοικίας - <i>Η κατοικία δεν μπορεί να εντοπιστεί με τα υπάρχοντα στοιχεία από τον κατάλογο κατοικιών (περιοχή, οδός, αριθμός)</i></p> <p>22 Αδυναμία πρόσβασης στην κατοικία – <i>Δεν είναι δυνατή η πρόσβαση λόγω πλημμύρας, χιονιών, μη προσπελάσιμων δρόμων κλπ.</i></p> <p>23 Δεν υπάρχει η κατοικία - <i>Το κτίριο στη συγκεκριμένη διεύθυνση έχει κατεδαφιστεί, έχει διατεθεί για επαγγελματική χρήση (κατάστημα, επιχείρηση) ή δευτερεύουσα κατοικία ή η κατοικία είναι κενή λόγω επισκευής, θανάτου των ενοίκων κλπ.</i></p>

Επισημαίνεται ότι εφόσον είναι εφικτή η επικοινωνία με το νοικοκυριό η τιμή στο Τμήμα Β θα είναι 11) και είναι ανεξάρτητη από το αποτέλεσμα της συνέντευξης (Τμήμα Γ), αν δηλαδή το νοικοκυριό συμμετάσχει, αρνηθεί να συμμετάσχει στην έρευνα, απουσιάζει προσωρινά, δεν μπορεί να συμμετάσχει για λόγους υγείας κλπ.

Ερευνητέο νοικοκυριό θεωρείται:

α) **για τα νοικοκυριά που ερευνώνται για πρώτη φορά** (rotation 1), το νοικοκυριό το οποίο, κατά τη διενέργεια της έρευνας, διαμένει στην κατοικία, ανεξάρτητα αν το ονοματεπώνυμο του υπευθύνου του νοικοκυριού διαφέρει από αυτό που αναγράφεται στον Κατάλογο (αν πρόκειται, δηλαδή, για άλλο νοικοκυριό).

β) **για τα νοικοκυριά που ερευνήθηκαν και στο προηγούμενο κύμα**, το συγκεκριμένο νοικοκυριό που αναζητείται και

γ) **για θυγατρικά νοικοκυριά**, το νοικοκυριό που δημιουργήθηκε από το/τα μέλος/η που μετακινήθηκε/καν.

Στις περιπτώσεις όπου η επικοινωνία με το νοικοκυριό δεν είναι εφικτή, η έρευνα ολοκληρώνεται και δε συμπληρώνονται τα υπόλοιπα ερωτηματολόγια.

Τμήμα Γ. Αποτελέσματα συνέντευξης νοικοκυριού

Στο Τμήμα αυτό η απάντηση θα καταχωρείται σε σχέση με το αν συμπληρώθηκε ή όχι το Ερωτηματολόγιο του Νοικοκυριού.

Περίοδος αναφοράς	Τρέχουσα / Ημέρα διενέργειας της έρευνας
<i>Συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο</i>	11 Το Ερωτηματολόγιο Νοικοκυριού συμπληρώθηκε.
<i>Μη συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο</i>	21 Το νοικοκυριό αρνήθηκε να συνεργαστεί 22 Ολόκληρο το νοικοκυριό απουσιάζει προσωρινά κατά τη διάρκεια της έρευνας – Όλα τα μέλη του νοικοκυριού απουσιάζουν προσωρινά π.χ. σε διακοπές, για εργασία κλπ και αναμένεται να απουσιάζουν για όλο το χρονικό διάστημα διενέργειας της έρευνας (3 μήνες). 23 Δεν είναι δυνατό να ανταποκριθεί – Δεν είναι δυνατή η επικοινωνία λόγω χρόνιας ασθένειας ή ανικανότητας. Σε περίπτωση που είναι μονοπρόσωπο νοικοκυριό δεν υπάρχει κάποιος – εκτός του νοικοκυριού – να παρέχει τις πληροφορίες 24 Άλλοι λόγοι - Δεν είναι δυνατή η επικοινωνία για άλλους λόγους (κανείς δε μιλάει την ελληνική γλώσσα, είναι αναλφάβητοι, δεν περιέχεται μέλος δείγματος ηλικίας ≥ 16 ετών κλπ.)

Στην περίπτωση που καταχωρούνται οι κωδικοί 21, 22, 23 ή 24, η έρευνα ολοκληρώνεται και το προς έρευνα νοικοκυριό δεν αντικαθίσταται με άλλο.

ΜΗΤΡΩΟ ΜΕΛΩΝ

Το Μητρώο Μελών είναι το δεύτερο ερωτηματολόγιο που συμπληρώνεται, αλλά ουσιαστικά το πρώτο που συμπληρώνεται από πληροφορίες που παρέχονται από το ερευνώμενο νοικοκυριό.

Οι πληροφορίες για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα πρέπει να δίνονται από συγκεκριμένα μέλη του νοικοκυριού με τη σειρά που ακολουθεί:

- Από το μέλος που έδωσε τα στοιχεία κατά το προηγούμενο έτος ή
- Από οποιοδήποτε «μέλος δείγματος» ηλικίας 16 ετών και άνω, με προτεραιότητα στο μέλος που είναι υπεύθυνο για την κατοικία ή στο πλέον κατάλληλο μέλος για να παράσχει τις πληροφορίες του νοικοκυριού.

Το «Μητρώο Μελών» χωρίζεται σε τρία τμήματα.

Τμήμα Α. Βασικά χαρακτηριστικά και σημερινό καθεστώς μελών

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

Το τμήμα αυτό αποτελείται από 21, συνολικά, στήλες στις οποίες καταγράφονται:

- Όνομα και επώνυμο όλων των μελών του νοικοκυριού είτε αυτά διαμένουν κατά τη διενέργεια της έρευνας στο νοικοκυριό, είτε απουσιάζουν προσωρινά, είτε ακόμα έζησαν κατά τη διάρκεια του 2015 στο νοικοκυριό, για τουλάχιστον τρεις μήνες. Τα μέλη του νοικοκυριού θα καταγράφονται σύμφωνα με τις οδηγίες που έχουν δοθεί στην ενότητα III (σελ.8).
- Βασικές δημογραφικές πληροφορίες, όπως μήνας και έτος γέννησης των μελών
- Πληροφορίες σχετικά με την κύρια οικονομική δραστηριότητα όλων των παρόντων μελών
- Πληροφορίες για το αν ο πατέρας, η μητέρα ή ο/η σύζυγος / σύντροφος για καθένα από τα μέλη διαμένουν στο ίδιο νοικοκυριό
- Τα αποτελέσματα συνέντευξης μέλους και
- Η μέθοδος συνέντευξης.

Ειδικότερα:

Στήλη 1: Α/α Μέλους

Για νοικοκυριά που ερευνήθηκαν και στο προηγούμενο κύμα, η αύξουσα αρίθμηση (α/α) των μελών παραμένει η *ίδια*, όπως αυτή αναγράφεται στο «Απόσπασμα Μητρώου Νοικοκυριού για χρήση της έρευνας EU-SILC 2016».

Για νοικοκυριά που ερευνώνται για πρώτη φορά, η καταχώρηση των μελών του νοικοκυριού, με συνεχή αύξουσα αρίθμηση, θα ακολουθεί την εξής σειρά: υπεύθυνος του νοικοκυριού, σύζυγος / σύντροφος, παιδιά του υπευθύνου ή συζύγου (κατά ηλικία), γονείς του υπευθύνου ή συζύγου, άλλοι συγγενείς, οικιακοί βοηθοί, οικότροφοι και λοιπά μη συγγενικά πρόσωπα.

Στα *θυγατρικά νοικοκυριά* το/τα μέλος/η που μετακινήθηκε/καν δε διατηρεί/ρούν τους ίδιους αύξοντες αριθμούς, αλλά καταγράφονται με προτεραιότητα στο Μητρώο Μελών.

Στήλη 4: Ημερομηνία γέννησης

Καταχωρούνται για κάθε μέλος του νοικοκυριού, ο μήνας και τα τέσσερα ψηφία του έτους γέννησής του.

Στήλη 5: Φύλο

Καταχωρείται το φύλο κάθε μέλους του νοικοκυριού (Αρρεν=1 και Θήλυ=2).

Στήλη 5α: Έτος εισόδου μεταναστών στη Χώρα

Καταχωρείται το έτος εισόδου των μεταναστών στη Χώρα. Κάποιος που έχει γεννηθεί στην Ελλάδα από μετανάστες γονείς δεν θεωρείται μετανάστης για την Έρευνα.

Επαναπατρισμός του ατόμου στην χώρα καταγωγής ή στη χώρα γέννησής του θα θεωρηθεί ως μετανάστευση. Σημειώνεται ότι η εσωτερική μετακίνηση (από μια περιοχή σε άλλη) δεν θεωρείται μετανάστευση.

Στήλη 6: Κατάσταση μελών

Για όλα τα τρέχοντα και πρώην μέλη του νοικοκυριού, καταχωρείται η πληροφορία, αν αυτά παραμένουν μέλη ή όχι, ως εξής:

Τιμές	
<i>Τρέχοντα μέλη</i>	<i>1</i> Ήταν μέλος του νοικοκυριού από το προηγούμενο κύμα <i>2</i> Εγκαταστάθηκε στο νοικοκυριό από άλλο νοικοκυριό του δείγματος → <u>Συμπληρώνεται η στήλη 10</u> <i>3</i> Εγκαταστάθηκε στο νοικοκυριό από άλλο νοικοκυριό <u>εκτός</u> δείγματος – Με κωδικό 3 καταγράφονται και τα μέλη που εκ λάθους δεν καταχωρήθηκαν, αν και ήταν μέλη, κατά το προηγούμενο κύμα → <u>Συμπληρώνεται η στήλη 10</u> <i>4</i> Νεογέννητο
<i>Πρώην μέλη</i>	<i>5</i> Μέλος που μετακόμισε → <u>Συμπληρώνονται οι στήλες 7-9 και το τμήμα Γ</u>

6 Μέλος που απεβίωσε → Συμπληρώνονται οι στήλες 7-9
 7 Μέλος που έζησε στο νοικοκυριό για τουλάχιστον τρεις (3) μήνες, κατά το έτος αναφοράς (2015) αλλά δεν είχε καταγραφεί ως μέλος του νοικοκυριού κατά το προηγούμενο κύμα → Συμπληρώνονται οι στήλες 7-9

Στήλη 7: Για μέλη που μετακινήθηκαν/μετακόμισαν

Η στήλη συμπληρώνεται μόνο για τα μέλη που στην προηγούμενη στήλη έχουν κωδικό 5 (μετακίνηση- μετακόμιση) και καταγράφεται η μετακίνηση/μετακόμιση

- σε άλλο ιδιωτικό νοικοκυριό εντός της Χώρας, η ταχυδρομική διεύθυνση του οποίου είναι γνωστή → κωδικός 1 και συμπλήρωση τμήματος Γ
- σε συλλογική κατοικία ή ίδρυμα → κωδικός 2
- στο εξωτερικό → κωδικός 3
- σε άλλο ιδιωτικό νοικοκυριό εντός της Χώρας, του οποίου η ταχυδρομική διεύθυνση δεν είναι δυνατόν να βρεθεί και το οποίο θεωρείται πλέον μη ανιχνεύσιμο. → κωδικός 4

Στήλη 8: Για μέλη που μετακινήθηκαν/μετακόμισαν ή απεβίωσαν

Για μέλη που μετακινήθηκαν στο νοικοκυριό ή απεβίωσαν καταγράφεται ο μήνας και το έτος αποχώρησης/ θανάτου.

Στήλη 9α: Καταγράφεται ο αριθμός των μηνών

Συμπληρώνεται για μέλη που μετακινήθηκαν, απεβίωσαν ή έζησαν, κατά το 2015, για τουλάχιστον τρεις μήνες στο νοικοκυριό: α) ο συνολικός αριθμός μηνών κατά τη διάρκεια του έτους και β) η κύρια ασχολία τους (εργαζόμενος, άνεργος, συνταξιούχος, μη οικονομικά ενεργός), όπως και στη στήλη 12 (βλ. παρακάτω: Πίνακα κύριας ασχολίας)

Στήλη 9β: βλ.στήλη 12 για τρόπο συμπλήρωσης

Στήλη 10: Για μέλη που εγκατάστηκαν στο νοικοκυριό καταγράφεται ο μήνας και το έτος εγκατάστασης.

Στήλη 11: Κατάσταση διαμονής

Ένα μέλος του νοικοκυριού θεωρείται ότι απουσιάζει προσωρινά όταν π.χ. κάποιος είναι ασθενής σε νοσοκομείο, υπηρετεί την θητεία του στο στρατό, είναι κρατούμενος ή υπόδικος, είναι σε άλλη πόλη για εργασία ή εκπαιδευτικό σεμινάριο, είναι σε ταξίδι εργασίας (π.χ. ναυτικός) ή αναψυχής κλπ. Στις περισσότερες περιπτώσεις ισχύει το χρονικό περιθώριο των 6 μηνών μέσα στο οποίο θα πρέπει να επιστρέψει ή απουσιάζει συνολικά. Κατ' εξαίρεση, άτομα με πολύ στενούς οικογενειακούς δεσμούς καταγράφονται ως μέλη που απουσιάζουν, ανεξαρτήτως χρονικού διαστήματος, αρκεί να μην έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία.

Στήλες 12 και 9β: Κύρια ασχολία

Για κάθε μέλος, θα δοθεί με μία μόνο απάντηση η κύρια ασχολία του. Η ασχολία αυτοκαθορίζεται από τον ερευνώμενο. Φοιτητές εργαζόμενοι με μερική ή πλήρη απασχόληση ενδεχομένως θεωρούν ως κύρια ασχολία τις σπουδές τους, ενώ άλλοι την εργασία τους. Αν το άτομο δε θεωρηθεί εργαζόμενο, σύμφωνα με τα παραπάνω, καταγράφεται η ασχολία που το ίδιο το μέλος, το οποίο δίνει τις πληροφορίες, θεωρεί κύρια (κωδικοί 2, 3 ή 4).

Η απάντηση καταχωρείται, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τους κωδικούς 1 – 4, ως εξής:

Τιμές	
Στήλες 12 & 9β Κύρια ασχολία μέλους	1 Εργαζόμενος/η - Για όσους έχουν κάποια εργασία από την οποία αποκομίζουν άμεσα ή έμμεσα οικονομικό όφελος. <u>Μισθωτοί ανεξάρτητα από τον τρόπο πληρωμής τους (με μισθό, ημερομίσθιο, σε είδος, με ποσοστά κλπ.)</u> <u>Μαθητευόμενοι με ή χωρίς αμοιβή</u> <u>Αυτοαπασχολούμενοι και επιχειρηματίες που εργάζονται και οι ίδιοι,</u>

	<p><u>Βοηθεί στην οικογενειακή επιχείρηση χωρίς αμοιβή</u> <u>Άτομα σε κανονική ή αναρρωτική άδεια, σε απεργία κλπ. που έχουν διακόψει προσωρινά την εργασία τους,</u> <u>Άτομα σε άδεια μητρότητας/πατρότητας (υποχρεωτική άδεια)</u> <u>Άτομα σε διαθεσιμότητα εφόσον λαμβάνουν πάνω από το 50% του μισθού τους</u></p> <p>2 Άνεργος/η - Για όσους δεν εργάζονται και ζητούν σήμερα μία εργασία (π.χ. όσοι απολύθηκαν, τελείωσε η εργασία που είχαν αναλάβει, έκλεισε η επιχείρηση ή ζητούν εργασία για πρώτη φορά. Κατατάσσονται και οι εποχικά εργαζόμενοι, όπως ξενοδοχοϋπάλληλοι, εργάτες γεωργίας, ηθοποιοί κλπ., κατά την περίοδο που δεν εργάζονται (εκτός σεζόν) κλπ.)</p> <p>3 Συνταξιούχος ή έχει διακόψει πρόωρα τις εργασίες της επιχείρησης - Για όσους λαμβάνουν σύνταξη από την εργασία τους, λόγω ορίου ηλικίας, σύνταξη αναπηρίας από ατύχημα, ασθένειας κλπ. Σημειώνεται ότι <u>δε θα θεωρηθούν συνταξιούχοι τα άτομα που λαμβάνουν τη σύνταξη του αποθανόντος συζύγου ή πατέρα, ενώ συνταξιούχοι θεωρούνται όσοι λαμβάνουν πρόωρη σύνταξη (εκτός της πρόωρης επιδοτούμενης σύνταξης αγροτών).</u></p> <p>4 Μη οικονομικά ενεργό μέλος Μη οικονομικά ενεργά άτομα θεωρούνται: Μαθητές, σπουδαστές, φοιτητές Άτομα σε γονική άδεια ή άδεια ανατροφής παιδιού που λαμβάνουν τις προβλεπόμενες παροχές μητρότητας Όσοι ασχολούνται με οικιακές εργασίες (π.χ. Νοικοκυρές) Συνταξιούχοι που λαμβάνουν σύνταξη θανόντος συζύγου Εισοδηματίες σε αναμονή συνταξιοδότησης Υποψήφιοι εισαγωγής σε πανεπιστημιακά/τεχνολογικά ιδρύματα Όσοι είναι σε αναμονή στρατεύσης ή μόλις απολύθηκαν από το στρατό Άτομα που περιμένουν να αναλάβουν εργασία που έχουν ήδη βρει Άτομα σε διαθεσιμότητα εφόσον λαμβάνουν κάτω από το 50% του μισθού τους ή δεν πρόκειται να επιστρέψουν στην εργασία τους Άτομα που θα μεταναστεύσουν Άεργοι (δε θέλουν να εργαστούν)</p>
--	--

Στήλες 13, 14 και 15: Α/α πατέρα, μητέρα, συντρόφου/συζύγου

Στις στήλες αυτές καταχωρούνται οι αύξοντες αριθμοί του πατέρα, της μητέρας και του /της συντρόφου /συζύγου του μέλους του νοικοκυριού, σύμφωνα με τη στήλη 1. Αν ο πατέρας, η μητέρα, ο /η σύζυγος /σύντροφος δεν είναι μέλη του νοικοκυριού καταχωρείται -2.

Στήλη 16: Μέλη ηλικίας 16 ετών και άνω

Συμπληρώνεται αν το μέλος είναι ηλικίας 16 ετών και άνω (Ναι=1, Όχι=4).

Στήλη 17: Αποτελέσματα συνέντευξης μέλους

Καταγράφονται τα αποτελέσματα της συνέντευξης κάθε μέλους ηλικίας 16 ετών και άνω, σύμφωνα με τους παρακάτω κωδικούς.

Τιμές	
Αποτελέσματα συνέντευξης μέλους	11. Πλήρως συμπληρωμένο Ερωτηματολόγιο Μέλους 21. Αδυναμία συμπλήρωσης Ερωτηματολογίου Μέλους (λόγω ασθένειας, ανικανότητας) και και δεν είναι δυνατή η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δι' αντιπροσώπου 22. Δεν επιστράφηκαν τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από τα ίδια τα νοικοκυριά 23. Άρνηση για συνεργασία 31. Προσωρινή απουσία και δεν είναι δυνατή η συμπλήρωση του

	ερωτηματολογίου δι' αντιπροσώπου 32. Δεν επιτεύχθηκε η επικοινωνία για άλλους λόγους 33. Δεν ολοκληρώθηκε η συνέντευξη για άγνωστους λόγους
--	---

Στήλη 18: Μέθοδος συνέντευξης

Καταχωρείται η μέθοδος με την οποία πραγματοποιήθηκε η συνέντευξη, σύμφωνα με τους παρακάτω κωδικούς.

Τιμές	
Μέθοδος συνέντευξης	<ol style="list-style-type: none"> 1. Προσωπική συνέντευξη με έντυπο (PAPI) 2. Προσωπική συνέντευξη με Ηλεκτρονικό Υπολογιστή (CAPI) 3. Συνέντευξη δια τηλεφώνου (CATI) 4. Συμπλήρωση ερωτηματολογίου από τον ίδιο τον ερευνώμενο χωρίς τη συμμετοχή ερευνητή 5. Συνέντευξη μέσω διαδικτυακής εφαρμογής (CAWI) 6. Συνέντευξη δι' αντιπροσώπου με έντυπο (PAPI) → Συμπλήρωση στήλης 19 7. Συνέντευξη δι' αντιπροσώπου με Ηλεκτρονικό Υπολογιστή (CAPI) → Συμπλήρωση στήλης 19 8. Τηλεφωνική συνέντευξη δι' αντιπροσώπου (CATI) → Συμπλήρωση στήλης 19 9. Συμπλήρωση ερωτηματολογίου δι' αντιπροσώπου χωρίς τη συμμετοχή ερευνητή → Συμπλήρωση στήλης 19 10. Συνέντευξη δι' αντιπροσώπου μέσω διαδικτυακής εφαρμογής (CAWI) → Συμπλήρωση στήλης 19

Στήλη 19: Συνέντευξη δι' αντιπροσώπου

Συμπληρώνεται μόνο αν στη στήλη 18 ο κωδικός είναι 6-10 (συνέντευξη δι' αντιπροσώπου) με τον α/α μέλους που συμπλήρωσε το Ερωτηματολόγιο του μέλους.

Στήλη 20: Μέλη ηλικίας κάτω των 12 ετών

Συμπληρώνεται αν το μέλος είναι ηλικίας κάτω των 12 ετών (Ναι=1, Όχι=2).

Στήλη 21: Αριθμός παιδιών που έχουν γεννήσει

Η στήλη συμπληρώνεται μόνο για γυναίκες ηλικίας 12 ετών και άνω, δηλαδή για όσες έχουν γεννηθεί από το έτος 2003 και πριν. Προσμετρώνται όλα τα παιδιά, είτε γεννήθηκαν ζώντα είτε μη.

Τμήμα Β. Υπηρεσίες φροντίδας & εκπαίδευσης μελών του νοικοκυριού

Το τμήμα αυτό συμπληρώνεται μόνο:

- για κάθε μέλος που παρακολουθεί κάποιο πρόγραμμα επίσημης εκπαίδευσης ή κατάρτισης (Τμήμα Β1: στήλες 1-5)
- για κάθε παιδί ηλικίας μέχρι 12 ετών που παρακολουθεί κάποιο πρόγραμμα επίσημης εκπαίδευσης ή/και συμμετέχει σε κάποιο πρόγραμμα φύλαξης/φροντίδας (Τμήμα Β1 & Τμήμα Β2)

Στόχοι των ερωτημάτων του τμήματος αυτού είναι

- ✓ να διαπιστωθεί εάν το νοικοκυριό επιβαρύνεται οικονομικά από το κόστος υπηρεσιών εκπαίδευσης ή κατάρτισης των μελών του, καθώς και από το κόστος των υπηρεσιών φροντίδας παιδιών ηλικίας κάτω των 12 ετών (μόνο, δηλαδή όσων έχουν γεννηθεί από τον Απρίλιο 2004 και μετά), και
- ✓ να διερευνηθεί ο βαθμός φροντίδας των παιδιών, ηλικίας κάτω των 12 ετών με στόχο την άσκηση πολιτικής για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των γονέων στην αγορά εργασίας και τη συμφιλώση της οικογενειακής με την επαγγελματική ζωή.

Ειδικότερα, **στο τμήμα Β1**, καταγράφεται εάν το νοικοκυριό πληρώνει ή συμβάλλει στη κάλυψη του κόστους των υπηρεσιών εκπαίδευσης ή κατάρτισης και φύλαξης για κάθε μέλος που συμμετέχει σε *Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016*

κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης, καθώς και για κάθε παιδί ηλικίας των 12 ετών που συμμετέχει σε πρόγραμμα εκπαίδευσης ή/και φύλαξης αντίστοιχα. Επισημαίνονται τα εξής:

Στήλες 2-5: Αφορούν στο κόστος των διδασκτρων για συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης ή κατάρτισης (προσχολική εκπαίδευση, σχολείο, κολλέγιο, Πανεπιστήμιο κλπ).

- Εάν το νοικοκυριό καλύπτει μόνο του ολόκληρο το κόστος των διδασκτρων θα πρέπει να επιλέξει στη στήλη 1 «Ναι» και στη στήλη 2 «Το συνολικό κόστος»
- Σε περίπτωση που το μέλος έχει λάβει υποτροφία που καλύπτει πλήρως τα δίδακτρα θα απαντήσει αρνητικά στη στήλη 1, και θα συμπληρωθεί στη στήλη 4 η κατάλληλη απάντηση (δηλ. σε αυτή την περίπτωση επιλέγεται αυτός που παρέχει την υποτροφία).
- Εάν το νοικοκυριό συμβάλλει στο κόστος των διδασκτρων με μειωμένη τιμή θα απαντήσει «Ναι» στη στήλη 1, «Μειωμένη τιμή» στη στήλη 2, και στη συνέχεια να απαντήσει στη στήλη 5 ποιος άλλος συμβάλλει στο κόστος.

Στήλες 6-9: Τα ερωτήματα αφορούν στο κόστος φροντίδας παιδιών ηλικίας μέχρι 12 ετών που συμμετέχουν σε προγράμματα φύλαξης εντός ή εκτός σχολείου (δηλ. πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων στο σχολείο), δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, και περιλαμβάνει το κόστος για τα δίδακτρα, τα γεύματα κλπ. Το κόστος συμμετοχής των παιδιών σε πολιτιστικές ή αθλητικές δραστηριότητες δε συμπεριλαμβάνεται εκτός κι αν υποκαθιστά κάποιο πρόγραμμα φύλαξης.

- Εάν το νοικοκυριό δεν πληρώνει (π.χ. η φροντίδα παρέχεται εντελώς δωρεάν από το κράτος) η απάντηση στη στήλη 6 θα είναι «Όχι» και στη στήλη 8 θα συμπληρωθεί η κατάλληλη απάντηση.
- Το νοικοκυριό θεωρείται ότι πληρώνει μειωμένη τιμή εάν π.χ. το κράτος καλύπτει τα δίδακτρα και το νοικοκυριό τα γεύματα, ή σε περίπτωση διαζευγμένων γονέων εάν συμβάλλει και ο γονέας που ζει σε άλλο νοικοκυριό. Εάν το κόστος δε καλύπτεται εξ ολοκλήρου από το νοικοκυριό σημειώνεται στο ερώτημα της στήλης 9 ποιος άλλος συμβάλλει κυρίως στο κόστος. Στη περίπτωση π.χ. που συμβάλλει ο γονέας που ζει σε άλλο νοικοκυριό η απάντηση είναι 4. Εάν το νοικοκυριό λαμβάνει κάποιο ποσό (επιταγή ή επίδομα) από το κράτος η απάντηση είναι 1.

Αναλυτικότερα:

Στήλη 1: Α/α μέλους

Καταγράφεται ο αριθμός μέλους, όπως έχει καταχωρηθεί στο πρώτο μέρος του Μητρώου Μελών του νοικοκυριού.

Στήλη 2: Συμπληρώνεται για κάθε μέλος του νοικοκυριού που συμμετέχει σε πρόγραμμα επίσημης εκπαίδευσης ή κατάρτισης.

Για κάθε μέλος ξεχωριστά, συμπληρώνεται εάν το νοικοκυριό πληρώνει ή συμβάλλει στο κόστος εκπαίδευσης ή κατάρτισης (πληρωμή διδασκτρων), επιλέγοντας:

1= Ναι, το νοικοκυριό → Στήλη 3

πληρώνει/ συμβάλλει στο κόστος

Εάν το νοικοκυριό πληρώνει, η απάντηση θα είναι «Ναι» και θα πρέπει να συμπληρωθεί στη Στήλη 3 εάν το νοικοκυριό πληρώνει για

1. το συνολικό κόστος, ή
2. μειωμένη τιμή (→**Στήλη 5**), δηλαδή, μέρος του κόστους (εάν π.χ. παρέχεται επιδότηση από το κράτος, τον εργοδότη, ιδιώτες κ.λπ.). Εάν πληρώνει μειωμένη τιμή συμπληρώνεται στη **Στήλη 5**, ποιος άλλος (φυσικό πρόσωπο/φορέας) συμβάλλει στη πληρωμή των διδασκτρων.
9. εάν δε γνωρίζει

2= Όχι, το νοικοκυριό → Στήλη 4

δεν πληρώνει/ Εάν το νοικοκυριό δεν πληρώνει (π.χ. το κόστος εκπαίδευσης παρέχεται εξ

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

συμβάλλει στο κόστος ολοκλήρου από το κράτος) η απάντηση θα είναι «Όχι» και θα πρέπει να συμπληρωθεί στη Στήλη 4 ποιός (φυσικό πρόσωπο/φορέας) πληρώνει ή συμβάλλει για δίδακτρα των μελών (π.χ. κράτος, εργοδότης, ιδιώτες κ.λπ.).

9= Δε συμμετέχει το μέλος σε πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης Εφόσον το μέλος δε συμμετέχει σε πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης συμπληρώνεται αντίστοιχα
→ η **Στήλη 6** για παιδιά ηλικίας μέχρι και 12 ετών ή
→ το επόμενο **Τμήμα** για μέλη ηλικίας άνω των 12

Στήλη 6: Συμπληρώνεται για κάθε παιδί ηλικίας μέχρι και 12 ετών που συμμετέχει σε πρόγραμμα επίσημης φροντίδας ή φύλαξης.

Για κάθε παιδί ξεχωριστά, συμπληρώνεται εάν το νοικοκυριό πληρώνει ή συμβάλλει στο κόστος φροντίδας τους, επιλέγοντας:

1= Ναι, το νοικοκυριό πληρώνει/ συμβάλλει στο κόστος → **Στήλη 7**
Εάν το νοικοκυριό πληρώνει, η απάντηση θα είναι «Ναι» και θα πρέπει να συμπληρωθεί στη Στήλη 3 εάν το νοικοκυριό πληρώνει για

1. το συνολικό κόστος, ή
2. μειωμένη τιμή (→ **Στήλη 9**), δηλαδή, μέρος του κόστους (εάν π.χ. παρέχεται επιδότηση από το κράτος, τον εργοδότη, ιδιώτες κ.λπ.). Εάν πληρώνει μειωμένη τιμή συμπληρώνεται στη Στήλη 9, ποιός άλλος (φυσικό πρόσωπο/φορέας) συμβάλλει στη πληρωμή του κόστους φροντίδας.
9. εάν δε γνωρίζει

2= Όχι, το νοικοκυριό δεν πληρώνει/ συμβάλλει στο κόστος → **Στήλη 8**
Εάν το νοικοκυριό δεν πληρώνει (π.χ. το κόστος εκπαίδευσης παρέχεται εξ ολοκλήρου από το κράτος) η απάντηση θα είναι «Όχι» και θα πρέπει να συμπληρωθεί στη Στήλη 8 ποιός (φυσικό πρόσωπο/φορέας) πληρώνει ή συμβάλλει στη πληρωμή του κόστους φροντίδας (π.χ. κράτος, εργοδότης, ιδιώτες κ.λπ.).

9= Δε συμμετέχει το μέλος σε πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης → **τμήμα B2**
Εφόσον το παιδί δε συμμετέχει σε πρόγραμμα επίσημης φροντίδας ή φύλαξης συμπληρώνεται το τμήμα B2 με βάση τις οδηγίες που ακολουθούν.

Στο τμήμα B2, καταγράφονται οι ώρες που τα παιδιά περνούν σε προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης, υποχρεωτικής εκπαίδευσης, φύλαξης μέσα ή έξω από το σχολείο, με παιδοκόμους ή με παππούδες/γιαγιάδες ή άλλα μέλη του νοικοκυριού, με φίλους, συγγενείς ή γείτονες σε μία συνήθη εβδομάδα του έτους.

Ως συνήθης εβδομάδα θα θεωρηθεί μία τυπική εβδομάδα του χρονικού διαστήματος Ιανουαρίου – Ιουνίου 2016, μέχρι την ημερομηνία της συνέντευξης, στην οποία δεν περιλαμβάνονται ημέρες αργιών/ασθένειες και άδειας εργασίας των γονέων των παιδιών. Στη φροντίδα παιδιών δεν περιλαμβάνεται η φροντίδα τους από τους γονείς, που είναι μέλη των νοικοκυριών. Περιλαμβάνεται η φροντίδα που παρέχεται από κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς.

Διευκρινίζεται ότι στην περίπτωση που δεν υπάρχει απάντηση σε κάποια στήλη του τμήματος αυτού θα καταχωρείται στο αντίστοιχο πεδίο «0». Η φροντίδα μπορεί να παρασχεθεί όλο το εικοσιτετράωρο, καθώς και όλες τις ημέρες της εβδομάδας.

Ειδικότερα:

Στήλη 1: Α/α μέλους

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

Καταγράφεται ο ίδιος αριθμός μέλους του παιδιού, ηλικίας μέχρι 12 ετών, που έχει καταχωρηθεί στο πρώτο μέρος του Μητρώου Μελών του νοικοκυριού.

Στήλη 2: Πρόγραμμα προσχολικής εκπαίδευσης (για γεννηθέντα από τον Ιανουάριο 2010 και μετά)

Πρόγραμμα προσχολικής εκπαίδευσης θεωρείται ο βρεφονηπιακός, παιδικός σταθμός και το νηπιαγωγείο. Οι ώρες στο πρόγραμμα δεν μπορεί να υπερβαίνουν τις 50 ώρες την εβδομάδα. Στις ώρες προσμετρούνται και οι ώρες μετακίνησης από και προς στο σχολείο, στην περίπτωση που τα παιδιά συνοδεύονται από ενήλικες που δεν είναι οι γονείς τους.

Στήλη 3: Πρόγραμμα υποχρεωτικής εκπαίδευσης (για γεννηθέντα από τον Απρίλιο 2004 έως τον Δεκέμβριο 2009)

Πρόγραμμα υποχρεωτικής εκπαίδευσης θεωρείται το δημοτικό και το γυμνάσιο. Οι ώρες στο πρόγραμμα αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνουν τις 35 ώρες την εβδομάδα. Στις ώρες προσμετρώνται και οι ώρες μετακίνησης από και προς στο σχολείο, στην περίπτωση που τα παιδιά συνοδεύονται από ενήλικες που δεν είναι οι γονείς τους.

Στήλη 4: Πρόγραμμα φύλαξης στο σχολείο (για γεννηθέντα από τον Απρίλιο 2004 και μετά)

Τα προγράμματα φύλαξης παιδιών αφορούν στις ώρες πριν την έναρξη ή/και μετά τη λήξη των μαθημάτων (συνήθως από τις 7 π.μ. και μέχρι την ώρα έναρξης των μαθημάτων και από την ώρα που τελειώνουν τα μαθήματα και μέχρι τις 4 μ.μ.) σχολικής ή προσχολικής εκπαίδευσης, δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, και μπορεί να λαμβάνουν χώρα εντός ή εκτός των εγκαταστάσεων του σχολείου, παιδικού σταθμού κλπ. Στα προγράμματα φύλαξης συμπεριλαμβάνεται και το ολοήμερο σχολείο (διευρημένου ωραρίου) που εφαρμόζεται στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό και το παρακολουθούν, συνήθως, τα παιδιά των εργαζομένων. Η συμμετοχή των παιδιών σε προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης (δηλ. σε πολιτιστικά, αθλητικά κλπ. προγράμματα) συμπεριλαμβάνεται μόνο εφόσον υποκαθιστά κάποιο πρόγραμμα φύλαξης. Σημειώνεται ότι πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης δεν υπάρχει σε όλα τα σχολεία. Διευκρινίζεται ότι οι ώρες στο πρόγραμμα αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνουν τις 25 την εβδομάδα.

Στήλη 5: Φροντίδα εκτός σχολείου (για γεννηθέντα από τον Απρίλιο 2004 και μετά)

Φροντίδα εκτός σχολείου θεωρείται η φύλαξη, συνήθως λίγων ωρών, των παιδιών σε ειδικά κέντρα όπως παιδότοποι, κέντρα νεότητας των Δήμων, baby parking κλπ.

Στήλη 6: Φροντίδα από παιδοκόμους (για γεννηθέντα από τον Απρίλιο 2004 και μετά)

Φροντίδα από παιδοκόμους θεωρείται η φύλαξη των παιδιών από άτομα με ή χωρίς ειδικές σπουδές, είτε στο σπίτι των παιδιών είτε στο σπίτι τους.

Στήλη 7: Φροντίδα από συγγενείς, φίλους ή άλλα μέλη του νοικοκυριού (για γεννηθέντα από τον Απρίλιο 2004 και μετά)

Περιλαμβάνεται η φύλαξη των παιδιών από παππούδες / γιαγιάδες, άλλα μέλη του νοικοκυριού εκτός των γονέων ή κηδεμόνων, άλλους συγγενείς ή φίλους.

Δεν περιλαμβάνονται στη φροντίδα παιδιών οι τυχόν εκπαιδευτικές, πολιτιστικές ή αθλητικές δραστηριότητές τους εκτός σχολείου, όπως μαθήματα αγγλικών, μαθήματα πιάνου, στίβος, κολύμβηση κλπ.

Αν η ώρα φροντίδας είναι λιγότερη της μίας ώρας, προσμετράται σε 1 ώρα. Επίσης, αν οι πραγματικές ώρες φροντίδας είναι π.χ. 5.5, τότε καταγράφονται ως έξι (6).

Τμήμα Γ. Φύλλο ανίχνευσης μέλους

Για μέλη που μετακινούνται από το νοικοκυριό (στήλη 6 - κωδικός 5 και στήλη 7 – κωδικός 1) και δημιουργούν θυγατρικά νοικοκυριά, συμπληρώνεται το *Φύλλο Ανίχνευσης Μέλους*, το οποίο περιλαμβάνει στοιχεία της νέας ταχυδρομικής διεύθυνσης.

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

Στη περίπτωση δημιουργίας θυγατρικού νοικοκυριού:

- α. αν ο ίδιος ερευνητής διενεργήσει την έρευνα, τότε αυτός επισκέπτεται το μέλος που μετακινήθηκε στη νέα του κατοικία και συμπληρώνει όλα τα έντυπα για το θυγατρικό νοικοκυριό (επισημαίνεται ότι στο Μητρώο Νοικοκυριού του θυγατρικού θα καταχωρείται ο κωδικός 8).
- β. αν πρόκειται να διενεργήσει την έρευνα άλλος ερευνητής (μετακίνηση εκτός Νομού), θα σταλεί το Φύλλο Ανίχνευσης Μέλους με fax στο Τμήμα για περαιτέρω ενέργειες.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

Με το ερωτηματολόγιο αυτό συγκεντρώνονται πληροφορίες που αφορούν στην κύρια κατοικία του νοικοκυριού και στις συνθήκες διαβίωσής του, πληροφορίες σχετικά με το εισόδημα μελών του νοικοκυριού ηλικίας κάτω των 16 ετών, καθώς και πληροφορίες σχετικά με το αν το νοικοκυριό πλήρωσε διάφορα Ειδικά Τέλη που σχετίζονται με το ακίνητό του κατά τη διάρκεια του 2015.

Οι πληροφορίες για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα πρέπει να δίνονται από συγκεκριμένα μέλη του νοικοκυριού με τη σειρά που ακολουθεί:

- Από το μέλος που έδωσε τα στοιχεία κατά το προηγούμενο έτος ή
- Από τον υπεύθυνο για την κατοικία ή
- Από οποιοδήποτε μέλος ηλικίας 16 ετών και άνω, το οποίο θα είναι το πλέον κατάλληλο για να παράσχει τις πληροφορίες του νοικοκυριού.

Στην αναλυτική παρουσίαση των ερωτημάτων που ακολουθούν δεν περιλαμβάνονται τα ερωτήματα, των οποίων η συμπλήρωση είναι απλή και δεν απαιτούνται περαιτέρω διευκρινίσεις.

Στην πρώτη σελίδα του ερωτηματολογίου ο ερευνητής θα πρέπει να σημειώσει λεπτομερώς την ώρα έναρξης της συνέντευξης, π.χ. 18:23, καθώς και τον αριθμό (α/α) του μέλους που δίνει τις πληροφορίες για το νοικοκυριό, και του μέλους/μελών που είναι υπεύθυνο/α για την κατοικία.

Μέλος υπεύθυνο για την κατοικία θεωρείται το άτομο, το οποίο είναι ο ιδιοκτήτης της κατοικίας ή το άτομο στο όνομα του οποίου ενοικιάζεται η κατοικία ή στο οποίο έχει παραχωρηθεί δωρεάν η χρήση της κατοικίας από τον εργοδότη, το κράτος, συγγενή κλπ. Στην περίπτωση που δύο μέλη είναι υπεύθυνα για την κατοικία, τότε ως πρώτο υπεύθυνο μέλος θεωρείται το μεγαλύτερο σε ηλικία άτομο και ως δεύτερο το άλλο άτομο. Στην περίπτωση που περισσότερα των δύο μέλη είναι υπεύθυνα για την κατοικία, ως υπεύθυνα μέλη θεωρούνται τα δύο μεγαλύτερα σε ηλικία άτομα.

Τμήμα Α. Στοιχεία Κατοικίας

Περίοδος αναφοράς	Τρέχουσα / Ημέρα διενέργειας της έρευνας
A1. Τύπος κατοικίας	<p>1 «Μονοκατοικία πανταχόθεν ελεύθερη»: Ένα μονώροφο, διώροφο κλπ. κτίριο που περιλαμβάνει μία κατοικία και όλες οι πλευρές του είναι ελεύθερες.</p> <p>2 «Μονοκατοικία ημι-ελεύθερη ή συγκρότημα όμοιων κατοικιών κτισμένων σε σειρά»: Μονοκατοικία της οποίας τουλάχιστον η μία πλευρά είναι μεσοτοιχία με διπλανό κτίριο. Διευκρινίζεται ότι τα κτίρια που περιλαμβάνουν περισσότερες από μία κατοικίες χαρακτηρίζονται στην έρευνα αυτή ως πολυκατοικίες. Ως συγκρότημα όμοιων κατοικιών, κτισμένων σε σειρά, ορίζονται οι κατοικίες, οι οποίες έχουν ξεχωριστή είσοδο από το δρόμο και ορισμένες φορές υπάρχει κοινόχρηστος χώρος, στον οποίο έχουν πρόσβαση όλες οι κατοικίες (σκάλα, διάδρομος, εξώστης κ.ά.). <u>Προσοχή</u> να δοθεί στις πολυκατοικίες με δύο εισόδους, οι οποίες θα θεωρηθούν ως δύο διαφορετικά κτίρια, αν κάθε είσοδος οδηγεί σε ορισμένα μόνο και όχι σε όλα τα διαμερίσματα.</p>

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

	<p>3 «Διαμέρισμα σε πολυκατοικία με λιγότερες από 10 κατοικίες»: Ένα κτίριο χαρακτηρίζεται πολυκατοικία από τον αριθμό των κατοικιών που έχει και όχι από τον αριθμό των ορόφων. Εδώ θα καταχωρηθούν τα διαμερίσματα σε πολυκατοικία με λιγότερες από 10 κατοικίες.</p> <p>4 «Διαμέρισμα σε πολυκατοικία με 10 ή περισσότερες κατοικίες»: Ένα κτίριο χαρακτηρίζεται πολυκατοικία από τον αριθμό των κατοικιών που έχει και όχι από τον αριθμό των ορόφων. Εδώ θα καταχωρηθούν τα διαμερίσματα σε πολυκατοικία με 10 ή περισσότερες κατοικίες.</p> <p>5 «Άλλο είδος, δηλαδή:» Περιλαμβάνονται οι παράγκες, οι καλύβες, τα καταστήματα που χρησιμοποιούνται ως κύριες κατοικίες κάποιου νοικοκυριού κατά τη διενέργεια της έρευνας. Επίσης, στην περίπτωση αυτή κατατάσσεται κάποιο ξεχωριστό διαμέρισμα ή άλλος ανεξάρτητος χώρος που βρίσκεται μέσα σε συλλογική κατοικία, π.χ. σε οικοτροφείο, ίδρυμα κλπ. και στο οποίο διαμένει μόνιμα το νοικοκυριό (κανονική κατοικία μέσα σε συλλογική κατοικία).</p>
<p><i>A2. Αριθμός κανονικών δωματίων που χρησιμοποιεί το νοικοκυριό & Εμβαδόν κατοικίας</i></p>	<p>Ως «κανονικό δωμάτιο» θεωρείται ο χώρος μέσα σε μία κατοικία που έχει τουλάχιστον δύο (2) μέτρα ύψος, τέσσερα (4) τετραγωνικά μέτρα επιφάνεια και τέτοιο σχήμα, ώστε να χωράει ένα κανονικό κρεβάτι.</p> <p>Δεν προσμετρώνται η κουζίνα, το λουτρό, η τουαλέτα, οι αποθήκες και το χωλ. Σημειώνεται ότι οι κουζίνες, που χρησιμοποιούνται εκτός του μαγειρέματος και για άλλους σκοπούς, π.χ. ως καθιστικό ή ως χώρος που κοιμάται κάποιο μέλος του νοικοκυριού, θα υπολογισθούν ως κανονικά δωμάτια.</p> <p>Δεν υπολογίζονται τα δωμάτια που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για επαγγελματικούς σκοπούς. Αν, όμως, η χρήση τους είναι συγχρόνως επαγγελματική και ιδιωτική, θα προσμετρηθούν στον αριθμό δωματίων (π.χ. προσμετράται το δωμάτιο που χρησιμοποιείται ταυτόχρονα ως εργαστήριο μοδίστρας και ως υπνοδωμάτιο).</p> <p>Στο εμβαδόν θα συμπεριληφθούν όλοι οι χώροι (τα δωμάτια, η κουζίνα, τα μπάνια καθώς και όλοι οι βοηθητικοί χώροι της κατοικίας) εκτός εκείνων που χρησιμοποιούνται για επαγγελματικούς σκοπούς.</p>
<p><i>A3. Βασικές ανέσεις κατοικίας</i></p>	<p>Το ερώτημα εξετάζει αν η κατοικία διαθέτει ή όχι:</p> <p>Εσωτερικό λουτρό ή ντους: αν υπάρχει λουτρό ή ντους μέσα στον προαύλιο χώρο αλλά εκτός της κατοικίας, η απάντηση να είναι όχι.</p> <p>Εσωτερική τουαλέτα: αν υπάρχει τουαλέτα μέσα στον προαύλιο χώρο αλλά εκτός της κατοικίας, η απάντηση να είναι όχι.</p> <p>Μπαλκόνι: είναι ο στεγασμένος ή μη χώρος, ο οποίος προεξέχει από την όψη του κτιρίου (κάτω από το μπαλκόνι δεν υπάρχει κλειστός χώρος).</p> <p>Βεράντα: είναι ο στεγασμένος ή μη χώρος, ο οποίος <u>δεν</u> προεξέχει από την όψη του κτιρίου (ρετιρέ), δηλαδή κάτω από το μπαλκόνι υπάρχει κλειστός ή, όταν πρόκειται για ισόγειο, μπαζωμένος χώρος.</p> <p>Κήπος: συνήθως είναι ένας υπαίθριος χώρος όπου καλλιεργούνται φυτά. Για κήπους γύρω από πιλοτές θα καταχωρείται θετική απάντηση.</p>
<p><i>A4. Θόρυβος από τους γείτονες στην κατοικία σας ή από το δρόμο</i></p>	<p>Το ερώτημα εξετάζει εάν - κατά την κρίση του μέλους του νοικοκυριού που δίνει τις πληροφορίες για το ερωτηματολόγιο του νοικοκυριού - ο ‘θόρυβος από τους γείτονες ή από το δρόμο’ είναι</p>

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

<i>(συγκοινωνία, εμπορικές επιχειρήσεις, βιομηχανία κλπ.)</i>	<p>πρόβλημα που σχετίζεται με την κατοικία (όχι αν το μέλος ενοχλείται από το θόρυβο).</p> <p>Επισημαίνεται ότι περιλαμβάνεται κάθε πηγή ηχορύπανσης, π.χ. θόρυβος από τους γείτονες, αποχετευτικό σύστημα ή το κλιμακοστάσιο της πολυκατοικίας, εμπορικές επιχειρήσεις, βιομηχανίες, εργοτάξια, αυτοκίνητα, αεροπλάνα κλπ.</p>
<i>A5. Ατμοσφαιρική ρύπανση (νέφος), καπνιά ή άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως μόλυνση, δυσσομία ή μολυσμένο νερό</i>	<p>Από τα περιβαλλοντικά προβλήματα περιλαμβάνονται ατμοσφαιρική ρύπανση (νέφος), καπνιά ή άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως μόλυνση από τα αυτοκίνητα ή τη βιομηχανία, δυσσομία ή μολυσμένο νερό από αμιαντοσωλήνες ή άλλες ουσίες.</p>
<i>A6. Αντιμετωπίζετε στην περιοχή που διαμένετε βανδαλισμούς, βία και εγκληματικότητα</i>	<p>Η εγκληματικότητα ορίζεται ως οποιαδήποτε αποκλίνουσα συμπεριφορά που παραβιάζει τους νόμους και τον ηθικό κώδικα.</p>
<i>A7. Αντιμετωπίζετε στην κατοικία σας κάποιο από τα παρακάτω προβλήματα;</i> <ul style="list-style-type: none"> - «διαρροή στη στέγη, υγρασία στους τοίχους, στα πατώματα, στα θεμέλια ή υπάρχουν σάπιες κάσες στα παράθυρα ή σάπια πατώματα» - «σκοτεινά δωμάτια» 	<p>Τα ερωτήματα απαντώνται σύμφωνα με την υποκειμενική κρίση του ερωτώμενου μέλους.</p> <p>«Σκοτεινά δωμάτια»: Θεωρούνται τα κανονικά δωμάτια που ο φωτισμός τους από το ύπαιθρο είναι ελλιπής, διότι δεν έχουν παράθυρα ή έχουν παράθυρα, αλλά δεν φωτίζονται αρκετά κατά τη διάρκεια μιας φωτεινής/ ηλιόλουστης ημέρας. Διευκρινίζεται ότι η απάντηση πρέπει να είναι θετική (ΝΑΙ), έστω και αν ένα από τα δωμάτια της κατοικίας είναι σκοτεινό. Δεν θα ληφθεί υπόψιν ο φωτισμός που προέρχεται από ηλεκτρικούς λαμπτήρες.</p>
<i>A8. Μορφή ιδιοκτησίας της κατοικίας</i>	<p>«Ιδιόκτητη χωρίς οικονομικές υποχρεώσεις(δάνειο, υποθήκη κλπ.)» - Θεωρείται η κατοικία που αποκτήθηκε με αγορά και δεν υπάρχουν οικονομικές υποχρεώσεις. Ιδιόκτητη θα θεωρηθεί και η κατοικία, η οποία έχει παραχωρηθεί από τους γονείς στο παιδί με γονική παροχή → <u>Συμπλήρωση τμήματος Β</u></p> <p>«Ιδιόκτητη με οικονομικές υποχρεώσεις(δάνειο, υποθήκη κλπ.)» - Θεωρείται η κατοικία που αποκτήθηκε με αγορά και επιβαρύνεται ακόμη με κάποιο δάνειο, γραμμάτια κλπ., δηλαδή δεν έχει ακόμη εξοφληθεί → <u>Συμπλήρωση τμήματος Β</u></p> <p>«Ενοικιασμένη/ υπενοικιασμένη σε τιμή σύμφωνη με αυτή που επικρατεί στην αγορά» - Ως ενοικιασμένη θεωρείται η κατοικία για τη χρήση της οποίας καταβάλλεται μίσθωμα, ακόμα και αν αυτό καλύπτεται μερικώς ή εξ ολοκλήρου από κάποιο στεγαστικό επίδομα (π.χ. επιδότηση ενοικίου). Ως υπενοικιασμένη κατοικία θεωρείται αυτή, που είναι ήδη ενοικιασμένη και στη συνέχεια ο ενοικιαστής την ενοικιάζει σε τρίτους, ολόκληρη ή κατά ένα μέρος → <u>Συμπλήρωση τμήματος Γ</u></p> <p>«Ενοικιασμένη με ενοίκιο χαμηλότερο από την τιμή αγοράς» - Ως ενοικιασμένη με μειωμένο ενοίκιο θεωρείται η κατοικία για τη χρήση της οποίας καταβάλλεται ενοίκιο χαμηλότερο από την επικρατούσα τιμή της αγοράς. Η κατοικία με μειωμένο ενοίκιο μπορεί να παρέχεται από τον εργοδότη, το κράτος, την εκκλησία, φιλανθρωπικά</p>

	<p>ιδρύματα ή άλλους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς → <u>Συμπλήρωση τμήματος Δ</u></p> <p>«Η χρήση της έχει παραχωρηθεί δωρεάν» - Αναφέρεται σε κατοικίες των οποίων ο ιδιοκτήτης δεν είναι μέλος του νοικοκυριού, αλλά συγγενής, φίλος, εργοδότης κλπ. και έχει παραχωρήσει δωρεάν στο ερευνώμενο νοικοκυριό <u>μόνο</u> τη χρήση της κατοικίας → <u>Συμπλήρωση τμήματος Ε</u></p>
--	--

Τμήμα Β. Ιδιόκτητη κατοικία

Ερώτημα Β1. Συμπληρώνεται το έτος αγοράς της κατοικίας.

Σε περίπτωση που ο ιδιοκτήτης νοίκιαζε την κατοικία πριν την αγοράσει, συμπληρώνεται το έτος που την αγόρασε.

Σε περίπτωση που ο ιδιοκτήτης κληρονόμησε την κατοικία συμπληρώνεται το έτος κληρονομιάς, ακόμα κι αν κατοικούσε σε αυτήν από πριν.

Ερωτήματα Β2 – Β3:

Σκοπός αυτών των ερωτημάτων είναι να καταγραφεί το τεκμαρτό ενοίκιο, το ενοίκιο δηλαδή που θα πλήρωναν οι ιδιοκτήτες αν ενοίκιαζαν μία παρόμοια κατοικία (το ακριβές ποσό ή η τάξη μεγέθους στην οποία κατατάσσεται το ποσό του ενοικίου). Η εκτίμηση για το ποσό του ενοικίου θα γίνεται από τον ερευνώμενο, ο ερευνητής όμως πρέπει να ελέγχει την ορθότητα της απάντησης, με βάση τα ενοίκια της περιοχής.

Τμήματα Γ και Δ. Ενοικιασμένη κατοικία

Ερωτήματα Γ1 και Δ1: Συμπληρώνεται το έτος υπογραφής του συμβολαίου, και, σε περίπτωση ανανέωσης του συμβολαίου, το έτος ανανέωσης

Ερωτήματα Γ2 και Δ2: Συμπληρώνεται το ενοίκιο της κύριας μόνο κατοικίας του νοικοκυριού. Σε περίπτωση που το νοικοκυριό λαμβάνει επιδότηση ενοικίου, καταγράφεται το μικτό μηνιαίο ποσό ενοικίου, δηλαδή το ενοίκιο πριν αφαιρεθεί το ποσό που, ενδεχομένως, επιστράφηκε από την επιδότηση ενοικίου. Το ποσό του ενοικίου αναφέρεται στο μηνιαίο ποσό που πληρώνεται για χρήση μη επιπλωμένης κατοικίας. Συμπεριλαμβάνεται και το ποσό που πληρώνεται για χρήση χώρου στάθμευσης της κατοικίας.

Ερώτημα Δ3. Καταγράφεται το τεκμαρτό ενοίκιο, δηλαδή το «πλήρες» ενοίκιο –σύμφωνα με τα ισχύοντα στην περιοχή– που θα κατέβαλαν όσοι καταβάλλουν μειωμένο ενοίκιο. Αν το ακριβές ποσό δεν μπορεί να εκτιμηθεί, θα συμπληρώνεται, στο ερώτημα Δ4 κατά προσέγγιση, η τάξη μεγέθους στην οποία κατατάσσεται το ποσό του ενοικίου. Η εκτίμηση θα γίνεται από τον ερευνώμενο, ο ερευνητής ωστόσο θα πρέπει να ελέγχει την ορθότητα της απάντησης, με βάση τα ενοίκια της περιοχής.

Τμήμα Ε. Παραχωρημένη δωρεάν κύρια κατοικία

Ερώτημα Ε1: Συμπληρώνεται το έτος που το νοικοκυριό κατοίκησε στην κατοικία.

Ερωτήματα Ε2 – Ε3: Καταγράφεται το τεκμαρτό ενοίκιο που θα πλήρωναν όσοι διαμένουν στην κατοικία που τους έχει παραχωρηθεί δωρεάν. Αν το ακριβές ποσό δεν μπορεί να εκτιμηθεί, συμπληρώνεται, στο **ερώτημα Ε3** κατά προσέγγιση, η τάξη μεγέθους στην οποία κατατάσσεται το ποσό του ενοικίου που θα ήταν διατεθειμένο το νοικοκυριό να πληρώσει αν νοίκιαζε μια παρόμοια κατοικία.

Τμήμα Ζ. Δαπάνες κύριας κατοικίας

Στο **ερώτημα Ζ1** συμπληρώνεται – επιλέγοντας ναι ή όχι - εάν το νοικοκυριό πληρώνει κάποιο ποσό για κάθε μια από τις κατηγορίες δαπανών που αναγράφονται.

Διευκρινίζεται ότι - για διαμερίσματα πολυκατοικιών - δαπάνες κοινοχρήστων, όπως συντήρηση καυστήρα, απολύμανση κοινοχρήστων χώρων, περιποίηση κήπου κλπ., περιλαμβάνονται στα «άλλα έξοδα», ενώ - για μονοκατοικίες - οι ανάλογες δαπάνες θα περιληφθούν στην «τακτική συντήρηση – επισκευές». Ως τακτική συντήρηση θα θεωρηθεί το βάψιμο των τοίχων μονοκατοικίας ή του εσωτερικού του διαμερίσματος και η εκκένωση βόθρου, ενώ το βάψιμο των κοινοχρήστων χώρων πολυκατοικίας θα περιληφθεί στα «άλλα έξοδα».

Στα **ερωτήματα Ζ2 & Ζ3**, τα νοικοκυριά που πληρώνουν για ηλεκτρικό, θα πρέπει να απαντήσουν αν τους παρείχε το κράτος δωρεάν επανασύνδεση ή παροχή ηλεκτρικού ρεύματος στο πλαίσιο των παροχών ανθρωπιστικής κρίσης, και ποιο ήταν το συνολικό ετήσιο ποσό που εξοικονόμησαν από την παραπάνω παροχή.

Τμήμα Η. Μη χρηματικά αγαθά

Στο **ερώτημα Η1** για καθένα από τα αναφερόμενα διαρκή καταναλωτικά αγαθά συμπληρώνεται αν τα έχει στη διάθεσή του το νοικοκυριό ανεξάρτητα από το αν είναι ιδιόκτητα (είτε επιβαρύνονται με κάποιο δάνειο είτε όχι), ενοικιασμένα, παραχωρημένη δωρεάν η χρήση τους ή με χρηματοδοτική μίσθωση (leasing),

Επιπλέον, για τα αναφερόμενα αγαθά (με εξαίρεση το τηλέφωνο) θεωρείται ότι το νοικοκυριό τα έχει στη διάθεσή του ακόμα κι αν τα χρησιμοποιεί από κοινού με άλλα νοικοκυριά, εφόσον έχει άμεση κι εύκολη πρόσβαση σε αυτά όποτε θέλει.

Αν το νοικοκυριό δε διαθέτει κάποιο από αυτά, θα πρέπει να διευκρινιστεί εάν:

- (α) το θέλει, αλλά δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να το αποκτήσει ή
- (β) δεν το έχει για άλλους λόγους, π.χ. δεν το θέλει ή δεν το χρειάζεται”

Η κατοχή ή η δυνατότητα απόκτησης των αγαθών **μπορεί να αναφέρεται σε ολόκληρο το νοικοκυριό ή μόνο σε κάποιο ή κάποια από τα μέλη του.**

Διευκρινίζεται ότι αν οποιοδήποτε μέλος του νοικοκυριού διαθέτει κινητό τηλέφωνο έστω και “εταιρικό” με δυνατότητα ιδιωτικής χρήσης τότε θεωρείται όλο το νοικοκυριό διαθέτει.

Εξαιρούνται:

- από τα Ι.Χ. αυτοκίνητα αυτά που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για επαγγελματική χρήση, ανεξάρτητα αν πρόκειται για επιβατηγά ή φορτηγά.
- οι μοτοσυκλέτες.
οι Η/Υ που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την εργασία του/ των μέλους/ών του νοικοκυριού.

Τμήμα ΗΑ. Αποστέρηση υλικών αγαθών

Στο **Ερώτημα ΗΑ.1** το νοικοκυριό καλείται να απαντήσει εάν προτίθεται να προβεί σε αντικατάσταση φθαρμένων επίπλων της κατοικίας του.

Ο όρος «Επίπλα» αφορά σε αντικείμενα όπως τραπέζια, καρέκλες, κρεβάτια, γραφεία, ντουλάπες κλπ. που υπάρχουν στην κατοικία για να είναι κατάλληλη ή άνετη για να ζει κανείς ή να εργάζεται.

Τμήμα Θ. Οικονομική Κατάσταση

Περίοδος αναφοράς	Τρέχουσα
<p>Θ1. Οικονομική δυνατότητα νοικοκυριού:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Να πληρώσει για μία εβδομάδα το χρόνο διακοπές για όλα τα μέλη του;» - «Να πληρώνει κάθε δεύτερη μέρα για γεύμα που θα περιλαμβάνει κρέας, κοτόπουλο, ψάρι ή λαχανικά (ίσης αξίας για χορτοφάγους);» - «Να αντιμετωπίσει έκτακτες, αλλά αναγκαίες δαπάνες αξίας, περίπου, 384 € με δικούς του οικονομικούς πόρους» - «Να έχει ικανοποιητική θέρμανση ;» - « Να έχει δροσιά το καλοκαίρι ;» 	<p>Το ερώτημα 1 εξετάζει κατά πόσο τα μέλη του νοικοκυριού έχουν την οικονομική δυνατότητα να αποκτήσουν τα αγαθά και τις υπηρεσίες που περιγράφονται, ανεξάρτητα από το αν πραγματικά τα θέλουν, απαντώντας με 1=<u>Ναι</u> ή 2=<u>Όχι</u></p> <p>Η δυνατότητα ετήσιων διακοπών θα πρέπει να αναφέρεται σε σχέση με την προσδοκία του νοικοκυριού για το μέλλον και όχι στο παρελθόν. Διευκρινίζεται ότι</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Δεν</u> είναι απαραίτητο όλα τα μέλη του νοικοκυριού να πάνε ταυτόχρονα διακοπές και μαζί. - η απάντηση θα είναι <u>Όχι</u> (δεν μπορεί το νοικοκυριό να πάει διακοπές), ακόμα και αν έστω και ένα μέλος του δεν μπορεί να διαθέσει χρήματα για τις διακοπές του. - η απάντηση είναι <u>Ναι</u>: <ul style="list-style-type: none"> -αν στις διακοπές το νοικοκυριό διαμένει στο εξοχικό του ή σε συγγενείς και φίλους -αν υπάρχουν στο νοικοκυριό ηλικιωμένοι που μπορούν να διαθέσουν χρήματα για διακοπές και δεν πάνε για άλλους λόγους (υγεία κλπ), όπως και αν το νοικοκυριό πηγαίνει διακοπές σε συγγενείς -φίλους χωρίς να πληρώνει διαμονή αλλά πληρώνει τα εισητήρια, τη διατροφή του κλπ. -αν το νοικοκυριό έχει τη δυνατότητα να πληρώσει δανειζόμενο από τράπεζα, συγγενείς ή φίλους. <p>Η απάντηση δίνεται σύμφωνα με την υποκειμενική κρίση του ερωτώμενου μέλους και αφορά στην οικονομική δυνατότητα του νοικοκυριού να πληρώσει το γεύμα, ανεξάρτητα από το αν θέλει ή όχι.</p> <p>Η απάντηση είναι <u>Ναι</u> αν το νοικοκυριό έχει τη δυνατότητα να πληρώσει δανειζόμενο από τράπεζα, συγγενείς ή φίλους.</p> <p>Ως έκτακτες αλλά αναγκαίες δαπάνες θεωρούνται οι δαπάνες κηδείας, υγείας, επισκευής της κατοικίας, αυτοκινήτου ή αντικατάσταση ψυγείου, πλυντηρίου, κλπ. Διευκρινίζεται ότι η δαπάνη θα πρέπει να καλυφθεί αποκλειστικά από τις οικονομίες των μελών του νοικοκυριού, και όχι από δανεισμό από φίλους/ συγγενείς ή τράπεζα. Το αναφερόμενο ποσό (των 384€) υπολογίζεται με βάση το κατώφλι φτώχειας.</p> <p>Το ερώτημα εξετάζει αν το νοικοκυριό μπορεί να πληρώσει προκειμένου να έχει ικανοποιητική θέρμανση το χειμώνα, και αν μπορεί να πληρώσει για να διατηρήσει δροσερή την κατοικία με τη χρήση κλιματιστικών.</p>
<p>Θ2. Πληρωμή δόσεων για κάποιο είδος ή εξόφληση δανείου από τον ερευνώμενο ή και άλλα μέλη του νοικοκυριού</p>	<p>Το ερώτημα εξετάζει αν κάποιο από τα μέλη του νοικοκυριού πληρώνει κάποιο ποσό για την εξόφληση αγορών που πραγματοποίησε με πιστωτική κάρτα, δόσεις ή δάνειο</p> <p>Περιλαμβάνονται τα δάνεια που έχουν λάβει <u>μέλη του νοικοκυριού</u> και αφορούν σε</p>

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

<p>Θ3. Επιβάρυνση εισοδήματος λόγω αποπληρωμών δανείων ή αγορών με δόσεις</p>	<ul style="list-style-type: none"> - αγορά ΙΧ αυτοκινήτου, - αγορά οικοσκευής, επίπλων ή άλλων διαρκών αγαθών - πληρωμή δαπάνης για διακοπές, για τοκετού - δάνεια για εξοχική/δευτερεύουσα κατοικία - ποσά που καταβάλλονται για πληρωμή ειδών που αγοράστηκαν με δόσεις με ή χωρίς τη χρήση πιστωτικών καρτών. <p>Δεν περιλαμβάνονται δάνεια ή υποθήκες ή άλλα δάνεια που σχετίζονται με την αγορά, κατασκευή, επισκευή ή ανακατασκευή της <u>κύριας</u> κατοικίας.</p> <p>→ Αν η απάντηση είναι <u>Ναι</u>, πρέπει να συμπληρωθεί το ερώτημα Θ3.</p> <p>Το ερώτημα εξετάζει κατά πόσο ο ερευνώμενος αισθάνεται ότι η αποπληρωμή των παραπάνω χρεών - που δεν αφορούν στην κύρια κατοικία του – αποτελούν οικονομική επιβάρυνση για το νοικοκυριό – επιλέγοντας με την υποκειμενική κρίση του μία από τις παρακάτω απαντήσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μεγάλη επιβάρυνση 2. Μικρή επιβάρυνση 3. Καθόλου επιβάρυνση
<p>Θ4. Κατά τους τελευταίους 12 μήνες το νοικοκυριό καθυστέρησε να πληρώσει - ενοίκιο - λογαριασμούς - δόσεις (λόγω οικονομικών δυσκολιών)</p>	<p>Το ερώτημα εξετάζει αν - κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών - το νοικοκυριό καθυστέρησε την αποπληρωμή ορισμένων τακτικών δαπανών – <u>μία ή περισσότερες φορές</u> - λόγω οικονομικών προβλημάτων, συμπληρώνοντας αντίστοιχα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ναι – αν καθυστέρησε <u>μία</u> φορά 2. Ναι – αν καθυστέρησε <u>δύο ή περισσότερες</u> φορές 3. Όχι - αν δεν καθυστέρησε 4. Δεν με αφορά – αν δεν πληρώνει ενοίκιο ή διαθέτει κατοικία ιδιόκτητη χωρίς οικονομικές υποχρεώσεις, αν δεν πληρώνει για ρεύμα, νερό, θέρμανση και αν δεν έχει προβεί σε αγορές με δόσεις αντίστοιχα. <p>Τακτικές δαπάνες είναι</p> <ul style="list-style-type: none"> - το <u>ενοίκιο της κύριας κατοικίας ή η δόση δανείου κύριας κατοικίας</u>. Αν ο ερευνώμενος λάβει δάνειο <u>προσωπικό</u> (καταναλωτικό, διακοπών) και το χρησιμοποιήσει για διακόσμηση ή ανακαίνιση της κατοικίας, το δάνειο αυτό <u>εξαιρείται</u> από τη συγκεκριμένη ερώτηση. Στην περίπτωση που η κατοικία είναι <u>ιδιόκτητη χωρίς οικονομικές υποχρεώσεις</u> και επομένως το νοικοκυριό δεν πληρώνει ενοίκιο ή δόση για αποπληρωμή δανείου, ο ερευνητής θα σημειώνει X στο τετραγωνίδιο της στήλης “ΔΕ ΜΕ ΑΦΟΡΑ”, χωρίς να ερωτηθεί ο ερευνώμενος. - οι <u>λογαριασμοί</u> του ηλεκτρικού ρεύματος, του νερού, του φυσικού αερίου κλπ. <u>Εξαιρούνται οι λογαριασμοί τηλεφώνου</u> - η <u>εξόφληση πιστωτικών καρτών</u>, η δόση δανείου για οικοσκευή, διακοπές κλπ. ή η εξόφληση αγορών με δόσεις. <p>Αν η πληρωμή των οικονομικών υποχρεώσεων έγινε <u>μέσω δανεισμού από τράπεζα ή από φίλους</u> να θεωρηθεί σαν να έγινε η πληρωμή από πηγές του νοικοκυριού.</p> <p>Επισημαίνεται ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - γίνεται σαφής διάκριση των δανείων που αφορούν στην αγορά κύριας κατοικίας (1^ο υποερώτημα) και των δανείων για αγορά

	<p>οικοσκευής, επισκευής/ανακαίνισης της κατοικίας ή διακοπών.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ο συνυπολογισμός των δανείων θα πρέπει να επανεξεταστεί ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που είναι δυσδιάκριτη η διαφορά μεταξύ της πρώτης και δεύτερης κατοικίας, ειδικά σε συνταξιούχους, νεαρά ζευγάρια που ζουν με τους γονείς τους ενώ κατασκευάζουν δικό τους σπίτι κλπ. - οικονομικά προβλήματα που αφορούν σε υπεραναλήψεις (ακάλυπτους λογαριασμούς) δεν αφορούν στο ερώτημα και δεν καταγράφονται εδώ - Η υπερανάληση από τράπεζα δεν θεωρείται χρήμα που το οφείλεις και πρέπει να πληρωθεί σαν τακτική πληρωμή (μηνιαία), εκτός αν η μη πληρωμή του επιφέρει πρόστιμο κλπ.
<p>Θ5. Επιβάρυνση εισοδήματος από συνολικές δαπάνες στέγασης</p>	<p>Ο στόχος του ερωτήματος είναι να αξιολογήσει την αίσθηση του ερωτώμενου σχετικά με το βαθμό στον οποίο το κόστος στέγασης αποτελεί οικονομική επιβάρυνση για το νοικοκυριό, επιλέγοντας μία από τις παρακάτω απαντήσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μεγάλη οικονομική επιβάρυνση 2. Μικρή οικονομική επιβάρυνση 3. Καμμία οικονομική επιβάρυνση <p>Στις συνολικές δαπάνες στέγασης περιλαμβάνονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - οι τρέχουσες δαπάνες δηλαδή το ενοίκιο, ασφάλεια, αποχέτευση, εκκένωση βόθρου, αποκομιδή των απορριμμάτων, τακτική συντήρηση, επισκευές, θέρμανση (πετρέλαιο, καυσόξυλα κλπ.), ύδρευση, ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο, ζεστό νερό της κύριας κατοικίας - τα έξοδα παροχής υπηρεσιών (όπως απομάκρυνση των λυμάτων, αποκομιδή των απορριμμάτων, τακτική συντήρηση, επισκευές και άλλες επιβαρύνσεις) <p>Για τους <i>ιδιοκτήτες</i> λαμβάνονται υπόψη οι συνολικές αποπληρωμές στεγαστικών δανείων, συμπεριλαμβανομένων των δόσεων και των τόκων.</p> <p>Για τους <i>ενοικιαστές</i> λαμβάνεται υπόψη το πραγματικό ενοίκιο.</p> <p>Δεν περιλαμβάνονται οι λογαριασμοί τηλεφώνου της κύριας κατοικίας.</p> <p>Επισημαίνεται ότι μόνο τα έξοδα κατοικίας που καταβάλλονται πραγματικά από το νοικοκυριό πρέπει να περιληφθούν. Οι ερευνητές δεν θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη συσσώρευση των ληξιπρόθεσμων οφειλών κατά τις προηγούμενες περιόδους.</p>
<p>Θ6. Με το συνολικό εισόδημα όλων των μελών του νοικοκυριού πώς αντιμετωπίζετε τις συνήθειες ανάγκες του νοικοκυριού σας</p>	<p>Ο στόχος του ερωτήματος είναι να αξιολογήσει την αίσθηση του ερωτώμενου σχετικά με το επίπεδο δυσκολίας που αντιμετωπίζει το νοικοκυριό, προκειμένου να ανταποκριθεί στις συνήθειες ανάγκες του, επιλέγοντας μία από τις παρακάτω απαντήσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Με μεγάλη δυσκολία 2. Με δυσκολία 3. Με μικρή δυσκολία 4. Σχεδόν εύκολα 5. Εύκολα 6. Πολύ εύκολα <p>Η εκτίμηση πρέπει να γίνει λαμβάνοντας υπόψη το εισόδημα όλων των μελών του νοικοκυριού από οποιαδήποτε πηγή.</p> <p>Το εισόδημα αναφέρεται σε «καθαρό» εισόδημα, δηλαδή το εισόδημα μετά την αφαίρεση των φόρων και των κοινωνικών</p>

	<p>ασφαλίσεων. Στα συνήθη αναγκαία έξοδα του νοικοκυριού πρέπει να περιλαμβάνονται οι δαπάνες που σχετίζονται με τη στέγαση, αλλά αποκλείονται τα έξοδα για τις επιχειρήσεις και τις γεωργικές εργασίες.</p>
<p>07.Ελάχιστο μηνιαίο καθαρό εισόδημα του νοικοκυριού για να αντιμετωπίζει τις ανάγκες του.</p>	<p>Στόχος του ερωτήματος είναι να εκτιμήσει ο ερευνώμενος - αφού λάβει υπόψη του τις συνήθειες ανάγκες του νοικοκυριού, σύμφωνα πάντα με τον αριθμό των μελών που το απαρτίζουν και αφού συμπεριλάβει όποια χρέη μπορεί να σχετίζονται με την κατοικία – ποιο είναι το ελάχιστο ποσό που θα πρέπει να έχει το νοικοκυριό, κάθε μήνα, προκειμένου να είναι σε θέση να αντεπεξέλθει στις ανάγκες αυτές. «Καθαρό» εισόδημα είναι το εισόδημα μετά την αφαίρεση των φόρων και των κοινωνικών ασφαλίσεων. Στα συνήθη αναγκαία έξοδα του νοικοκυριού πρέπει να περιλαμβάνονται οι δαπάνες που σχετίζονται με τη στέγαση, αλλά αποκλείονται τα έξοδα για τις επιχειρήσεις και τις γεωργικές εργασίες.</p>

Τμήμα ΙΑ. Φροντίδα παιδιών

Τα ερωτήματα αυτής της ενότητας συμπληρώνονται μόνο για τα νοικοκυριά με ένα τουλάχιστον μέλος ηλικίας μέχρι 12 ετών. Οι απαντήσεις θα πρέπει να δίνονται για το σύνολο των παιδιών ηλικίας μέχρι 12 ετών του νοικοκυριού.

Η φροντίδα των παιδιών αφορά στη συμμετοχή τους σε επίσημα προγράμματα φύλαξης, εντός ή εκτός σχολείου, δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα (δηλαδή πριν την έναρξη και μετά τη λήξη των μαθημάτων του σχολείου).

Ο ερευνητής θα πρέπει να λάβει υπόψη τις απαντήσεις που δόθηκαν στο *Μητρώο Μελών* σχετικά με τις υπηρεσίες φροντίδας παιδιών ηλικίας μέχρι 12 ετών.

Για τα νοικοκυριά στα οποία υπάρχει τουλάχιστον ένα παιδί ηλικίας μέχρι 12 ετών, που δεν συμμετέχει σε προγράμματα φύλαξης θα πρέπει να συμπληρωθεί στο **ερώτημα ΙΑ2** εάν θα επιθυμούσε το νοικοκυριό να κάνει χρήση υπηρεσιών φροντίδας παιδιών, παρόλο που δεν κάνει αυτή τη στιγμή, και σε περίπτωση που επιθυμεί, να επιλέξει στο **ερώτημα ΙΑ5** ποιος είναι ο βασικός λόγος για τον οποίο δε χρησιμοποιεί υπηρεσίες φροντίδας παιδιών.

Για τα νοικοκυριά στα οποία υπάρχει τουλάχιστον ένα παιδί ηλικίας μέχρι 12 ετών, που συμμετέχει σε προγράμματα φύλαξης θα πρέπει να συμπληρωθεί στο **ερώτημα ΙΑ3** κατά πόσο το νοικοκυριό έχει την οικονομική δυνατότητα να καλύψει το κόστος υπηρεσιών φροντίδας.

Στο **ερώτημα ΙΑ4** το νοικοκυριό θα απαντήσει αν επιθυμεί να αυξήσει τη χρήση επίσημων υπηρεσιών φροντίδας, και σε περίπτωση που επιθυμεί, να επιλέξει στο **ερώτημα ΙΑ5** ποιος είναι ο βασικός λόγος για τον οποίο δε χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες αυτές στο βαθμό που θα χρειαζόταν.

Τμήμα ΙΒ. Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Τα ερωτήματα αυτής της ενότητας συμπληρώνονται μόνο για τα νοικοκυριά στα οποία ένα τουλάχιστον μέλος συμμετέχει σε επίσημο πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Οι απαντήσεις θα πρέπει να δίνονται για το σύνολο των μελών του νοικοκυριού που συμμετέχουν σε προγράμματα.

Στο **ερώτημα ΙΒ1** τα νοικοκυριά καλούνται να απαντήσουν κατά πόσο έχουν την οικονομική δυνατότητα να καλύψουν το κόστος εκπαίδευσης και κατάρτισης για το σύνολο των μελών τους.

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

Επισημαίνεται ότι το κόστος αφορά στη κάλυψη των διδάκτρων για συμμετοχή σε προγράμματα όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (προσχολική εκπαίδευση, σχολείο, κολλέγιο, Πανεπιστήμιο κλπ).

Τμήμα Γ. Υγειονομική Περίθαλψη

Στα ερωτήματα αυτού του τμήματος συμπληρώνεται στο **ερώτημα ΓΓ1** εάν κατά τη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα (12) μηνών το νοικοκυριό χρησιμοποίησε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης (π.χ. συμβουλευτική ιατρική γνωμάτευση, θεραπεία, συνταγογραφημένη φαρμακευτική αγωγή), στο **ερώτημα ΓΓ2** εάν πλήρωσε για αυτές και στο **ερώτημα ΓΓ3** κατά πόσο το νοικοκυριό έχει την οικονομική δυνατότητα να καλύψει το κόστος υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης για το σύνολο των μελών του.

Τμήμα ΙΑ. Φροντίδα κατ'οίκον

Τα ερωτήματα αυτού του τμήματος συμπληρώνονται για τα νοικοκυριά στα οποία υπάρχει τουλάχιστον ένα άτομο που διαμένει στο νοικοκυριό και το οποίο έχει την ανάγκη παροχής φροντίδας λόγω χρόνιου προβλήματος σωματικής ή νοητικής υγείας, αναπηρίας ή γηρατειών.

Εφόσον υπάρχει άτομο στο νοικοκυριό, το οποίο έχει την ανάγκη παροχής φροντίδας, θα πρέπει να συμπληρωθεί στο **ερώτημα ΙΑ2** εάν το άτομο αυτό λαμβάνει υπηρεσίες φροντίδας κατ' οίκον από επαγγελματίες υγείας ή επαγγελματίες παροχής υπηρεσιών φροντίδας.

Εφόσον υπάρχει άτομο στο νοικοκυριό, το οποίο λαμβάνει φροντίδα, θα πρέπει να συμπληρωθούν τα εξής:

Στο **ερώτημα ΙΑ3** σε πόσες ώρες την εβδομάδα αντιστοιχεί αυτή η παροχή υπηρεσιών από επαγγελματίες υγείας ή επαγγελματίες παροχής υπηρεσιών φροντίδας, για το σύνολο των μελών του νοικοκυριού που λαμβάνουν τις υπηρεσίες αυτές.

Στο **ερώτημα ΙΑ4**, αν το νοικοκυριό πληρώνει ή συμβάλλει στο κόστος υπηρεσιών φροντίδας και εφόσον συμβάλλει συμπληρώνεται στο **ερώτημα ΙΑ5** σε τι βαθμό μπορεί να ανταποκριθεί το νοικοκυριό στην κάλυψη του κόστους αυτού.

Στο **ερώτημα ΙΑ6** αν υπάρχει κάποιο άτομο στο νοικοκυριό το οποίο έχει την ανάγκη παροχής υπηρεσιών φροντίδας κατ' οίκον σε μεγαλύτερο βαθμό από αυτό που τώρα λαμβάνει, και σε περίπτωση που υπάρχει θα πρέπει να συμπληρωθεί στο ερώτημα **ερώτημα ΙΑ8** ο βασικός λόγος εξαιτίας του οποίου μέλος του νοικοκυριού δε λαμβάνει στον απαιτούμενο βαθμό τις υπηρεσίες αυτές.

*Εφόσον δεν υπάρχει άτομο στο νοικοκυριό, το οποίο λαμβάνει φροντίδα, θα πρέπει να συμπληρωθεί στο **ερώτημα ΙΑ7** εάν το άτομο αυτό έχει την ανάγκη υπηρεσιών φροντίδας κατ' οίκον παρεχόμενων από επαγγελματίες υγείας ή παροχής υπηρεσιών φροντίδας κατ' οίκον, και στο ερώτημα **ερώτημα ΙΑ8** να συμπληρωθεί ο βασικός λόγος για τον οποίο το μέλος του νοικοκυριού δε λαμβάνει καθόλου τις υπηρεσίες αυτές.*

Τμήμα Κ. Εισόδημα ατόμων <16 ετών

Στην ενότητα αυτή απαντούν νοικοκυριά που έχουν έστω κι ένα μέλος ηλικίας κάτω των 16 ετών.

Στο **ερώτημα Κ1** προσδιορίζεται αν υπάρχουν μέλη ηλικίας κάτω των 16 ετών, κι εφόσον υπάρχουν προσδιορίζεται στο ερώτημα Κ2 εάν κατά το έτος αναφοράς της έρευνας (2015) το/τα μέλος/η ηλικίας κάτω των 16 ετών είχαν κάποια πηγή εισοδήματος από εργασία.

Η ύπαρξη εισοδήματος σε άτομα ηλικίας κάτω των 16 ετών από εργασία δεν αποτελεί μία συνήθη κατάσταση, αλλά, αν συμβαίνει, αποτελεί ένδειξη κοινωνικού αποκλεισμού.

Δεν περιλαμβάνονται

- ποσά από εργασία που προσφέρεται σε οικογενειακή επιχείρηση άλλων μελών του νοικοκυριού.
- ποσά που μπορεί να λαμβάνει το μέλος ηλικίας κάτω των 16 ετών και που προέρχονται από ενοίκια, οικογενειακά επιδόματα, τόκους, τοκομερίδια ή μερίσματα ή κοινωνική βοήθεια από το κράτος καθώς και παροχές από άλλα νοικοκυριά.

Σημειώνεται ότι τα παραπάνω εισοδήματα θα περιληφθούν στα ερωτηματολόγια των γονέων ή κηδεμόνων τους.

Εφόσον υπάρχει εισόδημα, στο **ερώτημα Κ3** καταχωρείται το συνολικό ετήσιο ποσό του εισοδήματος αυτού.

(Δεν θα συμπεριληφθούν τα παιδιά που γεννήθηκαν τα έτη 2015 και 2016)

Τμήμα Α. Φόροι και τέλη ακίνητης περιουσίας

Ερώτημα Α1: «Κατά τη διάρκεια του 2015, πληρώσατε φόρο για περιουσιακά στοιχεία δικά σας ή άλλου μέλους του νοικοκυριού σας;»

Στο συγκεκριμένο ερώτημα περιλαμβάνονται το ενιαίο τέλος ακινήτων (ΕΤΑΚ) και ο φόρος ακίνητης περιουσίας (ΦΑΠ) προηγούμενων ετών που πληρώθηκαν το 2015, η έκτακτη εισφορά ακινήτων φυσικών προσώπων, ενώ δεν περιλαμβάνονται οι φόροι κληρονομιάς.

Στο **ερώτημα Α2** καταγράφεται το συνολικό ετήσιο ποσό του Ενιαίου Τέλους Ακινήτων και του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας.

Ερώτημα Α3: «Κατά τη διάρκεια του 2015, πληρώσατε Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) ή Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.) ή Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ακινήτων (Ε.Ε.Τ.Α.) για ακίνητο/α δικό/ά σας ή άλλου μέλους του νοικοκυριού σας;»

Στο συγκεκριμένο ερώτημα περιλαμβάνεται ο ΕΝΦΙΑ για το 2015, καθώς και το Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. και το Ε.Ε.Τ.Α. που πληρώθηκαν κατά τη διάρκεια του 2015 και αφορούν σε προηγούμενα έτη.

Τμήμα Μ. Εισοδήματα σε είδος

Ερωτήματα Μ1-Μ2:

Τα ερωτήματα καταγράφουν, έστω και κατά προσέγγιση, την αξία των αγαθών (τροφίμων και ποτών), που παράχθηκαν και καταναλώθηκαν από το νοικοκυριό κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Στη Χώρα μας η κατανάλωση γεωργικών και κτηνοτροφικών, κυρίως, προϊόντων (π.χ. λάδι, κρέας) από οικιακή παραγωγή αποτελεί σημαντική πηγή εξοικονόμησης χρημάτων για τα νοικοκυριά. Ο υπολογισμός του εισοδήματος πρέπει να γίνεται σύμφωνα με την αξία που επικρατεί στην αγορά, των ειδών που καταναλώνονται από το νοικοκυριό.

Δεν περιλαμβάνονται τα είδη διατροφής που έχουν ληφθεί ως δώρο από άλλα νοικοκυριά. Δεν περιλαμβάνονται τα εισοδήματα που εξοικονομούνται από την καταναλωση ειδών διατροφής που προέρχονται από επιχείρηση τροφίμων ή ποτών του νοικοκυριού (αγροτική, κτηνοτροφική εκμετάλλευση, βιομηχανία, εμπόριο τροφίμων ή ποτών).

Τμήμα Ν. ΑΜΕΑ που βαρύνουν οικονομικά το νοικοκυριό

Ερώτημα Ν1: «Υπάρχει/ουν άτομο/α με αναπηρία 67% και άνω (ΑΜΕΑ) που βαρύνει/ουν οικονομικά το νοικοκυριό ανεξάρτητα αν διαμένει/ουν ή όχι σε αυτό;»

Τα νοικοκυριά που βαρύνονται οικονομικά από άτομα με αναπηρία 67% και άνω - ανεξάρτητα αν τα άτομα αυτά διαμένουν στο νοικοκυριό ή όχι – θα δώσουν θετική απάντηση.

Αν η απάντηση είναι «Ναι» να δοθεί ο αριθμός των ατόμων με αναπηρία 67% και άνω.

Ερώτημα Ν2: «*Αν ναι, το/τα άτομο/α αυτό/ά είναι ηλικίας κάτω των 16 ετών;*»

Θετική απάντηση θα δώσουν τα νοικοκυριά που βαρύνονται οικονομικά από άτομα ηλικίας κάτω των 16 ετών με αναπηρία 67% και άνω ανεξάρτητα αν αυτά διαμένουν στο νοικοκυριό ή όχι.

Αν η απάντηση είναι «Ναι» να δοθεί ο αριθμός των ατόμων ηλικίας κάτω των 16 ετών με αναπηρία 67% και άνω.

Ερώτημα Ν3: «*Έχετε την οικονομική δυνατότητα, με δικούς σας οικονομικούς πόρους, να πληρώσετε για την παροχή εξειδικευμένων τεχνικών βοηθημάτων ή υπηρεσιών του/ων ατόμου/ων με αναπηρία;*»

Σκοπός του ερωτήματος είναι να διαπιστωθεί κατά πόσο το νοικοκυριό έχει την οικονομική δυνατότητα να πληρώσει για τα αγαθά και τις υπηρεσίες που είναι απαραίτητες για τα άτομα με αναπηρία 67% και άνω που βαρύνουν οικονομικά το νοικοκυριό.

Η απάντηση είναι Ναι αν το νοικοκυριό έχει τη δυνατότητα να πληρώσει δανειζόμενο από τράπεζα, συγγενείς ή φίλους.

Ερώτημα Ν4: «*Η κατοικία σας είναι προσβάσιμη στο/α άτομο/α με αναπηρία που βαρύνει/ουν οικονομικά το νοικοκυριό σας;*»

Θετική απάντηση θα δώσουν τα νοικοκυριά που θεωρούν ότι η κατοικία που διαμένουν είναι προσβάσιμη στα άτομα με αναπηρία που βαρύνουν οικονομικά το νοικοκυριό.

Ερώτημα Ν5: «*Προτίθεστε να προβείτε σε παρεμβάσεις αποκατάστασης της προσβασιμότητας της κατοικίας σας (ράμπα, ανελκυστήρα, αναβατήριο, διαπλάτυνση θυρών, οπτικό εξοπλισμό για κωφά άτομα κλπ.);*»

Θετική απάντηση θα δώσουν τα νοικοκυριά που προτίθενται να κάνουν παρεμβάσεις στην κατοικία τους με σκοπό να διευκολυνθούν στην πρόσβαση σε αυτή τα άτομα με αναπηρία που βαρύνουν οικονομικά το νοικοκυριό.

Ερώτημα Ν6: «*Το/τα άτομο/α με αναπηρία αντιμετωπίζει/ουν στην περιοχή σας προβλήματα προσβασιμότητας στα πεζοδρόμια, στις στάσεις μέσω μαζικής μεταφοράς, στα καταστήματα και στις υπηρεσίες;*»

Η απάντηση είναι υποκειμενική και αφορά στα προβλήματα προσβασιμότητας που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία στην περιοχή διαμονής τους.

Ερώτημα Ν7: «*Θεωρείτε ότι οι συνολικές δαπάνες που προκύπτουν, λόγω της αναπηρίας του/των ατόμων που βαρύνει/ουν οικονομικά το νοικοκυριό σας, αποτελούν για το εισόδημά σας;*»

Στις συνολικές δαπάνες περιλαμβάνονται δαπάνες ειδική διατροφής, αγορές φαρμάκων, πληρωμές νοσηλείων, ιατρών, φυσικοθεραπευτών κλπ.

Ερώτημα Ν8: «*Κατά τη γνώμη σας, ποιο είναι το ελάχιστο καθαρό εισόδημα που πρέπει να έχει το μήνα το νοικοκυριό σας, για να αντιμετωπίζει τις συνήθεις ανάγκες του/ων ατόμου/ων με αναπηρία;*»

Ο ερευνώμενος, θα λάβει υπόψη του τις βασικές ανάγκες του/των ατόμου/ων με αναπηρία και αφού συμπεριλάβει όποιες δαπάνες μπορεί να σχετίζονται με τα άτομα με αναπηρία, θα δώσει το ελάχιστο ποσό που θα πρέπει να έχει το νοικοκυριό, κάθε μήνα, προκειμένου να είναι σε θέση να αντεπεξέλθει στα έξοδα αυτά.

Τμήμα Ε. Διάρκεια και ημερομηνία συνέντευξης

Στο τέλος του ερωτηματολογίου (**Ερώτημα Ε1**) θα πρέπει να σημειωθεί λεπτομερώς η ώρα λήξης της συνέντευξης, π.χ. '18:40', καθώς και η ημερομηνία της συνέντευξης.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΟΥΣ

Με το Ερωτηματολόγιο Μέλους συγκεντρώνονται πληροφορίες για την οικογενειακή κατάσταση, την εκπαίδευση, την υγεία, την απασχόληση και το εισόδημα των μελών του νοικοκυριού. Συμπληρώνεται χωριστά για κάθε μέλος που έχει γεννηθεί έως και το έτος 1999.

Οι βασικές δημογραφικές πληροφορίες, για την ασχολία και την εκπαίδευση του ατόμου, μπορούν να ληφθούν και δι' αντιπροσώπου, δηλαδή από άλλο μέλος του νοικοκυριού, που μπορεί να παρέχει αυτές τις πληροφορίες. Οι πληροφορίες, που αφορούν στο εισόδημα του ερευνώμενου μέλους, πρέπει να λαμβάνονται από το ίδιο. Κατ' εξαίρεση, οι πληροφορίες αυτές μπορούν να ληφθούν από άλλο μέλος, μόνο αν το προς έρευνα μέλος απουσιάζει προσωρινά ή αδυνατεί, λόγω προβλημάτων υγείας, να παρέχει τις πληροφορίες.

Στο εξώφυλλο του Ερωτηματολογίου Μέλους, όπως και στα υπόλοιπα ερωτηματολόγια της έρευνας, καταχωρείται ο Κωδικός του Νοικοκυριού, που αποτελείται από τρία τμήματα με 11 συνολικά ψηφία. Το πρώτο τμήμα από επτά ψηφία είναι ο κωδικός της Μονάδας Επιφανείας, το δεύτερο τμήμα από 2 ψηφία είναι ο αύξων αριθμός του νοικοκυριού μέσα στη Μονάδα Επιφανείας και το τρίτο τμήμα από 2 ψηφία είναι μηδέν-μηδέν (00) για όλα τα νοικοκυριά που ερευνούμε (επαναλαμβανόμενα και νέα) ενώ για τα θυγατρικά είναι 01, 02, κ.ο.κ.. Στη συνέχεια, καταχωρείται ο αύξων αριθμός του μέλους (2 ψηφία), του οποίου το Ερωτηματολόγιο Μέλους συμπληρώνεται.

Στη συνέχεια, θα σημειωθεί λεπτομερώς η ώρα έναρξης της συνέντευξης, π.χ. '19:00'.

Τμήμα Α. Δημογραφικά στοιχεία

Στην ενότητα αυτή συμπληρώνονται ορισμένα βασικά δημογραφικά στοιχεία για τον ερευνώμενο (έτος και χώρα γέννησης, υπηκοότητα, οικογενειακή κατάσταση). Επισημαίνεται ότι **στο ερώτημα Α3 - στην οικογενειακή κατάσταση** - συμπληρώνεται η οικογενειακή κατάσταση του ερευνώμενου μέλους που διέπεται από το νόμο και όχι η πραγματική οικογενειακή κατάσταση. Συγκεκριμένα:

- έγγαμος θεωρείται όποιος έχει τελέσει γάμο ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης
- σε διάσταση θεωρείται η κατάσταση κατά την οποία δεν έχει επέλθει λύση του γάμου με διαζύγιο, ανεξάρτητα από το εάν το μέλος έχει σύντροφο με τον οποίο διαμένει στο ίδιο νοικοκυριό

Συνεπώς, για όλα τα μέλη – ανεξαρτήτως της οικογενειακής τους κατάστασης – θα πρέπει να συμπληρωθεί στο ερώτημα Α4 εάν

έχουν μόνιμο σύντροφο με τον οποίο διαμένουν στο ίδιο νοικοκυριό. Επισημαίνεται ότι:

- «Ναι, είμαι παντρεμένος/η» θα απαντήσουν όσοι έχουν τελέσει γάμο θρησκευτικό, πολιτικό ή έχουν σύμφωνο συμβίωσης, ενώ
- «Ναι, συγκατοικώ μαζί του/της» θα απαντήσουν όσοι σύντροφοι (ανεξάρτητα από το φύλο) διαμένουν μαζί στο ίδιο νοικοκυριό χωρίς γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης.

Τμήμα Β. Εκπαίδευση

Τα στοιχεία εκπαίδευσης καταγράφονται σύμφωνα με τη διεθνή ταξινόμηση της εκπαίδευσης ISCED. Περιλαμβάνεται μόνο η επίσημη εκπαίδευση, δηλαδή η πρωτοβάθμια, η δευτεροβάθμια, η μεταδευτεροβάθμια και η τριτοβάθμια εκπαίδευση. Δεν περιλαμβάνονται η επαγγελματική κατάρτιση που οργανώνεται και πραγματοποιείται από την επιχείρηση, οποιαδήποτε εκπαίδευση που δεν χορηγεί δίπλωμα ή πιστοποιητικό αποφοίτησης, καθώς και η εκπαίδευση για πολιτιστικές δραστηριότητες ή για αναψυχή (ωδεία, γυμναστήρια κλπ.)

Επισημαίνεται ότι αν ο ερευνώμενος πραγματοποιεί την πρακτική του άσκηση στα πλαίσια της εκπαίδευσής του θα απαντήσει ότι παρακολουθεί εκπαίδευση.

Στο **ερώτημα B1** ο ερευνώμενος θα απαντήσει με *Ναι ή Όχι* εάν παρακολουθεί κάποια επίσημη βαθμίδα στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης.

Αρνητική απάντηση: Εφόσον δεν παρακολουθεί εκπαίδευση ο ερευνώμενος θα απαντήσει στα **ερωτήματα B1α και B1β**, και στη συνέχεια στο **ερώτημα B3**.

Θετική απάντηση: Εφόσον παρακολουθεί εκπαίδευση ο ερευνώμενος, θα απαντήσει στο **ερώτημα B2** και στη συνέχεια στο **ερώτημα B3**.

Ερωτήματα B1α & B1β. Συμπληρώνεται εάν κατά τους τελευταίους 12 μήνες, ο ερευνώμενος ήθελε να συμμετάσχει σε κάποια εκπαιδευτική δραστηριότητα, στο πλαίσιο της επίσημης τυπικής εκπαίδευσης, αλλά δεν είχε τη δυνατότητα, καθώς και ο λόγος για τον οποίο δεν είχε τη δυνατότητα.

Ερώτημα B2. Συμπληρώνεται ποια βαθμίδα της τυπικής εκπαίδευσης παρακολουθεί ο ερευνώμενος, αναφέροντας συγκεκριμένα τη **Σχολική μονάδα ή το Εκπαιδευτικό ίδρυμα** στο οποίο φοιτά.

Επισημαίνεται ότι:

- για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει να αναφερθεί αναλυτικά εάν η βαθμίδα ανήκει στη γενική ή στην επαγγελματική εκπαίδευση (π.χ. ΕΠΑΣ, ΕΠΑΛ, Γενικό Λύκειο, Μουσικό Λύκειο κλπ).
- για τη μεταδευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει να αναφερθεί αναλυτικά εάν πρόκειται για δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα εκπαίδευσης, καθώς και το αντικείμενο σπουδών (π.χ. ΤΕΙ Λογιστικής, ΑΕΙ, Ιδιωτικό ΙΕΚ, Σχολή Ναυτικών Δοκίμων κλπ).

Ερώτημα B3: «Ποιο είναι το υψηλότερο επίπεδο πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας, τριτοβάθμιας (ανώτερης ή ανώτατης) εκπαίδευσης που έχετε ολοκληρώσει;»

- Άτομα, κυρίως ηλικιωμένα, τα οποία δεν παρακολούθησαν ποτέ καμία βαθμίδα εκπαίδευσης, θα απαντήσουν στην πρώτη επιλογή «Δεν παρακολούθησα ποτέ καμία βαθμίδα εκπαίδευσης».
- Άτομα, που δεν τελείωσαν το δημοτικό, αλλά παρακολούθησαν μερικές μόνο τάξεις, θα απαντήσουν με κωδικό 1 και στη συνέχεια στο **Ερώτημα B4** θα καταχωρηθεί το έτος, κατά το οποίο διέκοψαν την εκπαίδευσή τους.
- Άτομα, που δεν τελείωσαν κάποια βαθμίδα εκπαίδευσης, θα απαντήσουν σύμφωνα με το επίπεδο εκπαίδευσης που ολοκλήρωσαν, π.χ. αν ο ερευνώμενος δεν ολοκλήρωσε τις πανεπιστημιακές του σπουδές, θα απαντήσει ότι έχει ολοκληρώσει το Λύκειο.

Για όσους έχουν ολοκληρώσει κάποια βαθμίδα της μεταδευτεροβάθμια, τριτοβάθμιας ή και ανώτερης εκπαίδευσης, θα πρέπει να αναφερθεί συγκεκριμένα η **Σχολική μονάδα ή το Εκπαιδευτικό ίδρυμα** και αναλυτικά εάν πρόκειται για δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα εκπαίδευσης, καθώς και το αντικείμενο σπουδών τους (π.χ. ΤΕΙ Λογιστικής, ΑΕΙ, Ιδιωτικό ΙΕΚ, Σχολή Ναυτικών Δοκίμων κλπ)

Ερώτημα B5. Συμπληρώνεται εάν, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, ο ερευνώμενος έχει παρακολουθήσει προγράμματα εκπαίδευσης, μαθήματα ή σεμινάρια τα οποία σχετίζονταν κατά κύριο λόγο με τον ελεύθερο χρόνο, τον αθλητισμό ή προσωπικά του ενδιαφέροντα (χόμπι), συμπεριλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning), τα οποία όμως δεν εντάσσονται στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης.

Στο ερώτημα αυτό δεν περιλαμβάνονται μαθήματα που σχετίζονται με την τρέχουσα ή μελλοντική εργασία του ερευνώμενου, τα οποία αφορούν στο επόμενο ερώτημα (B6).

Ερώτημα B6. Συμπληρώνεται εάν, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, ο ερευνώμενος έχει παρακολουθήσει προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, μαθήματα ή σεμινάρια σχετικά με την επαγγελματική σας δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning).

Τα μαθήματα δεν είναι απαραίτητο να σχετίζονται μόνο με την τρέχουσα ή μελλοντική εργασία του ερευνώμενου, αλλά μπορεί να σχετίζονται με τα επαγγελματικά του ενδιαφέροντα γενικότερα.

Εάν ο ερευνώμενος απαντήσει αρνητικά στο ερώτημα Β6, θα πρέπει να συμπληρώσει στο **ερώτημα Β7** τον κυριότερο λόγο για τον οποίο δεν έχει παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης, μάθημα ή σεμινάριο σχετικό με την επαγγελματική του δραστηριότητα.

Τμήμα Γ. Υγεία

Τα **ερωτήματα** που αναφέρονται στην υγεία, θα πρέπει να υποβάλλονται, από τον ερευνητή, με διακριτικότητα.

Ο ερευνητής πριν θέσει τα συγκεκριμένα ερωτήματα, προτείνεται να κάνει μια εισαγωγή αναφέροντας, για παράδειγμα, «*Τώρα θα ήθελα να σας ρωτήσω κάποια πράγματα για την υγεία σας*».

Περίοδος αναφοράς	Τρέχουσα
Κατάσταση Υγείας	
Γ1. Πώς θα χαρακτηρίζατε την υγεία σας;	<p>Η απάντηση να είναι αυθόρμητη. Οι πιθανές απαντήσεις είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Πολύ καλή - Καλή - Μέτρια - Κακή - Πολύ κακή <p>Ο ερευνώμενος καλείται να απαντήσει αξιολογώντας την κατάσταση της υγείας του με βάση την υποκειμενική του κρίση.</p> <p>Με το ερώτημα καταγράφεται η γενική κατάσταση υγείας του ερωτώμενου και όχι η κατάσταση υγείας του κατά την ημέρα διενέργειας της έρευνας, ενώ προσωρινά προβλήματα υγείας, που ενδεχόμενα επηρεάζουν την υγεία του ερωτώμενου δε θα πρέπει να επηρεάζουν την απάντηση.</p> <p>Για την απάντηση πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι διαφορετικές παράμετροι που επηρεάζουν την υγεία ενός ατόμου, η σωματική, η συναισθηματική κατάσταση καθώς και οποιαδήποτε σημάδια ή συμπτώματα αντιμετωπίζει το ερωτώμενο μέλος. Οποιαδήποτε αναφορά από τον ερευνητή στην ηλικία του ερωτώμενου και συσχέτιση αυτής με την υγεία του καλό θα ήταν να αποφευχθεί.</p>
Γ2. Έχετε κάποιο χρόνιο πρόβλημα υγείας ή χρόνια πάθηση;	<p>Ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει με Ναι ή Όχι.</p> <p>Ως χρόνιο πρόβλημα υγείας ή χρόνια πάθηση θεωρείται το πρόβλημα ή η πάθηση που διαρκεί ή πρόκειται να διαρκέσει περισσότερους από 6 μήνες με ή χωρίς φαρμακευτική αγωγή.</p> <p>Ως εκ τούτου, προσωρινά προβλήματα υγείας δεν αφορούν την ερώτηση.</p> <p>Το ερώτημα θα πρέπει να τίθεται γενικά, με μόνη διευκρίνιση αυτή για τη διάρκεια του προβλήματος.</p> <p>Επισημαίνονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αναφορά σε λέξεις όπως αδυναμία, ανικανότητα, αναπηρία, εξασθένιση, κλονισμός ή διαταραχή θα πρέπει να αποφεύγεται. - Προσμετρώνται και καταγράφονται όλα τα χρόνια προβλήματα υγείας είτε αυτά έχουν διαγνωστεί είτε όχι από γιατρό. - Η σοβαρότητα κάποιας πάθησης δεν παίζει ρόλο. Καταγράφονται και όσα προβλήματα δε θεωρούνται σοβαρά από τον ερευνώμενο. - Καταγράφονται και προβλήματα υγείας που προκαλούν πόνο ή κακή υγεία στον ερευνώμενο και σχετίζονται με ατύχημα/τραυματισμό, συγγενείς παθήσεις, γενετικές ανωμαλίες. - Αναφορά σε συγκεκριμένα παραδείγματα πρέπει να αποφεύγεται.

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

	<ul style="list-style-type: none"> - Περιλαμβάνονται εποχικά ή επανεμφανιζόμενα προβλήματα υγείας που μπορεί να εκδηλώνονται για διάστημα μικρότερο των έξι μηνών (π.χ. Αλλεργίες). - Καταγράφεται η περίπτωση χρόνιας πάθησης που δεν επηρεάζει/ενοχλεί τον ερευνώμενο και είναι υπό έλεγχο μέσω φαρμακευτικής αγωγής, ειδικής διατροφής κλπ (π.χ. Υψηλή πίεση, σακχαρώδης διαβήτης κ.α.).
<p><i>Γ3. Έχετε περιορίσει, λόγω δικού σας προβλήματος υγείας, κάποιες συνήθειες για το γενικό πληθυσμό δραστηριότητες ή έχετε δυσκολευτεί σε αυτές, για διάστημα 6 μηνών ή και περισσότερο από σήμερα;</i></p>	<p>Το ερώτημα εξετάζει εάν - με βάση την προσωπική του εκτίμηση - ο ερευνώμενος θεωρεί ότι έχει περιορίσει σε κάποιο βαθμό, εξαιτίας κάποιου χρόνιου προβλήματος υγείας, σωματικού ή ψυχικού, καθημερινές - συνήθειες για το γενικό πληθυσμό δραστηριότητες - που συνήθιζε ή συνηθίζει να κάνει, για διάστημα μεγαλύτερο από έξι (6) μήνες.</p> <p>Οι πιθανές απαντήσεις είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ναι, πάρα πολύ - Ναι, αλλά όχι πάρα πολύ - Όχι, καθόλου <p>Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί κατά τη διατύπωση του ερωτήματος, αφού αυτό που ζητάμε είναι η αυθόρμητη απάντηση του ερωτώμενου.</p> <p>Επισημαίνεται ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αναφορά στις έννοιες σωματικό ή ψυχικό πρόβλημα υγείας θα πρέπει να αποφεύγεται. - Η αναφορά σε παραδείγματα συνήθων καθημερινών δραστηριοτήτων ή σε δραστηριότητες συγκεκριμένων ομάδων ηλικιών ή φύλου, ή ακόμα σε δραστηριότητες που μπορεί να σχετίζονται με οποιεσδήποτε φιλοδοξίες μπορεί το συγκεκριμένο άτομο να έχει, πρέπει να αποφεύγεται. - Το χρονικό διάστημα των 6 μηνών <u>δεν</u> αναφέρεται στη διάρκεια του προβλήματος υγείας αλλά στο χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο, ενδεχομένως, περιορίστηκαν οι όποιες δραστηριότητες. - Δεν καταγράφεται η περίπτωση περιορισμού δραστηριοτήτων που έχουν διαρκέσει λιγότερο από 6 μήνες, ακόμα κι αν αναμένεται να διαρκέσουν περισσότερο από 6 μήνες (σε αντίθεση με το προηγούμενο ερώτημα)
Ανάγκη για εξέταση/θεραπεία	
<p><i>Γ4) Υπήρξε κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών που πραγματικά χρειαστήκατε κάποια ιατρική εξέταση ή θεραπεία;</i></p> <p><i>Γ4α) Υποβλήθηκατε σε ιατρική εξέταση ή</i></p>	<p>Στόχος των ερωτημάτων Γ4 – Γ7 είναι να εντοπίσουν τις περιπτώσεις περιορισμένης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας με βάση την προσωπική εκτίμηση του ερευνώμενου ως προς το εάν χρειάστηκε εξέτασεις ή θεραπεία, αλλά δεν μπόρεσε να τη λάβει ή καθυστέρησε να τη λάβει ή δεν προσπάθησε να τη λάβει.</p> <p>Εξετάζονται οι περιπτώσεις που ο ερευνώμενος – για προσωπικό του πρόβλημα υγείας – χρειάστηκε να επισκεφθεί κάποιον εξειδικευμένο γιατρό ή επαγγελματία υγείας για εξέταση ή θεραπεία.</p> <p><u>Ιατρική εξέταση ή θεραπεία</u></p> <p>Ο ερευνώμενος θα πρέπει να απαντήσει:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ναι (Εφόσον χρειάστηκε πραγματικά σε κάποια περίπτωση ιατρική εξέταση ή θεραπεία) → Συμπλήρωση ερωτήματος Γ4α. 2. Όχι (Εφόσον δεν χρειάστηκε καμία ιατρική εξέταση ή θεραπεία) <p>Ο ερευνώμενος – εφόσον δηλώσει στο <u>Ερώτημα Γ4</u> ότι χρειάστηκε πραγματικά σε κάποια περίπτωση ιατρική εξέταση ή θεραπεία – θα</p>

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

<p><i>θεραπεία κάθε φορά που πραγματικά χρειαστήκατε;</i></p> <p>Γ6) Υπήρξε κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών που πραγματικά χρειαστήκατε κάποια οδοντιατρική εξέταση ή θεραπεία;</p> <p>Γ6α) Υποβλήθηκατε σε οδοντιατρική εξέταση ή θεραπεία κάθε φορά που πραγματικά χρειαστήκατε;</p>	<p>πρέπει να διευκρινίσει εάν έλαβε την εξέταση απαντώντας ανάλογα:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ναι (Υποβλήθηκα σε ιατρική εξέταση ή θεραπεία κάθε φορά που χρειάστηκε) - Όχι (Υπήρξε μια περίπτωση τουλάχιστον που δεν υποβλήθηκα σε ιατρική εξέταση ή θεραπεία) <p><u>Οδοντιατρική εξέταση ή θεραπεία</u></p> <p>Ο ερευνώμενος θα πρέπει να απαντήσει:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ναι (Εφόσον χρειάστηκε πραγματικά σε κάποια περίπτωση οδοντιατρική εξέταση ή θεραπεία) → Συμπλήρωση ερωτήματος Γ6α. 2. Όχι (Εφόσον δεν χρειάστηκε καμία οδοντιατρική εξέταση ή θεραπεία) <p>Ο ερευνώμενος – εφόσον δηλώσει στο <u>Ερώτημα Γ6</u> ότι χρειάστηκε πραγματικά σε κάποια περίπτωση οδοντιατρική εξέταση ή θεραπεία – θα πρέπει να διευκρινίσει εάν έλαβε την εξέταση απαντώντας ανάλογα:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ναι (Υποβλήθηκα σε οδοντιατρική εξέταση ή θεραπεία κάθε φορά που χρειάστηκε) - Όχι (Υπήρξε μια περίπτωση τουλάχιστον που δεν υποβλήθηκα σε οδοντιατρική εξέταση ή θεραπεία)
<p>Λόγοι που δεν ικανοποιήθηκε η ανάγκη για εξέταση/ θεραπεία</p>	
<p>Γ5. και Γ7. <i>Ποιος ήταν ο κύριος λόγος που δεν υποβλήθηκατε σε (ιατρική ή οδοντιατρική) εξέταση ή θεραπεία; (για δικό σας πρόβλημα υγείας)</i></p>	<p>Τα ερωτήματα Γ5 και Γ7 θα πρέπει να συμπληρωθούν σε περίπτωση που υπάρχει θετική απάντηση στα ερωτήματα Γ4α και Γ6α.</p> <p>Στόχος των ερωτημάτων Γ5 και Γ7 είναι να διερευνηθούν οι λόγοι που ο ερευνώμενος είχε περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δεν είχα την οικονομική δυνατότητα - Περιπτώσεις που ήταν πολύ ακριβή η επίσκεψη/ εξέταση ή δεν υπήρχε κάλυψη από το ασφαλιστικό ταμείο - Λίστα αναμονής - Περιπτώσεις που κάποιος ήταν σε λίστα αναμονής και δεν μπορούσε να λάβει φροντίδα υγείας, ενώ είχε άμεση ανάγκη ή που κάποιος καθυστέρουσε να βρει ραντεβού άμεσα ενώ είχε ανάγκη φροντίδας ή που κάποιος αποθαρρύνθηκε από το να αναζητήσει φροντίδα γνωρίζοντας ότι θα πρέπει να αναμένει καιρό - Έλλειψη χρόνου λόγω εργασίας ή φροντίδας παιδιών ή άλλων ατόμων - Μεγάλη απόσταση από το γιατρό / δεν υπάρχουν μέσα συγκοινωνίας (δεν περιλαμβάνεται η περίπτωση που ήταν μεγάλο το κόστος μετακίνησης) - Φόβος για το γιατρό, τα νοσοκομεία, τις εξετάσεις, τη θεραπεία - Περίμενα μήπως το πρόβλημα υποχωρήσει/ βελτιωθεί από μόνο του - Δε γνώριζα κάποιον καλό ιατρό/οδοντίατρο - Άλλος λόγος, δηλαδή <p>Κατά την εκφώνηση της ερώτησης προτείνεται ο ερευνητής να διαβάξει όλες τις πιθανές απαντήσεις στον ερευνώμενο.</p>

Τμήμα Δ. Τρέχουσα ασχολία

Δ1 – Δ2. Εργασία κατά την προηγούμενη εβδομάδα	
Περίοδος αναφοράς	Προηγούμενη εβδομάδα
Τιμές	
<p>Δ1. «Κατά την προηγούμενη εβδομάδα, εργαστήκατε με αμοιβή ή για κέρδος, έστω και για μία ώρα;»</p>	<p>Το ερώτημα εξετάζει αν το άτομο εργάστηκε την προηγούμενη εβδομάδα, από Δευτέρα έως και Κυριακή, και όχι αν εργάζεται συνήθως. Αν το άτομο συνήθως εργάζεται αλλά για κάποιο λόγο δεν εργάστηκε ούτε μια ώρα την προηγούμενη εβδομάδα, τότε η απάντηση στο ερώτημα είναι “ΟΧΙ”. Επισημαίνεται ότι αμοιβή ή κέρδος θεωρείται και η “αμοιβή σε είδος”</p> <p>Αρνητικά απαντούν οι</p> <ul style="list-style-type: none"> - στρατεύσιμοι ακόμα κι αν εργάστηκαν με αμοιβή ή για κέρδος - γεωργοί ή κτηνοτρόφοι που δεν πωλούν τα προϊόντα τους αλλά τα παράγουν μόνο για ίδια κατανάλωση <p>Θετικά απαντούν</p> <ul style="list-style-type: none"> - Οι αυτοαπασχολούμενοι, με ή χωρίς προσωπικό, αν ισχύει κάτι από τα εξής: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το άτομο απασχολήθηκε στην επιχείρησή του, (π.χ., αγρόκτημα, εμπορικό κατάστημα, δικηγορικό γραφείο, κλπ) με σκοπό το κέρδος, ανεξάρτητα από το αν η επιχείρηση ήταν κερδοφόρα. ✓ Το άτομο αφιέρωσε χρόνο στην επιχείρησή του ακόμα και αν δεν έγιναν πωλήσεις ή δεν παρήχθησαν υπηρεσίες και προϊόντα (για παράδειγμα, ένας αγρότης που απασχολήθηκε στις εργασίες συντήρησης του αγροκτήματος, ένας αρχιτέκτονας που ξόδεψε χρόνο περιμένοντας πελάτες στο γραφείο του ή ένας ψαράς που επιδιόρθωσε τη βάρκα ή τα δίχτυα του) ✓ Το άτομο ασχολήθηκε με την οργάνωση της επιχείρησης, του αγροκτήματος ή του ελεύθερου επαγγέλματος: για παράδειγμα, αγόρασε ή εγκατέστησε εξοπλισμό ή παράγγειλε προμήθειες για την επιχείρησή του. - Οι βοηθοί σε οικογενειακή επιχείρηση χωρίς αμοιβή αν συνέβαλαν άμεσα με την εργασία τους στη λειτουργία μιας επιχείρησης που ανήκει σε κάποιο μέλος του ίδιου νοικοκυριού. - Οι μαθητευόμενοι σε μια εργασία που λαμβάνουν κάποια αμοιβή
<p>Δ2. «Κατά την προηγούμενη εβδομάδα, ακόμα και αν δεν εργαστήκατε με αμοιβή, είχατε μια μισθωτή εργασία ή επιχειρηματική δραστηριότητα, από την οποία απουσιάζατε για κάποιους λόγους</p>	<p>Θετικά απαντούν οι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Μισθωτοί εφόσον έχουν εξαρτημένη - ορισμένη σχέση εργασίας ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για πλήρη ή μερική απασχόληση. - Εργαζόμενοι που απέχουν από την εργασία τους για μεγάλο διάστημα εφόσον ο συνολικός χρόνος απουσίας

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

(απεργία, διακοπές, ασθένεια ή τραυματισμό, άδεια τοκετού, καιρικές συνθήκες, διαφωνία με τον εργοδότη κλπ.) και στην οποία πρόκειται να ξαναγυρίσετε;»

από την εργασία (δηλαδή, το χρονικό διάστημα από την τελευταία ημέρα της εργασίας μέχρι την ημέρα επιστροφής στην αμειβόμενη εργασία) έχει υπερβεί τους τρεις (3) μήνες, αλλά το άτομο συνεχίζει να λαμβάνει το 50% της αμοιβής του από τον εργοδότη του (π.χ αν βρίσκονται σε γονική άδεια με αμοιβή > 50% του μισθού, κλπ.).

- *Εργαζόμενοι σε άδεια μητρότητας/πατρότητας* εφόσον είναι σε υποχρεωτική άδεια μητρότητας/πατρότητας και λαμβάνουν το σχετικό επίδομα
- *Εποχικά εργαζόμενοι* εφόσον εργάζονται κατά την περίοδο αναφοράς
- *Αυτοαπασχολούμενοι* εφόσον ικανοποιείται μία ή περισσότερες από τις επόμενες συνθήκες:
  - ο Υπάρχουν μηχανήματα ή εξοπλισμός, για τα οποία το άτομο έχει επενδύσει χρήματα, τα οποία χρησιμοποιεί ο ίδιος ή οι υπάλληλοί του στην επιχείρηση.
  - ο Διατηρεί ένα γραφείο, κατάστημα, αγρόκτημα ή κάποιον άλλο χώρο.
  - ο Έχει διαφημίσει με κάποιο τρόπο την επιχείρηση ή το επάγγελμά του (με καταχώρηση σε κάποιο τηλεφωνικό κατάλογο, με μια διαφημιστική πινακίδα, με διανομή καρτών ή φυλλαδίων κλπ).
- *Βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση* εφόσον υπάρχει σαφής δέσμευση του εργοδότη τους (που είναι μέλος του νοικοκυριού) να τους δεχτεί πάλι στην επιχείρηση μέσα στους επόμενους 3 μήνες (παρόλο που δεν εργάστηκαν την εβδομάδα αναφοράς)
- *Εργαζόμενοι σε διαθεσιμότητα* εφόσον λαμβάνουν τουλάχιστον το 50% του μισθού τους ή υπάρχει σαφής δέσμευση του εργοδότη ότι θα επιστρέψουν στην εργασία τους
- *Εργαζόμενοι σε διακοπή εργασίας* εφόσον η διακοπή αφορά σε τεχνικούς ή οικονομικούς λόγους και υπάρχει σαφής δέσμευση του εργοδότη ότι θα επιστρέψουν στην εργασία τους

Αρνητικά απαντούν οι:

- *Εποχικά εργαζόμενοι* εφόσον, αν κι έχουν εξαρτημένη σχέση εργασίας (δηλ. γεωργικοί εργάτες, ξενοδοχοϋπάλληλοι, οικοδόμοι κλπ.), δεν εργάζονται κατά την περίοδο αναφοράς λόγω εποχικότητας.
- *Εργαζόμενοι που απέχουν από την εργασία τους για μεγάλο διάστημα* εφόσον ο συνολικός χρόνος απουσίας από την εργασία έχει υπερβεί τους τρεις (3) μήνες, και είτε δε λαμβάνουν αμοιβή ή λαμβάνουν κάτω του 50% της αμοιβής από τον εργοδότη τους (π.χ. αν βρίσκονται σε γονική άδεια με επίδομα από τον ΟΑΕΔ ή άνευ αποδοχών.)
- *Εργαζόμενοι σε διαθεσιμότητα* εφόσον λαμβάνουν κάτω του 50% του μισθού τους και δεν υπάρχει σαφής δέσμευση του εργοδότη ότι θα επιστρέψουν στην εργασία τους ή πρόκειται να επιστρέψουν σε διάστημα

	μεγαλύτερο των 3 μηνών
Δ3. Ασχολία Το ερώτημα εξετάζει ποια είναι η ασχολία του ατόμου <i>κατά τη δική του προσωπική εκτίμηση</i> . Η ασχολία καθορίζεται από το πώς δαπανά κυρίως το χρόνο του ο ερευνώμενος.	
Περίοδος αναφοράς	Τρέχουσα
Εργαζόμενοι (1-4)	
1. <u>Μισθωτός με πλήρη απασχόληση</u> 2. <u>Μισθωτός με μερική απασχόληση</u>	Όσοι έχουν κάποια εργασία από την οποία αποκομίζουν άμεσα ή έμμεσα οικονομικό όφελος, ανεξάρτητα από τον τρόπο πληρωμής τους (με μισθό, ημερομίσθιο, σε είδος, με ποσοστά κλπ.) Περιλαμβάνονται - Μαθητευόμενοι με αμοιβή - Βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση με αμοιβή/μισθό. - Άτομα <u>σε κανονική ή αναρρωτική άδεια, σε απεργία</u> κλπ. που έχουν διακόψει προσωρινά την εργασία τους, - Άτομα <u>σε άδεια μητρότητας / πατρότητας</u> (υποχρεωτική άδεια) - Άτομα <u>σε διαθεσιμότητα</u> εφόσον λαμβάνουν πάνω από το 50% του μισθού τους
3. <u>Αυτοαπασχολούμενος με πλήρη απασχόληση</u> 4. <u>Αυτοαπασχολούμενος με μερική απασχόληση</u>	Ελεύθεροι επαγγελματίες και επιχειρηματίες που εργάζονται και οι ίδιοι στην επιχείρηση Περιλαμβάνονται οι βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση χωρίς αμοιβή/μισθό.
Ανεργοί (5)	
5. <u>Ανεργος</u>	Όσοι δεν εργάζονται και ζητούν σήμερα μία εργασία (π.χ. όσοι απολύθηκαν, τελείωσε η εργασία που είχαν αναλάβει, έκλεισε η επιχείρηση ή ζητούν εργασία για πρώτη φορά.) Περιλαμβάνονται εποχικά εργαζόμενοι, όπως ξενοδοχοπάλληλοι, εργάτες γεωργίας, ηθοποιοί κλπ., κατά την περίοδο που <u>δεν</u> εργάζονται (εκτός σεζόν) κλπ.
Συνταξιούχοι & μη οικονομικά ενεργά άτομα (6-12)	
6. <u>Μαθητής, φοιτητής, μετεκπαιδευόμενος, εργαζόμενος χωρίς αμοιβή για απόκτηση εμπειρίας</u>	Όσοι παρακολουθούν κάποια βαθμίδα εκπαίδευσης Περιλαμβάνονται - Μαθητές - Φοιτητές/Σπουδαστές - Μετεκπαιδευόμενοι - Μαθητευόμενοι χωρίς αμοιβή
7. <u>Συνταξιούχος</u>	Περιλαμβάνονται - Συνταξιούχοι σε κανονική ηλικία - Όσοι έχουν διακόψει πρόωρα τις εργασίες της επιχείρησης - Όσοι λαμβάνουν σύνταξη από την εργασία τους, λόγω ορίου ηλικίας, σύνταξη αναπηρίας από ατύχημα, ασθένειας κλπ. - Όσοι λαμβάνουν πρόωρη σύνταξη (εκτός της πρόωρης επιδοτούμενης σύνταξης αγροτών). <u>Δε θα θεωρηθούν συνταξιούχοι</u> άτομα που λαμβάνουν τη

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

<p>8. <u>Ακατάλληλος για εργασία</u></p> <p>9. <u>Στρατιώτης</u></p> <p>10. <u>Νοικοκυρά ή/και φροντίδα παιδιών/ηλικιωμένων</u></p> <p>11. <u>Άλλη περίπτωση μη οικονομικά ενεργού ατόμου</u></p> <p>12. <u>Άτομο με μόνιμη αναπηρία</u></p>	<p>σύνταξη του αποθανόντος συζύγου ή πατέρα Όσοι είναι ακατάλληλοι για εργασία (π.χ. χρήστες ναρκωτικών).</p> <p>Φαντάροι Όσοι υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία</p> <ul style="list-style-type: none"> - Νοικοκυρές - Όσοι ασχολούνται με οικιακές εργασίες - Συνταξιούχοι που λαμβάνουν σύνταξη αποθανόντος συζύγου ή πατέρα - Άτομα σε γονική άδεια ή άδεια ανατροφής παιδιού (εκτός της άδειας μητρότητας/πατρότητας) που λαμβάνουν τις προβλεπόμενες παροχές μητρότητας (εξάμηνη άδεια ΟΑΕΔ) - Εισοδηματίες - Σε αναμονή συνταξιοδότησης - Υποψήφιοι εισαγωγής σε πανεπιστημιακά/ τεχνολογικά ιδρύματα - Όσοι είναι σε αναμονή στράτευσης ή μόλις απολύθηκαν από το στρατό - Άτομα που περιμένουν να αναλάβουν εργασία που έχουν ήδη βρει - Άτομα σε διαθεσιμότητα εφόσον λαμβάνουν κάτω από το 50% του μισθού τους ή δεν πρόκειται να επιστρέψουν στην εργασία τους - Άτομα που θα μεταναστεύσουν - Άεργοι (άτομα που δε θέλουν να εργαστούν) <p>Άτομα με μόνιμη αναπηρία που δεν εργάζονται λόγω της αναπηρίας τους</p>
<p>Δ4. Αναζήτηση εργασίας</p>	
<p>Περίοδος αναφοράς</p>	<p>Τελευταίες τέσσερις (4) εβδομάδες</p>
<p>«Κατά τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες αναζητήσατε μια εργασία;»</p>	<p>Θετική απάντηση θα καταχωρηθεί για όσους</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αναζητούν ενεργά μια εργασία (Η παρακολούθηση σεμιναρίων/εκπαίδευσης προς βελτίωση των επαγγελματικών δεξιοτήτων <u>δεν</u> θεωρείται μέσο αναζήτησης εργασίας) - Έχουν βρει εργασία την οποία θα ξεκινήσουν τουλάχιστον τρεις (3) μήνες μετά <p>Αρνητική απάντηση θα καταχωρηθεί για όσους</p> <ul style="list-style-type: none"> - Περιμένουν απάντηση σε αίτηση που έχουν κάνει για εργασία και ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα - Έχουν απευθυνθεί στον ΟΑΕΔ και περιμένουν να τους καλέσουν να αναλάβουν μία εργασία - Περιμένουν τα αποτελέσματα διαγωνισμού για διορισμό στο δημόσιο τομέα, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα - Συνταξιούχοι σε κανονική ηλικία

Δ5. Διαθεσιμότητα για εργασία	
Περίοδος αναφοράς	Τρέχουσα / Περίοδος αναφοράς
«Αν βρίσκατε σήμερα μια εργασία, έχετε τη δυνατότητα να την αναλάβετε μέσα στις επόμενες 2 εβδομάδες;»	Θετική απάντηση θα καταχωρηθεί για όσους <ul style="list-style-type: none"> - Είναι διαθέσιμοι να αναλάβουν μια εργασία στις επόμενες δύο (2) εβδομάδες - Έχουν βρει εργασία την οποία θα ξεκινήσουν τουλάχιστον τρεις (3) μήνες μετά

Τμήματα Ε και Ζ. Χαρακτηριστικά της εργασίας

Περίοδος αναφοράς	Τρέχουσα / Τελευταία
Τα χαρακτηριστικά της εργασίας συμπληρώνονται σε δύο διαφορετικές ενότητες ανάλογα με την κύρια ασχολία του ατόμου. Συγκεκριμένα:	
<p>Τμήμα Ε. Για όσους σήμερα <u>δεν έχουν</u> ως κύρια ασχολία την εργασία (δηλαδή, Περιπτώσεις 5-12 ερωτήματος Δ3). Το τμήμα Ε συγκεντρώνει πληροφορίες που αφορούν στην τελευταία εργασία, όσων <i>δε θεωρούν ότι η κύρια ασχολία τους σήμερα είναι η εργασία, αλλά και</i> πληροφορίες που αφορούν στη σημερινή εργασία, που ενδέχεται να έχουν ορισμένοι και την οποία <i>θεωρούν ως δευτερεύουσα και όχι κύρια ασχολία τους.</i></p> <p>Τμήμα Ζ. Για όσους σήμερα <u>έχουν</u> ως κύρια ασχολία την εργασία (δηλαδή, Περιπτώσεις 1-4 ερωτήματος Δ3) Το τμήμα Ζ συγκεντρώνει πληροφορίες, που αφορούν στην κύρια εργασία όσων θεωρούν ότι η σημερινή <i>κύρια ασχολία τους είναι η εργασία.</i> Ως <u>κύρια εργασία</u> θεωρείται, για τους ερευνωμένους που έχουν περισσότερες από μία εργασίες, αυτή στην οποία απασχολούνται, συνήθως, τις περισσότερες ώρες.</p>	
Ερώτημα Ε1: «Εργάζεστε σήμερα ή έχετε ποτέ εργαστεί;»	Συμπληρώνεται ΝΑΙ για όσους έχουν ή είχαν <i>εργασία πλήρους ή μερικής απασχόλησης για τουλάχιστον έξι μήνες</i> , η οποία όμως δεν αποτελεί κατά την τρέχουσα περίοδο την κύρια ασχολία τους Περιλαμβάνονται: - Φοιτητές που εργάζονταν παράλληλα με τις σπουδές τους σε κανονική εργασία Δεν περιλαμβάνονται: - Φοιτητές που εργάστηκαν μόνο για την περίοδο των διακοπών ή που εργάζονταν περιστασιακά κατά τη διάρκεια των σπουδών τους
Ερωτήματα Ε2 και Ζ1 «Να περιγράψετε, με τη μεγαλύτερη δυνατή λεπτομέρεια, το είδος της κύριας δραστηριότητας (επάγγελμα) που είχατε στην τελευταία εργασία σας ή έχετε στη σημερινή εργασία σας»	Είδος κύριας δραστηριότητας Καταχωρείται το είδος της εργασίας (επάγγελμα, ειδικότητα) του ερευνωμένου στο κατάστημα, στο εργοστάσιο, στην επιχείρηση κλπ., όπου εργάζεται ή εργαζόταν Επισημαίνεται ότι η απάντηση πρέπει να είναι πλήρης και σαφής, ώστε να είναι δυνατή η ταξινόμηση του επαγγέλματος από την ΕΛΣΤΑΤ με βάση την διεθνή ταξινόμηση επαγγελμάτων (ISCO), π.χ. υφαντής, μηχανικός αυτοκινήτων, διευθυντής λογιστηρίου, ταμίας, πωλητής, χειριστής πρέσας, συναρμολογητής μηχανημάτων κλπ.
Ερωτήματα Ε3 και Ζ2 «Να περιγράψετε την κύρια	Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας Καταχωρείται ο κλάδος οικονομικής δραστηριότητας στον

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

<p>δραστηριότητα της επιχείρησης (κατάστημα, εργοστάσιο, υπηρεσία κλπ.), στην οποία εργάζεστε/εργαζόσασταν»</p>	<p>οποίο ανήκει η επιχείρηση στην οποία το άτομο εργάζεται/εργαζόταν, με τη μεγαλύτερη δυνατή ανάλυση και με σαφήνεια.</p> <p>Γενικές απαντήσεις, όπως εργοστάσιο, κατάστημα, εταιρεία, δημόσια υπηρεσία, Ν.Π.Δ.Δ. κλπ. δεν είναι δεκτές.</p> <p><i>Ικανοποιητικές απαντήσεις είναι π.χ.:</i> Εργοστάσιο Υφασμάτων, Επιπλοποιείο, Κατάστημα Λιανικής ή Χονδρικής πώλησης Επίπλων, Εταιρεία Υδάτων, Μεταλλεία Σιδήρου, Δημόσιο ή Ιδιωτικό Σχολείο, Καλλιέργεια καπνού κλπ.</p> <p>Πρέπει, δηλαδή, να αναγράφεται ακριβώς το είδος του προϊόντος που παράγει ή πωλεί το κατάστημα/επιχείρηση ή το είδος της υπηρεσίας που προσφέρει.</p> <p>Επισημαίνεται ότι η περιγραφή πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο αναλυτική, προκειμένου να γίνει η κωδικογράφηση από την ΕΛΣΤΑΤ με βάση τη διεθνή ταξινόμηση οικονομικής δραστηριότητας (NACE).</p>
<p>Ερωτήματα Ε4 και Ζ5 «Στην κύρια εργασία (σημερινή ή τελευταία) είστε/ ήσασταν:»</p>	<p>Θέση στην εργασία Στο ερώτημα αυτό καταγράφεται η θέση του ατόμου στην εργασία, με βάση τις παρακάτω τιμές:</p> <p>1. Αυτοαπασχολούμενος με μισθωτό/ούς Η περίπτωση του ατόμου που έχει/είχε δική του εργασία (επιχείρηση, κατάστημα, γραφείο, γεωργική εκμετάλευση, οικοτεχνία κλπ.) – μόνο του ή συνεταιρικά – στην οποία εργάζεται/εργαζόταν και στην οποία απασχολούνται ένας ή περισσότεροι υπάλληλοι, ή εργάτες με οποιοδήποτε είδος αμοιβής (μισθό, ημερομίσθιο, ποσοστά, με το κομμάτι, αμοιβή σε είδος κλπ.) – Εργοδότης</p> <p><i>Περιλαμβάνονται</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ελεύθεροι επαγγελματίες, όπως γιατροί, δικηγόροι και άλλοι επαγγελματίες εφόσον απασχολούν προσωπικό - Εργαζόμενοι κατ' αποκοπή, που αναλαμβάνουν την εκτέλεση ενός έργου και αμείβονται για αυτό, εάν απασχολούν τρίτα πρόσωπα με αμοιβή π.χ., οι εργολάβοι οικοδομών, οι υδραυλικοί, οι ηλεκτρολόγοι κλπ. που χρησιμοποιούν τεχνίτες ή εργάτες τους οποίους πληρώνουν οι ίδιοι. <p>2. Αυτοαπασχολούμενος χωρίς μισθωτό/ούς Η περίπτωση του ατόμου που έχει/είχε δική του εργασία (επιχείρηση, κατάστημα, γραφείο, γεωργική εκμετάλευση, οικοτεχνία κλπ.) – μόνο του ή συνεταιρικά – στην οποία εργάζεται/εργαζόταν και στην οποία δεν απασχολεί τρίτα πρόσωπα με αμοιβή. Μπορεί όμως να απασχολεί μέλη της οικογένειάς του ή μαθητευόμενους χωρίς αμοιβή.</p> <p><i>Περιλαμβάνονται</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Γεωργοί που καλλιεργούν μόνοι τους ή με τη βοήθεια των μελών της οικογένειάς τα χωράφια τους - Πλανόδιοι έμποροι, μικροεπαγγελματίες, ελεύθεροι επαγγελματίες, όπως γιατροί, δικηγόροι εφόσον δεν απασχολούν προσωπικό κ.α. - Εργαζόμενοι κατ' αποκοπή, που αναλαμβάνουν την εκτέλεση ενός έργου και αμείβονται για αυτό, εάν δεν

	<p>απασχολούν τρίτα πρόσωπα προμηθεύονται όμως οι ίδιοι τα υλικά για την εκτέλεση του έργου ή αν χρησιμοποιούν δικά τους μηχανήματα, μεγάλης συνήθως αξίας, τα οποία μπορούν να χαρακτηριστούν ως κεφάλαιο (π.χ., τρακτέρ, κομπρεσέρ κλπ.) θεωρούνται αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό.</p> <p>3. Μισθωτός: Η περίπτωση του ατόμου που εργάζεται/εργάζονταν σε κατάστημα, επιχείρηση κλπ. του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, με πλήρη ή μερική απασχόληση, και για την εργασία του αμείβεται/αμείβονταν με μισθό, ημερομίσθιο, ποσοστά επί των πωλήσεων, με το κομμάτι ή και σε είδος. <i>Περιλαμβάνονται</i> - «εργαζόμενοι κατ' αποκοπή», όταν αναλαμβάνουν την εκτέλεση ενός έργου και αμείβονται για αυτό με την προϋπόθεση ότι δεν έχουν προσωπικό ή δικά τους μηχανήματα. Οπότε, η αμοιβή τους θεωρείται ότι είναι αποτέλεσμα της προσωπικής τους μόνο εργασίας, π.χ. γεωργικοί εργάτες που αναλαμβάνουν κατ' αποκοπή το σκάψιμο του αμπελώνα, μοδίστρες που εργάζονται σε σπίτια κλπ..</p> <p>4. Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση, χωρίς αμοιβή: Η περίπτωση του ατόμου που βοηθά/βοηθούσε κάποιο/α μέλος/η του νοικοκυριού στην οικογενειακή επιχείρηση (κατάστημα, γραφείο, γεωργική ή κτηνοτροφική εκμετάλλευση, οικοτεχνία κλπ.), χωρίς να λαμβάνει οποιαδήποτε μορφής αμοιβή (σε χρήμα ή σε είδος) για την εργασία του, εκτός από τα έξοδα συντήρησής του και πιθανόν κάποιο "χαρτζιλίκι".</p>
<p>Ερωτήματα E5 και Z7 «Τι είδους εργασιακή σχέση έχετε/είχατε στην εργασία σας;»</p>	<p>Εργασιακή σχέση Απαντούν μόνο οι μισθωτοί</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Μόνιμη ή αορίστου χρόνου</u> εργασία θεωρείται η εργασιακή σχέση για την οποία υπάρχει γραπτή συμφωνία απεριόριστης χρονικής διάρκειας 2. <u>Σύμβαση ορισμένου χρόνου ή έργου</u> θεωρείται η εργασιακή σχέση για την οποία υπάρχει γραπτή συμφωνία περιορισμένης χρονικής διάρκειας, ενώ ως "προσωρινή" θεωρείται η εργασία μικρής, συνήθως, χρονικής διάρκειας, η οποία δεν παρέχει βεβαιότητα για το μέλλον 3. <u>Καμία σύμβαση εργασίας</u> θεωρείται η εργασιακή σχέση για την οποία δεν υπάρχει καμιάς μορφής γραπτή συμφωνία (περιστασιακή εργασία κλπ.)
<p>Ερωτήματα E6 και Z8 «Στην εργασία σας έχετε/είχατε την εποπτεία ή το συντονισμό κάποιου προσωπικού;»</p>	<p>Εποπτεία ή συντονισμό προσωπικού Απαντούν μόνο οι μισθωτοί</p> <p>Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα πρέπει να δοθεί με βάση την <i>συνήθη κατάσταση</i> και όχι σε σχέση με το τι ίσχυε την εβδομάδα αναφοράς.</p> <p>Θετική απάντηση θα δώσουν τα άτομα που στην εργασία τους είχαν/έχουν την εποπτεία ή το συντονισμό προσωπικού <i>θεσμοθετημένα</i>, δηλαδή είναι διευθυντές, προϊστάμενοι τμημάτων κ.ά.</p>

	<p>Ο ερευνώμενος θα πρέπει να απαντήσει ΝΑΙ ακόμα και αν</p> <ul style="list-style-type: none"> - εποπτεύει μόνο έναν εργαζόμενο - έχει και άλλα καθήκοντα, και η εποπτεία άλλων εργαζόμενων αποτελεί τμήμα μόνο των καθηκόντων του. <p>Αρνητική απάντηση θα δώσουν</p> <ul style="list-style-type: none"> - όσοι έχουν μερική εποπτεία προσωπικού, λόγω αρχαιότητας, εμπειρίας ή λόγω ύπαρξης συγκεκριμένων προσόντων και καθηκόντων (π.χ. υπεύθυνοι γραφείου, ομαδάρχες κ.α.) - όσοι αντικαθιστούν/αναπληρώνουν για ορισμένες ημέρες τον προϊστάμενο που λείπει με άδεια
<p>Ερώτημα Z3 «Πόσα άτομα απασχολούνται στην τοπική μονάδα της επιχείρησης, του οργανισμού ή της υπηρεσίας που εργάζεστε;»</p>	<p>Αριθμός απασχολούμενων Καταγράφεται ο αριθμός των απασχολούμενων στην τοπική μονάδα της επιχείρησης.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Συμπεριλαμβάνεται ο ερευνώμενος και ο εργοδότης, ή ο αυτοαπασχολούμενος επιχειρηματίας - Δε συμπεριλαμβάνονται οι ευκαιριακά ή περιστασιακά εργαζόμενοι, καθώς και τα συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη της οικογένειας, <p>Ως "τοπική μονάδα" της επιχείρησης θεωρείται το κτίριο ή το σύνολο κτιρίων, που βρίσκονται σε μία και μόνο συγκεκριμένη τοποθεσία. Αν ένα άτομο εργάζεται σε περισσότερα από ένα μέρη ή στο σπίτι του, ως τοπική μονάδα θα θεωρείται το Διευθυντικό Τμήμα της επιχείρησης. Για παράδειγμα:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αν κάποιος εργάζεται σε εκκοκκιστήριο βάμβακος της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών, θα μας πληροφορήσει για τον αριθμό των ατόμων που εργάζονται μόνο στο εκκοκκιστήριο, που εργάζεται και ο ίδιος και όχι τον αριθμό των ατόμων που εργάζονται στην Ε.Α.Σ. του τόπου του ή στα εκκοκκιστήρια της Ε.Α.Σ. σε όλη την Ελλάδα - αν κάποιος εργάζεται σε ένα υποκατάστημα τράπεζας θα μας πληροφορήσει για τον αριθμό των εργαζόμενων σε αυτό το υποκατάστημα και όχι για τον αριθμό των ατόμων που εργάζονται σε ολόκληρη την τράπεζα.
<p>Ερώτημα Z4 «Πόσες ώρες απασχολείστε, συνήθως, την εβδομάδα στην κύρια εργασία σας;»</p>	<p>Ώρες απασχόλησης στην κύρια εργασία ανά εβδομάδα Καταγράφεται ο αριθμός των ωρών που συνήθως εργάζεται ο ερευνώμενος μέσα σε μία εβδομάδα</p> <p>Διευκρινίζεται ότι</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αν ο ερευνώμενος απασχολείται σε περισσότερες από μία εργασίες, ως κύρια εργασία θεωρείται αυτή στην οποία απασχολείται περισσότερες ώρες - Η υπερωριακή απασχόληση περιλαμβάνεται είτε αυτή είναι αμειβόμενη είτε όχι - Δεν περιλαμβάνεται ο χρόνος μετάβασης από και προς την εργασία, καθώς και ο χρόνος διαλείμματος για γεύμα - Για τους αυτοαπασχολούμενους υπολογίζεται και η τυχόν εργασία στο σπίτι - Για τους δασκάλους πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι ώρες προετοιμασίας, μελέτης ή υποχρεωτικής παραμονής στο σχολείο, εκπαιδευτικό ίδρυμα κλπ - Στην περίπτωση που ο ερευνώμενος δεν έχει συγκεκριμένο ωράριο εργασίας (διαφέρει σημαντικά ανά εβδομάδα), υπολογίζεται ο μέσος όρος των ωρών εργασίας των τεσσάρων τελευταίων εργάσιμων εβδομάδων

	<p>- Για τους μαθητευομένους με αμοιβή και εκπαιδευομένους σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης δεν προσμετράται ο χρόνος μαθητείας</p>
<p>Ερώτημα Z6 «Δηλώσατε ότι, συνήθως, εργάζεστε XX ώρες την εβδομάδα, στην κύρια εργασία σας. Ποιες είναι οι μηνιαίες μεικτές και καθαρές αποδοχές από την εργασία σας, συμπεριλαμβανομένων και των συνήθων υπερωριών, με αμοιβή;»</p>	<p>Αποδοχές μισθωτών <u>Καταχωρείται το μεικτό μηνιαίο και το καθαρό μηνιαίο ποσό από μισθωτές υπηρεσίες</u> Ως μεικτές αποδοχές από μισθωτή εργασία θεωρούνται οι αποδοχές πριν την αφαίρεση των φόρων και των κρατήσεων για την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση των μισθωτών. Ως καθαρές αποδοχές από μισθωτή εργασία θεωρούνται οι αποδοχές μετά την αφαίρεση των φόρων και των κρατήσεων για την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση των μισθωτών. Στα ποσά συμπεριλαμβάνονται και οι αποδοχές από τη <u>συνήθη</u> υπερωριακή απασχόληση.</p>
<p>Ερώτημα Z9 «Έχετε αλλάξει κύρια εργασία τους τελευταίους 12 μήνες;»</p>	<p>Αλλαγή εργασίας <i>Το ερώτημα εξετάζει αν ο ερευνώμενος άλλαξε εργασία κατά τους τελευταίους 12 μήνες ή από την προηγούμενη συνέντευξη</i> <u>Οι μισθωτοί</u> θεωρείται ότι έχουν αλλάξει εργασία <ul style="list-style-type: none"> - αν έχουν αλλάξει εργοδότη - αν έχουν αλλάξει σύμβαση εργασίας με τον ίδιο εργοδότη <u>Δε</u> θεωρείται αλλαγή εργασίας η αλλαγή καθηκόντων στον ίδιο εργοδότη. Οι <u>αυτοαπασχολούμενοι</u> θεωρείται ότι έχουν αλλάξει εργασία εάν <ul style="list-style-type: none"> - έχει αλλάξει η δραστηριότητα της επιχείρησης - έχει αλλάξει η θέση τους στην εργασία, δηλαδή όταν κάποιος από αυτοαπασχολούμενος έγινε μισθωτός <u>Δε</u> θεωρείται αλλαγή εργασίας η ολοκλήρωση των εργασιών ενός συμβολαίου και η αρχή των εργασιών ενός νέου.</p> <p>Θετική απάντηση → Συμπλήρωση ερωτήματος Z10</p>
<p>Ερώτημα Z10 «Για ποιο λόγο σταματήσατε την προηγούμενη μισθωτή σας εργασία ή την επιχειρηματική σας δραστηριότητα;»</p>	<p>Συμπληρώνεται ο κυριότερος λόγος αλλαγής εργασίας</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Βρήκατε καλύτερη εργασία ή θέλατε να αναζητήσετε καλύτερη εργασία Καλύτερη εργασία ορίζεται ως η εργασία με καλύτερο μισθό, καλύτερες εργασιακές συνθήκες, ευκολότερη μετακίνηση από και προς την εργασία κλπ. 2. Έληξε η σύμβασή σας Αφορά εργαζόμενους με σύμβαση ορισμένου χρόνου ή έργου η οποία έληξε ή ολοκληρώθηκε. Περιλαμβάνει και τους εποχικά εργαζόμενους 3. Σας ανάγκασε ο εργοδότης να σταματήσετε Περιλαμβάνει περιπτώσεις, όπως: <ul style="list-style-type: none"> - απόλυση, μείωση προσωπικού - κλείσιμο επιχείρησης - πρόωρη συνταξιοδότηση λόγω οικονομικών παραγόντων σε προβληματικούς τομείς της οικονομίας 4. Πουλήσατε ή κλείσατε την ατομική ή οικογενειακή σας επιχείρηση 5. Φροντίζατε παιδιά ή άλλα εξαρτώμενα άτομα 6. Άλλαξε τόπο εργασίας ο/η σύζυγος/σύντροφος, γάμος 7. Άλλος λόγος, δηλαδή

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

	<p>Περιλαμβάνει περιπτώσεις διακοπής εργασίας για λόγους, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Μη ικανοποίηση από την εργασία - Συνταξιοδότηση σε κανονική ηλικία - Προσωπικοί λόγοι υγείας
<p>Ερώτημα Z11 «Εργάζεστε, συνήθως, σε περισσότερες από μία εργασίες;»</p> <p>Ερώτημα Z12 «Πόσες ώρες, συνολικά, εργάζεστε σε όλες τις εργασίες σας»</p>	<p>Καταγράφεται η ύπαρξη περισσότερων από μια εργασιών</p> <p>Καταγράφεται ο αριθμός των ωρών που συνήθως εργάζεται ο ερευνώμενος μέσα σε μία εβδομάδα σε όλες τις εργασίες του. Για τους δασκάλους/καθηγητές πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι ώρες προετοιμασίας, μελέτης ή παραμονής στο εκπαιδευτικό ίδρυμα κλπ</p>
<p>Ερώτημα Z14 «Ποιος είναι ο κυριότερος από τους παρακάτω λόγους για τον οποίο εργάζεστε λιγότερο από 30 ώρες την εβδομάδα;»</p>	<p>Εάν στο ερώτημα Z13 προκύψει ότι ο ο ερευνώμενος εργάζεται λιγότερο από 30 ώρες θα πρέπει να συμπληρωθεί στο ερώτημα Z14 ποιος είναι ο κυριότερος λόγος για τον οποίο συμβαίνει αυτό.</p> <p>Εάν οι λόγοι είναι περισσότεροι από ένας, ο ερευνώμενος καλείται να επιλέξει τον πιο σημαντικό, και αν αυτό δεν είναι σαφές θα καταχωρηθεί ο πρώτος με βάση την αριθμημένη λίστα.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρακολουθείτε κάποια βαθμίδα εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης 2. Έχετε πρόβλημα υγείας 3. Θέλετε, αλλά δεν μπορείτε να βρείτε εργασία με πλήρη απασχόληση ή να εργαστείτε περισσότερες ώρες στη σημερινή σας εργασία 4. Δε θέλετε να εργαστείτε περισσότερες ώρες 5. Θεωρούνται ως πλήρης απασχόληση οι ώρες ασχολίας σε όλες τις εργασίες σας <i>Αφορά πιλότους, δασκάλους και άλλες κατηγορίες εργαζομένων, οι οποίοι, κατά κανόνα, εργάζονται λιγότερο από 30 ώρες την εβδομάδα</i> 6. Έχετε οικογενειακές υποχρεώσεις, φροντίζετε παιδιά ή άλλα άτομα 7. Άλλος λόγος, δηλαδή (συμπληρώνεται ο λόγος)

Τμήμα Η. Ιστορικό ασχολίας

Περίοδος αναφοράς	Εργασιακός βίος <i>Τα ερωτήματα H1 & H2 αφορούν μόνο σε όσους εργάζονται σήμερα ή έχουν εργαστεί στο παρελθόν</i>
--------------------------	---

<p>Ερώτημα Η1: «Σε ποιά ηλικία αναλάβετε για πρώτη φορά κανονική εργασία;»</p> <p>Ερώτημα Η2: «Πόσα χρόνια συνολικά, κατά προσέγγιση, έχετε εργαστεί ως μισθωτός ή ως αυτοαπασχολούμενος;»</p>	<p>Ως <u>πρώτη κανονική εργασία</u> θεωρείται η πρώτη εργασία του ατόμου μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής του, χωρίς διακοπή, και στην οποία εργαζόταν 15 ώρες ή περισσότερο την εβδομάδα και είχε διάρκεια τουλάχιστον έξι (6) μήνες, εκτός αν διακόπηκε διότι το ερευνώμενο άτομο απολύθηκε ή βρήκε άλλη εργασία.</p> <p>Περιλαμβάνεται και η εργασία φοιτητών/ σπουδαστών/ μαθητών κατά τη διάρκεια των σπουδών που ήταν μόνιμη ή αορίστου χρόνου.</p> <p>Δεν περιλαμβάνονται οι περιστασιακές εργασίες φοιτητών/ σπουδαστών/ μαθητών, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.</p> <p>Θα καταγραφούν τα συνολικά έτη εργασίας, από την έναρξη της πρώτης κανονικής εργασίας μέχρι σήμερα, για όλους τους εργαζόμενους και όσους έχουν εργαστεί στο παρελθόν είτε ως μισθωτοί είτε ως αυτοαπασχολούμενοι.</p> <p>Για όσους έχουν εργαστεί και ως μισθωτοί και ως αυτοαπασχολούμενοι, θα καταγραφούν αθροιστικά τα έτη εργασίας.</p>
<p>Περίοδος αναφοράς</p>	<p>Τελευταίοι 12 μήνες</p>
<p>Ερώτημα Η3: «Για κάθε μήνα του 2015 και μέχρι σήμερα ποια ήταν η κύρια ασχολία σας;»</p>	<p><i>Καταγράφεται η κύρια ασχολία του ερευνώμενου για κάθε μήνα από τον Ιανουάριο του έτους αναφοράς της έρευνας μέχρι και τον Ιούνιο του έτους διενέργειας της έρευνας</i></p> <p>Σκοπός του ερωτήματος αυτού είναι η καταγραφή των αλλαγών που σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια του 2015 και μέχρι και το πρώτο εξάμηνο του 2016 στην κύρια ασχολία του ερευνωμένου, είτε πρόκειται για εργασία είτε για οποιαδήποτε άλλη ασχολία.</p> <p>Η ασχολία ορίζεται όπως και στο <u>Ερώτημα 43. Κύρια ασχολία</u>, δηλαδή, γίνεται διάκριση στους μισθωτούς, καθώς και στους αυτοαπασχολούμενους, που εργάζονται με πλήρη ή μερική απασχόληση.</p> <p><i>Επισημαίνεται ότι</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Για να διαπιστωθεί, γενικά, ποια είναι η κύρια ασχολία, ο ερευνητής θα αρκестεί στη γνώμη του ερευνώμενου για το ποια θεωρεί ο ίδιος ως κύρια. - Αν ο ερευνώμενος είχε περισσότερες από μία ασχολίες, κατά τη διάρκεια του ίδιου μήνα, τότε θα θεωρηθεί ως κύρια ασχολία, για το συγκεκριμένο μήνα, η ασχολία με τη μεγαλύτερη διάρκεια. - Διευκρινίζεται ότι ο βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση, ανάλογα με τις ώρες που απασχολείται σε αυτή, θα περιληφθεί στους αυτοαπασχολούμενους με πλήρη ή μερική απασχόληση.

Τμήμα Θ. Εισόδημα μισθωτών.

Εισόδημα Μισθωτών

Στα ερωτήματα **Θ1-Θ10** καταγράφονται τα εισοδήματα που είχε ο ερευνώμενος, κατά τη διάρκεια του 2015, από μισθωτές υπηρεσίες, από μία ή περισσότερες εργασίες.

Ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες ορίζεται η συνολική αμοιβή, σε χρήμα ή σε είδος, που καταβάλλεται από έναν εργοδότη σε έναν εργαζόμενο, ως αντιστάθμισμα της εργασίας που παρείχε ο δεύτερος κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς του εισοδήματος. Στο εισόδημα των μισθωτών περιλαμβάνονται τόσο τα εισοδήματα από την τακτική εργασία όσο και από την δευτερεύουσα, περιστασιακή ή προσωρινή εργασία.

Εφόσον ο ερευνώμενος έχει εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες θα απαντήσει θετικά στο **ερώτημα Θ1** και θα συμπληρώσει και τα υπόλοιπα ερωτήματα της ενότητας Θ ως εξής:

Περίοδος αναφοράς	Έτος αναφοράς της έρευνας (Ιαν 2015-Δεκ2015)
Ερώτημα Θ2: «Υψος τακτικών καθαρών αποδοχών κατά μήνα»	Καταγράφονται οι καθαρές αποδοχές του ερευνωμένου ανά μήνα, κατά τη διάρκεια του έτους 2015. Ως καθαρές αποδοχές θεωρούνται οι αποδοχές που λαμβάνει ο ερευνώμενος, αφού αφαιρεθούν από αυτές ο φόρος που παρακρατήθηκε και οι εισφορές για την κοινωνική ασφάλιση.
Ερώτημα Θ3: «Ασφαλιστήκατε για πρώτη φορά»	Διερευνάται η ημερομηνία πρώτης ασφάλισης του ερευνωμένου: 1. Μέχρι την 31-12-1992 2. Από 1-1-1993 3. Δεν έχει ασφαλιστεί ποτέ. Περιλαμβάνεται η ασφάλεια υγείας, κύριας και επικουρικής σύνταξης και πρόνοιας.
Ερώτημα Θ4: «Ποιό είναι το ασφαλιστικό σας ταμείο;»	Καταγράφονται πληροφορίες για τα εξής: - ταμείο/α υγειονομικής περίθαλψης - ταμείο/α κύριας συνταξιοδοτικής ασφάλισης - ταμείο/α επικουρικής κοινωνικής ασφάλισης στο/στα οποίο/α είναι ασφαλισμένος ο μισθωτός (π.χ. Δημόσιο, ΙΚΑ κλπ.), καθώς και - οι μήνες ασφάλισης κατά τη διάρκεια του 2015
Ερώτημα Θ5: «Πόσα έτη είστε ασφαλισμένος;»	Καταγράφονται τα συνολικά έτη ασφάλισης (ακόμη και αν ήταν σε διαφορετικά ταμεία).
Ερώτημα Θ6: «Καταβάλλετε επιπρόσθετες εισφορές λόγω ένταξης του επαγγέλματός σας στα βαρέα και ανθυγιεινά;»	Συμπληρώνουν Ναι όσοι καταβάλλουν πρόσθετες εισφορές, εφόσον εργάζονται σε ειδικότητες εντασσόμενες στη λίστα με τις βαριές και ανθυγιεινές εργασίες με βάση το χώρο εργασίας ή το επάγγελμα που ασκούν
Ερώτημα Θ7: «Η επιχείρηση ή ο οργανισμός που εργάζεστε/εργαζόσασταν ανήκει:»	<ol style="list-style-type: none"> 1. στο Δημόσιο Τομέα, δηλαδή σε Υπουργεία, ΝΠΔΔ, Γενικές Γραμματείες, στη Δημόσια Εκπαίδευση (π.χ. σχολεία) ή την Δημόσια Υγεία (νοσοκομεία) κ.λπ. 2. στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δηλαδή Δήμους ή Περιφέρειες 3. στις Δημόσιες Επιχειρήσεις, όπως η ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ, ΕΛΤΑ, ΟΤΕ, Εθνική Τράπεζα Ελλάδος και άλλα ΝΠΔΔ 4. στον Ιδιωτικό τομέα, δηλαδή σε καταστήματα ή επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, όπως εμπορικά καταστήματα, ιδιωτικά σχολεία, νοσοκομεία, τράπεζες, εργοστάσια κλπ.

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

<p>Ερώτημα Θ8: «Καταβάλλετε εσείς ή ο εργοδότης σας εισφορές σε χρηματοδοτούμενα συστήματα ασφάλισης (ομαδικά συμβόλαια) που αφορούν παροχές σύνταξης ή υγείας κλπ»</p> <p>Ερώτημα Θ9: «Ετήσιο ποσό που καταβάλει ο εργοδότης και ετήσιο ποσό που καταβάλει ο ερευνώμενος σε συγκεκριμένο χρηματοδοτούμενο επαγγελματικό σύστημα ασφάλισης»</p>	<p>Εφόσον ο ερευνώμενος συμμετέχει σε κάποιο χρηματοδοτούμενο επαγγελματικό σύστημα ασφάλισης (ομαδικό συμβόλαιο) απαντά θετικά στο ερώτημα Θ8 και στο ερώτημα Θ9 καταγράφονται ξεχωριστά τα <u>ετήσια ποσά</u> που καταβάλλει ο εργοδότης και ο ερευνώμενος.</p> <p><i>Επισημαίνεται</i> ότι ως προς τις συνταξιοδοτικές παροχές υπάρχουν τρεις (3) κατηγορίες (το αποκαλούμενο σύστημα τριών πυλώνων):</p> <ul style="list-style-type: none"> - α σχήματα υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης - α σχήματα επαγγελματικών συντάξεων (ΤΕΑ) - α ιδιωτικά σχήματα που συνήθως έχουν τη μορφή συμβολαίων ή προϊόντων που προέρχονται από ασφαλιστικές εταιρίες ασφαλίσεων ζωής <p>Το ερώτημα αφορά στο δεύτερο πυλώνα, δηλαδή στα σχήματα επαγγελματικών συντάξεων (ασφαλιστικά προγράμματα Ανθρώπινου Δυναμικού) που είναι έτσι σχεδιασμένα, ώστε να λειτουργούν συμπληρωματικά και να ενισχύουν τους τομείς του κύριου ασφαλιστικού φορέα, στον οποίο υπάγεται κάθε εργαζόμενος. Οι παροχές των προγραμμάτων Ομαδικής Ασφάλισης μπορούν να προσφέρουν στους εργαζομένους:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ασφάλεια Μόνιμης Ολικής Ανικανότητας από ασθένεια - Ασφάλεια Θανάτου & Διαρκούς Ανικανότητας από ατύχημα - Ασφάλεια Πρόσκαιρης Ολικής Ανικανότητας από ατύχημα ή ασθένεια - Ασφάλεια Πρόσκαιρης Ολικής Ανικανότητας από ατύχημα - Ασφάλεια Εξόδων Θεραπείας σε περίπτωση ατυχήματος (εντός ή εκτός νοσοκομείου) - Ασφάλεια Σοβαρών Ασθενειών - Ευρεία Νοσοκομειακή και Εξωνοσοκομειακή Περίθαλψη
<p>Ερώτημα Θ10: «Εισοδήματα προερχόμενο από τις παρακάτω πηγές»</p>	<p>Καταγράφονται τα εισοδήματα από πηγές, που σχετίζονται με τη μισθωτή εργασία του ερευνώμενου. Καταγράφονται τα μηνιαία ποσά ανά πηγή και ο αριθμός μηνών.</p> <p>Περιλαμβάνονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> • οι υπερωρίες • οι αμοιβές διευθυντών σε επιχειρήσεις ανώνυμης εταιρικής μορφής • οι προμήθειες και τα φιλοδώρηματα • οι αποδοχές για αμοιβή με το κομμάτι (φασόν) • το επίδομα ανάδοχων οικογενειών για οικογένειες που υιοθετούν μόνιμα ή και προσωρινά παιδιά • τα μερίσματα από μετοχές και τα δώρα (bonus) οποιασδήποτε μορφής που δίνονται στον εργαζόμενο από την επιχείρηση για την υψηλή απόδοσή του, π.χ. ένας μισθός επιπλέον, ως δώρο, μετά το κλείσιμο του

	<p>ετήσιου ισολογισμού κλπ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • το επίδομα λόγω εργασίας σε παραμεθόρια περιοχή και το επίδομα /βοήθημα για μεταφορά από /προς την εργασία • το επίδομα αδειάς • το επίδομα γονικής αδειάς που δίνεται στον γονέα σε περίπτωση προσωρινής διακοπής ή χρήσης μειωμένης ωραρίου της εργασίας του με σκοπό την ανατροφή του παιδιού (6μηνη παροχή για τον Ιδιωτικό τομέα & 9μηνη παροχή για το Δημόσιο τομέα) • το επίδομα παραγωγικότητας • το Δώρο Χριστουγέννων και Πάσχα • το επίδομα των οικοδόμων (δωρόσημο) • λοιπές αποδοχές που δεν περιλαμβάνονται στον τακτικό μισθό, όπως τα πριμ τακτικής προσέλευσης κ.ά. <p>Δεν περιλαμβάνονται τα ποσά που αφορούν σε:</p> <ul style="list-style-type: none"> • αποζημίωση για έξοδα μετακίνησης (π.χ. έξοδα ταξιδιού και ημερήσια αποζημίωση για εκτός έδρας εργασία) • πρόωγη αποχώρηση από την εργασία, επίδομα που καταβάλλεται περιοδικά σε άτομα μεγάλης ηλικίας που αποσύρονται από την εργασία -πριν την ηλικία συνταξιοδότησης- λόγω μείωσης προσωπικού, που οφείλεται στη λήψη οικονομικών μέτρων, όπως η επαναδόμηση της επιχείρησης ή του βιομηχανικού κλάδου. Το επίδομα διακόπτεται μόλις το άτομο φτάσει στην ηλικία κανονικής συνταξιοδότησης. • αγορά ειδικής στολής απαραίτητης για την εργασία • εφάπαξ αμοιβές λόγω συνταξιοδότησης σε κανονική ηλικία και • πληρωμές για ημέρες απεργίας από ταμεία αλληλοβοήθειας.
--	---

Παροχή αυτοκινήτου της επιχείρησης

Η παροχή αυτοκινήτου της επιχείρησης αποτελεί εισόδημα σε είδος, το οποίο με κατάλληλη μέθοδο θα εκτιμηθεί ποσοτικά και θα συνυπολογιστεί στο συνολικό και στο διαθέσιμο εισόδημα.

Στο Ερώτημα Θ12: *«Παρακαλώ, να αναφέρετε τη μάρκα, το μοντέλο και το έτος πρώτης κυκλοφορίας του οχήματος»*

Η καταχώρηση της απάντησης γίνεται όπως στο ακόλουθο παράδειγμα:

- Μάρκα: OPEL (εργοστάσιο κατασκευής)
- Μοντέλο: Astra 1600 cc
- Έτος πρώτης κυκλοφορίας: 2002

Στο Ερώτημα Θ14: *«Ο εργοδότης καταβάλλει χρήματα για την ασφάλεια, τα τέλη κυκλοφορίας ή την τακτική επισκευή του οχήματος;»*

Στο πλαίσιο της συμφωνίας του υπαλλήλου με τον εργοδότη του, ο δεύτερος, συνήθως, καταβάλλει τα ποσά της ασφάλειας του αυτοκινήτου, τα τέλη κυκλοφορίας ή και τις τακτικές επισκευές. Θα πρέπει να καταχωρηθεί απάντηση σε όλα τα υποερωτήματα.

Άλλες παροχές σε είδος

Ερώτημα Θ15: *«Κατά τη διάρκεια του 2015, σας παρείχε ο εργοδότης σας:»*

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

- ✓ Δωρεάν ή με συμμετοχή γεύματα, μέσα στο ωράριο εργασίας: παροχή, που συνήθως συναντάται στον ιδιωτικό τομέα.
- ✓ Δωρεάν ή Μειωμένες τιμές για ΔΕΗ, σταθερό ή κινητό τηλέφωνο, νερό κλπ.: για εργαζομένους στη ΔΕΗ, στον ΟΤΕ ή σε οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση που παρέχει υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, αλλά και σε οποιαδήποτε επιχείρηση παρέχει κινητό τηλέφωνο στους υπαλλήλους της, στην Εταιρεία Υδάτων κλπ.
- ✓ Δωρεάν ή με μειωμένη τιμή είδη που παράγει ή εμπορεύεται: π.χ. στους εργαζομένους στη ΦΑΓΕ παρέχονται δωρεάν γάλα και άλλα γαλακτοκομικά είδη, στους εργαζομένους στα σούπερ μάρκετ παρέχονται δωρεάν ορισμένα είδη ή άλλα με μειωμένη τιμή κλπ.
Δεν περιλαμβάνεται π.χ. το γάλα που δίνεται στους μισθωτούς, λόγω ειδικών συνθηκών εργασίας.
- ✓ Κουπόνια για δωρεάν προμήθεια αγαθών π.χ. κουπόνια για προμήθεια αγαθών από το σούπερ μάρκετ κλπ.

Ερώτημα Θ16: «Αν, ΝΑΙ, ποιο ήταν το συνολικό ποσό που εξοικονομήσατε από τις παραπάνω παροχές;»

Θα πρέπει, έστω και κατά προσέγγιση, να εκτιμηθεί η αξία των παροχών σε είδος. Η αξία των ειδών και υπηρεσιών που παρέχονται με μειωμένη τιμή, πρέπει να υπολογίζεται ως διαφορά μεταξύ της τιμής της αγοράς και του ποσού που πληρώθηκε από τον εργοδότη. Ακόμη, επισημαίνεται ότι η αξία των ειδών και υπηρεσιών που παρέχονται από τον εργοδότη, πρέπει να υπολογίζεται σύμφωνα με τις τιμές της αγοράς τους.

Τμήμα Κ. Εισόδημα από αυτοαπασχόληση

Στα ερωτήματα **K1- K21** που απαρτίζουν το τμήμα Κ καταγράφονται τα εισοδήματα που είχε ο ερευνώμενος, κατά τη διάρκεια του 2015, από αυτοαπασχόληση.

Ως εργασίες αυτοαπασχόλησης θεωρούνται οι εργασίες για τις οποίες η αποζημίωση είναι άμεσα εξαρτώμενη από τα κέρδη (ή τη δυνατότητα για κέρδη), τα οποία προέρχονται από τα αγαθά και τις υπηρεσίες που παράγονται. Οι αυτοαπασχολούμενοι λαμβάνουν τις επιχειρησιακές αποφάσεις που επηρεάζουν την επιχείρηση ή μεταβιβάζουν αυτές τις αποφάσεις διατηρώντας την ευθύνη για την πρόοδο και την ευημερία της επιχείρησης.

Περιλαμβάνονται τα εισοδήματα από επιχείρηση του ερευνωμένου, ελεύθερο επάγγελμα, γεωργική εκμετάλλευση, υπεργολαβία, παροχή υπηρεσιών, εμπόριο, συγγραφικά δικαιώματα, δικαιώματα εκμετάλλευσης κ.ά. Επίσης, θα καταχωρηθεί εδώ το εισόδημα που έχει οποιοσδήποτε -μισθωτός, συνταξιούχος, φοιτητής κλπ.- από αυτοαπασχόληση, όπως για παράδειγμα από γεωργική / κτηνοτροφική εκμετάλλευση, παράλληλα με το εισόδημα από την κύρια εργασία του. Ακόμα, θα καταχωρηθεί και το εισόδημα που προέρχεται από την ενοικίαση κτιρίων, οχημάτων ή εξοπλισμού της επιχείρησης, καθώς και οι επιδοτήσεις (γεωργικές ή άλλες) ή οι επιχορηγήσεις από το κράτος ή την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στην **Ερώτηση K3** ερευνάται αν ο κύριος υπεύθυνος της επιχείρησης είναι ο ερευνώμενος ή άλλο μέλος του νοικοκυριού. Αν είναι ο ερευνώμενος, τα **ερωτήματα K5-K21** απευθύνονται σε αυτόν. Διαφορετικά οι πληροφορίες λαμβάνονται από τον πλέον κατάλληλο να τις παράσχει και καταχωρούνται στο Ερωτηματολόγιο Μέλους αυτού.

Περίοδος αναφοράς	Έτος αναφοράς της έρευνας (Ιαν 2015-Δεκ2015)
Ερώτημα K5: «Θεωρείτε ότι έχετε μία εργασία, επιχείρηση ή τίποτα από τα παραπάνω;»	Ο ερευνώμενος προσδιορίζει μόνος του αν θεωρεί ότι έχει απλά μία εργασία, μία επιχείρηση ή και τίποτα από τα παραπάνω. Ο ερευνητής όμως πρέπει να έχει υπόψη ότι γενικά ως επιχειρηματίας θεωρείται το άτομο, του οποίου το εισόδημα

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

	<p>προέρχεται, κυρίως, από εμπορική, βιομηχανική, μεταποιητική και άλλη δραστηριότητα: π.χ. έμπορος ενδυμάτων, πολιτικός μηχανικός που κατασκευάζει και πωλεί διαμερίσματα, βιομήχανος κλπ.</p> <p>Συγγραφείς, μουσικοσυνθέτες, τραγουδιστές κ.ά., συνήθως, απαντούν «τίποτα από τα παραπάνω».</p>
Ερώτημα Κ6: «Η επιχείρηση ή δραστηριότητα είναι ατομική ή έχετε συνέταρο /ους;»	<p>Διαπιστώνεται αν η επιχείρηση, στην οποία απασχολείται ο ερευνώμενος, είναι ατομική ή όχι, με συνέταρους <u>εκτός</u> των μελών του νοικοκυριού.</p>
<p><u>Υπενθύμιση για τον ερευνητή</u></p> <p>Πρέπει να επισημανθεί στον ερευνώμενο ότι τα ερωτήματα Κ7-Κ21, που ακολουθούν, έχουν στόχο την καταγραφή του εισοδήματος και του/των ασφαλιστικού/ών ταμείου/ων μόνο του ερευνωμένου και όχι των υπόλοιπων συνεταίρων του (εκτός νοικοκυριού).</p> <p>Η συμμετοχή του ερευνωμένου θα αφορά τόσο στα έσοδα όσο και στα έξοδα.</p>	
Ερώτημα Κ7: «Για ποια χρονική περίοδο (πιο πρόσφατη) έχετε στοιχεία;»	<p>Θα καταχωρηθεί η πιο πρόσφατη χρονική περίοδος για την οποία έχει οικονομικά στοιχεία ο αυτοαπασχολούμενος.</p> <p>Οικονομικά στοιχεία, θεωρούνται τα στοιχεία που αφορούν σε πωλήσεις, παροχή υπηρεσιών, μισθοδοσία, έξοδα, ενοίκια, φόρους εισοδήματος, έμμεσους φόρους, τέλη, ασφαλιστικές εισφορές εργαζομένων και μισθωτών κλπ.</p>
Ερώτημα Κ8: «Ποιο ήταν το ετήσιο κέρδος ή ζημία από την επιχείρηση ή τη δραστηριότητά σας, κατά τη διάρκεια της προαναφερθείσας περιόδου, μετά την αφαίρεση των εξόδων της επιχείρησης;»	<p>Ως κέρδος ή ζημία από την επιχείρηση ή τη δραστηριότητα θεωρείται και καταγράφεται το κέρδος ή η ζημία της επιχείρησης/ δραστηριότητας, κατά τη χρονική περίοδο αναφοράς.</p> <p>Το εισόδημα αυτό προκύπτει μετά την αφαίρεση, από τα έσοδα της επιχείρησης, των εξόδων.</p> <p>Έξοδα θεωρούνται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - οι δαπάνες για πρώτες ύλες και εξοπλισμό (Η/Υ κλπ.), - το κόστος διανομής των εμπορευμάτων, - οι μισθοί των υπαλλήλων, συμπεριλαμβανομένων των εισφορών για ασφαλιστική κάλυψη των εργαζομένων στην επιχείρηση, - τα γενικά έξοδα διαχείρισης (ενοίκια, δαπάνες ΔΕΗ, ΟΤΕ κλπ.), - τα έξοδα επισκευής και συντήρησης μισθωμένων από την επιχείρηση ακινήτων, - τα ποσά των αποσβέσεων για την κάλυψη φθοράς των εγκαταστάσεων ή των μηχανημάτων κ.ά. <p>Στο εισόδημα περιλαμβάνεται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - η αξία των ειδών που έλαβε ο αυτοαπασχολούμενος/ επιχειρηματίας από την επιχείρηση ή τη δραστηριότητά του για προσωπική κατανάλωση (για τον ίδιο και την οικογένειά του), καθώς και - πάσης φύσεως επιδοτήσεις ή επιχορηγήσεις που έχουν ληφθεί από το κράτος ή την Ευρωπαϊκή Ένωση. <p>Στο εισόδημα <u>δεν</u> περιλαμβάνονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Οι μισθοί του επιχειρηματία – διευθυντή, οι οποίοι θεωρούνται εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και καταχωρούνται στα ερωτήματα Θ1-Θ10. - Τα μερίσματα του επιχειρηματία που περιλαμβάνονται στο εισόδημα από επενδύσεις. - Τα κέρδη από κεφαλαιακές επενδύσεις σε επιχειρήσεις ανώνυμης εταιρικής μορφής, που περιλαμβάνονται στο

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

	<p>εισόδημα από επενδύσεις.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Το εισόδημα από ενοικίαση κατοικιών που ανήκουν στον ερευνώμενο (και όχι στην επιχείρηση για τις περιπτώσεις επιχειρηματιών) και το οποίο θα καταχωρηθεί στο Ερωτηματολόγιο Μέλους ως εισόδημα από ενοίκια (ερωτήματα ΝΓ1-ΝΓ6).
Ερώτημα Κ10: «Το ποσό που αναφέρατε υπόκειται σε φορολόγηση ή σε κρατήσεις ασφαλιστικών εισφορών;»	<p>Στόχος του ερωτήματος αυτού, αλλά και του Ι1 που ακολουθεί, είναι η καταγραφή του φόρου και των ασφαλιστικών εισφορών που καταβάλλονται, προκειμένου αυτά να συνυπολογιστούν (αφαιρεθούν) στο διαθέσιμο εισόδημα.</p>
Ερώτημα Κ11: «Στο ποσό που δηλώσατε περιλαμβάνεται ο φόρος ή και οι ασφαλιστικές εισφορές;»	<p>Διευκρινίζεται ότι οι ασφαλιστικές εισφορές είναι τα ποσά που καταβάλλονται για την ασφαλιστική κάλυψη τόσο του ίδιου του επιχειρηματία/αυτοαπασχολούμενου, όσο και των υπόλοιπων μελών του νοικοκυριού, που εργάζονται στην επιχείρηση είτε ως συνέταιροι είτε ως άμισθοι βοηθοί. Επισημαίνεται ότι για αυτοαπασχολούμενους ο φόρος, συνήθως, καταβάλλεται με την εκκαθάριση της δήλωσης και σε ορισμένες περιπτώσεις γίνεται παρακράτηση του φόρου στην πηγή με προκαταβολή.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Περιλαμβάνεται μόνο ο φόρος για περιπτώσεις που ο αυτοαπασχολούμενος δεν καταβάλλει εισφορές για κοινωνική ασφάλιση για τον εαυτό του, για οποιονδήποτε προσωπικό λόγο ή για περιπτώσεις που, στο εισόδημα που δηλώθηκε, ο αυτοαπασχολούμενος δε συμπεριέλαβε τις εισφορές για κοινωνική ασφάλιση. - Περιλαμβάνονται μόνο οι ασφαλιστικές εισφορές για τις περιπτώσεις που στο εισόδημα ο αυτοαπασχολούμενος δε συμπεριέλαβε το φόρο ή για περιπτώσεις που ο φόρος είναι μηδενικός. Διευκρινίζεται ότι σε φορολόγηση υπόκεινται όλα τα εισοδήματα από αυτοαπασχόληση και το αποτέλεσμα της εκκαθάρισης μπορεί να είναι πιστωτικό, χρεωστικό ή μηδενικό. - Περιλαμβάνονται ο φόρος και οι ασφαλιστικές εισφορές για περιπτώσεις που το εισόδημα υπόκειται σε φορολόγηση και καταβάλλονται από τον αυτοαπασχολούμενο εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και ο αυτοαπασχολούμενος συμπεριέλαβε στο ποσό του ερωτήματος Κ21 το φόρο και τις εισφορές για κοινωνική ασφάλιση. - Δεν περιλαμβάνονται ο φόρος και οι ασφαλιστικές εισφορές για περιπτώσεις που στο εισόδημα ο αυτοαπασχολούμενος δε συμπεριέλαβε <u>και</u> το φόρο <u>και</u> τις εισφορές για κοινωνική ασφάλιση. - Δε γνωρίζω για όσους δε γνωρίζουν τι περιλαμβάνεται στο εισόδημα που δηλώθηκε. <p><i>Θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια από τον ερευνητή για αποφυγή, όσο το δυνατόν γίνεται, της απάντησης αυτής.</i></p>
Ερώτημα Κ13: «έχετε απορροφήσει χρήματα από λογαριασμό -που είναι μόνο για επιχειρηματικούς σκοπούς- ή το ταμείο της επιχείρησής σας για κάλυψη αναγκών δικών σας ή του νοικοκυριού σας, τα οποία	<p>Στόχος του ερωτήματος αυτού είναι να διαπιστωθεί, ώστε να καταγραφεί στο Κ14 που ακολουθεί, το ποσό που, ενδεχομένως, απορρόφησε ο αυτοαπασχολούμενος από τον τραπεζικό λογαριασμό ή το ταμείο της επιχείρησής του, για μη επιχειρησιακούς σκοπούς, αλλά για κάλυψη αναγκών δικών του ή της οικογενείας του, π.χ. για οποιαδήποτε προσωπική δαπάνη (αγορά εισιτηρίου κινηματογράφου, αγορά ειδών</p>

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

<i>δεν έχετε συμπεριλάβει στο ερώτημα K8 ως κέρδη της επιχείρησης;»</i>	ένδυσης κλπ.) ή αντίστοιχη δαπάνη για μέλη του νοικοκυριού του, για πληρωμή λογαριασμών της κατοικίας του κλπ. Δε θα περιληφθούν εδώ, τα ποσά που αφορούν αμοιβές για εργασία στην επιχείρηση ή τη δραστηριότητα (μισθοί, bonus, κ.ά.) και τα οποία θα καταχωρηθούν στο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες (ερωτήματα Θ1-Θ10).
Ερωτήματα K15 και K16:	Καταγράφονται οποιαδήποτε ποσά καταβλήθηκαν επιπρόσθετα από τον αυτοαπασχολούμενο, πέραν του φόρου και των υποχρεωτικών εισφορών για κοινωνική ασφάλιση, και τα οποία μπορεί να αφορούν σε φόρο (πρόστιμο) που καταβλήθηκε για εκκρεμότητες/λάθη που διαπιστώνονται κατά το κλείσιμο των βιβλίων της επιχείρησης ή της δραστηριότητας ή κατά τον έλεγχο της πενταετίας, καθώς και σε πάσης φύσεως πρόστιμα. Επίσης, τα ποσά αυτά μπορεί να αφορούν σε επιπλέον ασφαλιστικές εισφορές, που καταβλήθηκαν για αλλαγή ασφαλιστικής κλάσης, για πρόστιμα κλπ.
Ερώτημα K20: «Σε ποια ασφαλιστική κλάση ανήκετε;»	Καταγράφεται η ασφαλιστική κλάση (αριθμητικά π.χ. 01) στην οποία ανήκει ο ερευνώμενος, π.χ. στον ΟΓΑ υπάρχουν 7 ασφαλιστικές κλάσεις, στον ΟΑΕΕ, για τους παλαιούς ασφαλισμένους, υπάρχουν 10 κλπ.
Υπενθύμηση για τον ερευνητή: Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις που ο ερευνώμενος/η δεν εργάζεται αλλά πληρώνει ασφάλιση (π.χ. ΟΓΑ) για να λάβει σύνταξη, τότε στο ερωτηματολόγιό του (μέλους) και στην ενότητα <i>Κ.Εισόδημα από αυτοαπασχόληση</i> απαντάμε θετικά (K1=1) και συμπληρώνουμε μηδενικό εισόδημα (K8=0) με σκοπό να συμπεριλάβουμε στην ερώτηση K21 τις ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλει.	

Τμήμα Α. Εισόδημα από επενδύσεις

Στο τμήμα αυτό καταγράφονται τα εισοδήματα από επενδύσεις κεφαλαίων, όπως οι τόκοι χρημάτων που έχουν αποταμιευθεί σε ατομικούς λογαριασμούς τραπεζών ή ταχυδρομικού ταμιευτηρίου, καθώς και τα μερίσματα μετοχών, αμοιβαίων κεφαλαίων, ομολόγων του δημοσίου, *gepos* κλπ., που έχουν εισπραχθεί ή έχουν πιστωθεί σε λογαριασμό, κατά τη διάρκεια του 2015.

Ερώτημα Λ2: «Κατά τη διάρκεια του 2014 τι καθαρό εισόδημα λάβατε από τις επενδύσεις που είναι στο όνομά σας;»	Καταχωρούνται τα εισοδήματα που αναλογούν μόνο στον ερευνώμενο (το μερίδιό του από τις επενδύσεις).
Ερώτημα Λ3: «Αν δεν γνωρίζετε το ακριβές ποσό, παρακαλώ να προσδιορίσετε, κατά προσέγγιση, το συνολικό ποσό που λάβατε από τις επενδύσεις»	Θα απαντήσουν οι ερευνώμενοι που δε γνωρίζουν το ακριβές ποσό και θα υποδείξουν κατά προσέγγιση το συνολικό ποσό που έλαβαν μέσα στο 2015.
Ερώτημα Λ4: «Παρακαλώ να αναφέρετε τη μορφή της επένδυσης»	Να αναφερθεί η μορφή της/των επένδυσης/σεων (π.χ. μετοχές, αμοιβαία κεφάλαια, ομόλογα κλπ.).

Τμήμα Μ. Ιδιωτικές συντάξεις

Στα ερωτήματα του τμήματος Μ καταγράφονται τα ποσά που ελήφθησαν από τον ερευνώμενο, κατά τη διάρκεια του 2015, από ιδιωτικές συντάξεις.

Θα καταχωρηθούν οι ιδιωτικές συντάξεις γήρατος, χηρείας, ασθενείας, ανικανότητας, ανεργίας κλπ. που πληρώθηκαν από τον ίδιο τον ερευνώμενο ή, προκειμένου για σύνταξη χηρείας, από το /τη θανόντα /θανούσα σύζυγο ή συγγενή και οι οποίες καταβάλλονται σε τακτική βάση.

Δε θα συμπεριληφθούν :

- οι συντάξεις που σχετίζονται με την εργασία
- τα κοινωνικά επιδόματα
- οι ασφάλειες ζωής που αποδίδουν κάποιο εφάπαξ ποσό στην ωρίμανσή τους και
- οι ιδιωτικές συντάξεις που προέρχονται από εισφορές που έχει πληρώσει ο εργοδότης.

Στο **ερώτημα Μ2** θα καταχωρηθεί η ιδιωτική σύνταξη, το ποσό που λαμβάνεται και ο αριθμός των μηνών του 2015 κατά τους οποίους λήφθηκε.

Στα **ερωτήματα Μ3-Μ4** καταγράφονται τα ποσά που καταβάλλονται ως ασφάλιστρα για το ιδιωτικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα για ασθένεια, αναπηρία κλπ.

Δε θα συμπεριληφθούν ποσά, που καταβάλλονται σε ασφαλιστικά ταμεία στα πλαίσια της υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης ή σε ιδιωτικά σχήματα, με πρωτοβουλία του εργοδότη του ερευνωμένου.

Τμήμα ΝΑ. Επιδοτήσεις, Επιδόματα, Παροχές, Δάνεια Κατοικίας

Στα ερωτήματα της ενότητας ΝΑΙ θα απαντήσουν μόνο όσοι από τους ερευνώμενους/νες έλαβαν επιδότηση, παροχή, δάνειο κλπ για την κατοικία τους.

Περιλαμβάνεται επιδότηση επιτοκίου, αλλά **δεν περιλαμβάνεται** η επιδότηση ενοικίου (**Προσοχή!!**: η επιδότηση ενοικίου καταγράφεται στην ενότητα ΝΒ. Κοινωνική βοήθεια)

Στα ερωτήματα ΝΑ1-ΝΑ3 καταγράφονται οι κρατικές παροχές που αφορούν στην κατοικία του ερευνωμένου. Στεγαστικά επιδόματα καταβάλλονται σε τραπεζικούς ή δημόσιους υπαλλήλους, που εργάζονται σε παραμεθόριες περιοχές, στρατιωτικούς κ.ά. Περιλαμβάνεται η επιδότηση επιτοκίου για δάνειο πρώτης κατοικίας, η καταβολή, δηλαδή, μειωμένου επιτοκίου (μικρότερου από το ισχύον επιτόκιο της τράπεζας ή του οργανισμού, π.χ. ΟΕΚ).

Επισημαίνεται ότι στο πεδίο θα καταχωρηθεί,

- προκειμένου για το επίδομα στρατιωτικών, το ποσό που λαμβάνεται μηνιαίως,
- προκειμένου για την επιδότηση επιτοκίου στεγαστικού δανείου, το ποσό που αντιστοιχεί στο όφελος που έχει ο δανειολήπτης από το μειωμένο επιτόκιο είτε αυτό το όφελος ήταν άμεσο είτε έμμεσο, όταν η επιδότηση γίνεται στην Τράπεζα η οποία με τη σειρά της επιδοτεί αναλόγως.

Προκειμένου να γίνει πλήρης καταγραφή των επιδοτήσεων, ζητείται το είδος του επιδόματος και για πόσους μήνες λαμβάνεται κατά τη διάρκεια του 2015.

Το **ερώτημα ΝΑ4** αφορά στη λήψη δανείου από το νοικοκυριό για την αγορά ή την κατασκευή της κατοικίας, το οποίο δεν έχει ακόμη εξοφλήσει.

Καταχωρείται το έτος λήψης, το ποσό, η διάρκεια δανείου, το επιτόκιο δανείου και το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε κατά το έτος 2015, καθώς και το είδος του δανείου (π.χ. στεγαστικό, σεισμοπαθών κλπ.)

Δεν θα καταγραφούν τα επισκευαστικά δάνεια, τα άτοκα κλπ.

Τμήμα ΝΒ. Κοινωνική βοήθεια

Καταγράφονται οι ειδικές παροχές που χορηγούνται στο πλαίσιο της επιδοματικής πολιτικής που εφαρμόζεται στη Χώρα. Πρόκειται για ειδικές παροχές που έχουν στόχο την ενίσχυση των ασθενέστερων εισοδημάτων και την προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Τα κυριότερα επιδόματα/ παροχές/ βοηθήματα που καταχωρούνται στο ερώτημα είναι:

<i>Επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης συνταξιούχων (ΕΚΑΣ)</i>	<p>Χορηγείται από όλα τα ασφαλιστικά ταμεία εκτός του ΟΓΑ μηνιαία στους συνταξιούχους που πληρούν ορισμένες εισοδηματικές προϋποθέσεις.</p> <p>Οι προϋποθέσεις είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Συμπλήρωση του 65ού έτους της ηλικίας για τους συνταξιούχους λόγω γήρατος και θανάτου (για τους συνταξιούχους αναπηρίας, καθώς και για τα τέκνα που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου δεν απαιτείται η συμπλήρωση ορίου ηλικίας). – Το συνολικό καθαρό εισόδημα από μισθούς και συντάξεις του έτους 2015 να μην υπερβαίνει το ποσό των 9.200,00 €. – Το συνολικό ατομικό φορολογητέο εισόδημα του έτους 2015 να μην υπερβαίνει το ποσό των 9.884,11€. – Το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο εισόδημα του έτους 2015 να μην υπερβαίνει το ποσό των 15.380,90 €. <p>Συγκεκριμένα για το 2015 ήταν:</p> <table border="1" data-bbox="564 1003 1331 1341"><thead><tr><th>Ατομικό εισόδημα</th><th>ΕΚΑΣ</th></tr></thead><tbody><tr><td>Εισόδημα μέχρι 7.715,65 €</td><td>230,00 €</td></tr><tr><td>Εισόδημα από 7.715,66 € μέχρι 8.018,26 €</td><td>172,50 €</td></tr><tr><td>Εισόδημα από 8.018,27 € μέχρι 8.219,93 €</td><td>115,00 €</td></tr><tr><td>Εισόδημα από 8.219,94 € μέχρι 8.472,09 €</td><td>57,50 €</td></tr><tr><td>Εισόδημα από 8.472,10 € μέχρι 9.200,00 €</td><td>30,00 €</td></tr></tbody></table>	Ατομικό εισόδημα	ΕΚΑΣ	Εισόδημα μέχρι 7.715,65 €	230,00 €	Εισόδημα από 7.715,66 € μέχρι 8.018,26 €	172,50 €	Εισόδημα από 8.018,27 € μέχρι 8.219,93 €	115,00 €	Εισόδημα από 8.219,94 € μέχρι 8.472,09 €	57,50 €	Εισόδημα από 8.472,10 € μέχρι 9.200,00 €	30,00 €
Ατομικό εισόδημα	ΕΚΑΣ												
Εισόδημα μέχρι 7.715,65 €	230,00 €												
Εισόδημα από 7.715,66 € μέχρι 8.018,26 €	172,50 €												
Εισόδημα από 8.018,27 € μέχρι 8.219,93 €	115,00 €												
Εισόδημα από 8.219,94 € μέχρι 8.472,09 €	57,50 €												
Εισόδημα από 8.472,10 € μέχρι 9.200,00 €	30,00 €												
<i>Παροχές μακροχρόνια ανέργων ηλικίας 20-66 ετών</i>	<p>Παροχές για ανέργους ηλικίας 20 έως 66 ετών, που βρίσκονται στην ανεργία πάνω από 12 μήνες, έχουν εξαντλήσει το δικαίωμα επιδότησης τους από τον ΟΑΕΔ και έχουν χαμηλό οικογενειακό εισόδημα (<10.000€), προσαυξανόμενο κατά 586,08€ (ακαθάριστο) για κάθε ανήλικο τέκνο.</p> <p>Το ύψος του επιδόματος έχει οριστεί για το 2015 στο ποσό των 200€ και χορηγείται στον ίδιο το δικαιούχο για όσο χρονικό διάστημα είναι άνεργος και σε καμία περίπτωση πάνω από 12 μήνες.</p> <p>Το επίδομα αυτό δεν επιδέχεται προσαυξήσεις, είναι προσωποπαγές και δεν μεταβιβάζεται.</p>												
<i>Εισοδηματική ενίσχυση οικογενειών ορεινών και μειονεκτικών περιοχών</i>	<p>Το επίδομα ανέρχεται σε 600€ ετησίως, εφόσον το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα των δικαιούχων δεν υπερβαίνει το ποσό των 3.000,00€ και σε τριακόσια 300€ ετησίως, εφόσον το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα των δικαιούχων κυμαίνεται από 3.000,00€ έως 4.700,00€.</p> <p>Καταβάλλεται εφάπαξ από την 1η Σεπτεμβρίου κάθε ημερολογιακού έτους.</p>												
<i>Σύνταξη ανασφάλιστων υπερηλίκων</i>	<p>Αφορά στη σύνταξη που δικαιούνται ανασφάλιστοι υπερήλικες, οι οποίοι</p>												

	<ul style="list-style-type: none"> - έχουν συμπληρώσει το 67^ο έτος της ηλικίας τους, - δεν λαμβάνουν και δεν δικαιούνται σύνταξη από άλλο φορέα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα ή το εξωτερικό, - διαμένουν στην Ελλάδα για τουλάχιστον 10 έτη πριν την υποβολή της αίτησης, και - έχουν φορολογητέο εισόδημα έως 4.320€ οι άγαμοι ή 8.640€ οι έγγαμοι. <p>Το μηνιαίο ποσό ανέρχεται στα 360€, με εξαίρεση την περίοδο από 1/10/2015 έως 30/9/2016 για την οποία το ποσό ανέρχεται στα 260€.</p>
<i>Επίδομα θέρμανσης</i>	<p>Το ύψος του επιδόματος διαμορφώνεται ανάλογα με τη γεωγραφική περιφέρεια στην οποία διαμένει ο δικαιούχος. Το ανώτατο ποσό ανά ζώνη διαμορφώνεται ως εξής:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. για την Α΄ Ζώνη (Γρεβενών, Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Δράμας, Ευρυτανίας): <u>1.050 ευρώ</u> 2. για τη Β΄ Ζώνη (Ιωαννίνων, Λάρισας, Καρδίτσας, Τρικάλων, Αρκαδίας, Πιερίας, Ημαθίας, Πέλλης, Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Χαλκιδικής, Σερρών, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου): <u>630 ευρώ</u> 3. για τη Γ΄ Ζώνη (Αττικής (εκτός Κυθήρων και νησιών Σαρωνικού), Κορινθίας, Ηλείας, Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας, Φθιώτιδας, Φωκίδας, Βοιωτίας, Ευβοίας, Μαγνησίας, Λέσβου, Χίου, Κέρκυρας, Λευκάδας, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας, Άρτας): <u>336 ευρώ</u> 4. για τη Δ΄ Ζώνη (Ηρακλείου, Χανίων, Ρεθύμνου, Λασιθίου, Κυκλάδων, Δωδεκανήσου, Σάμου, Μεσσηνίας, Λακωνίας, Αργολίδας, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας και Ιθάκης, Κύθηρα και νησιά Σαρωνικού): <u>210 ευρώ</u> <p>Για την καταβολή του επιδόματος λαμβάνονται υπόψη εισοδηματικά κριτήρια καθώς και η αξία της ακίνητης περιουσίας.</p>
<i>Κοινωνικό μέρισμα</i>	<p>Καταβάλλεται σε δικαιούχους που πληρούν συγκεκριμένα εισοδηματικά κριτήρια και συγκεκριμένα σε</p> <ul style="list-style-type: none"> - άγαμους με εισόδημα μέχρι 7.050€, - έγγαμους χωρίς τέκνα με εισόδημα μέχρι 9.400€, - έγγαμους με ένα τέκνο μέχρι 10.575 €, - έγγαμους με δύο τέκνα μέχρι 11.750€, - έγγαμους με τρία τέκνα μέχρι 12.925€ κλπ.
<i>Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα</i>	<p>Καταβάλλεται πιλοτικά σε 13 δήμους της χώρας και σε δικαιούχους χωρίς κανένα εισόδημα και ξεκινά από 200€ για τον άγαμο, και για τους εγγάμους θα προστίθενται 100€ για κάθε ενήλικο μέλος της οικογένειας πέραν του συζύγου και 50€ για κάθε ανήλικο μέλος</p>

Παροχές Ανθρωπιστικής Κρίσης

Στο πλαίσιο της λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης παρέχονται τα εξής επιδόματα:

<i>Επίδομα ενοικίου</i>	<p>Χορηγείται για 9 μήνες (από την ημερομηνία σύναψης ή ανανέωσης της σύμβασης μίσθωσης) απευθείας στον ενοικιαστή του ακινήτου.</p> <p>Το ποσό του επιδόματος, ξεκινά από 70 ευρώ για μεμονωμένα άτομα και φθάνει έως και τα 220 ευρώ, σε περίπτωση οικογένειας με 4 εξαρτώμενα μέλη και άνω.</p>
<i>Επίδομα σίτισης</i>	<p>Χορηγείται υπό μορφή ηλεκτρονικής κάρτας για την προμήθεια ειδών σίτισης. Η κάρτα πιστώνεται με το ποσό της προβλεπόμενης κατωτέρω μηνιαίας</p>

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

	επιδότησης, από την 1.4.2015 και μέχρι 31.12.2015. Το μηνιαίο ποσό ανέρχεται από 70 ευρώ (για μεμονωμένο άτομο), έως και 220 ευρώ (προσαύξηση κατά 30 ευρώ για κάθε επιπλέον μέλος οικογένειας). Επισημαίνεται ότι, για το 2015, η πίστωση του ποσού στην κάρτα, ξεκίνησε τον Απρίλιο.
<i>Δωρεάν επανασύνδεση και παροχή ρεύματος</i>	Συμπληρώνεται στο ερωτηματολόγιο Νοικοκυριού (Ενότητα Ζ) (βλ.οδηγίες σελ.26)

Τμήμα ΝΓ. Εισόδημα από ενοίκια

Στην ενότητα αυτή συμπληρώνεται εάν το νοικοκυριό έχει στην κατοχή του κάποιο/α περιουσιακό/ά στοιχείο/α (π.χ. κτίρια, κατοικίες, διαμερίσματα, δωμάτια, γη) (**Ερώτημα ΝΓ1**).

Περιουσιακά στοιχεία θεωρούνται και τα αυτοκίνητα, ταξί, φορτηγά, κότερα ή σκάφη, εφόσον ο ιδιοκτήτης αυτών δεν έχει ως κύριο επάγγελμά του την ενοικίασή τους (π.χ. συνταξιούχος που είναι ιδοκτήτης ταξί, το οποίο μπορεί να ενοικιάζει).

Επισημαίνεται, ότι **δεν καταγράφονται** κτίρια, αυτοκίνητα κλπ. τα οποία αποτελούν περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης που μπορεί να έχει ο ερευνώμενος.

Στην ενότητα αυτή δεν καταγράφεται, επίσης, η κύρια κατοικία του νοικοκυριού η οποία μπορεί να είναι ιδιόκτητη, εφόσον οι πληροφορίες για αυτή παρέχονται στο ερωτηματολόγιο του νοικοκυριού.

Στο **ερώτημα ΝΓ2** καταγράφεται/φονται το/τα περιουσιακό/ά στοιχείο/α του νοικοκυριού. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στο/στα περιουσιακά στοιχεία από το/τα οποίο/α προκύπτει για το νοικοκυριό κάποιο εισόδημα από την ενοικίαση τους.

- Εάν το περιουσιακό στοιχείο είναι κτίριο, διαμέρισμα κλπ θα πρέπει να καταγραφούν και τα τετραγωνικά μέτρα του ακινήτου.
- Εάν είναι γη, κτήμα κλπ δεν καταγράφονται τα τετραγωνικά μέτρα.

Στο **ερώτημα ΝΓ3** καταχωρείται το καθαρό ποσό που προκύπτει από την ενοικίαση της περιουσίας, αφού δηλαδή αφαιρεθούν τα ποσά που δαπανήθηκαν για τη συντήρηση, επισκευή, αποπληρωμή δανείου ή υποθήκης ή την ασφάλεια της ακίνητης περιουσίας.

Σε περίπτωση που ο υπεύθυνος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου δε γνωρίζει το ακριβές ποσό, στο **ερώτημα ΝΓ5** απαντά σε ποια τάξη μεγέθους ανήκουν τα τυχόν εισοδήματα από ενοικίαση ακίνητης περιουσίας.

Στην περίπτωση που το εισόδημα από την ενοικίαση προκύπτει **μηδενικό** (έσοδα = έξοδα), στο **ερώτημα ΝΓ4** καταχωρείται το ποσό των εξόδων που αφορούσαν σε επισκευές, συντήρηση, ασφάλεια κλπ. του περιουσιακού στοιχείου.

Τμήμα ΝΔ. Οικογενειακά επιδόματα και παροχές

Καταχωρούνται οι παροχές οικονομικής υποστήριξης που καταβάλλονται σε οικογένειες και άτομα. Περιλαμβάνονται τα έκτακτα ή περιοδικής φύσης οικογενειακά επιδόματα, καθώς και οι παροχές από κρατικούς φορείς ή από τον εργοδότη.

Στο ερώτημα καταχωρείται το μηνιαίο ποσό που αντιστοιχεί σε καθένα από τα οικογενειακά επιδόματα και παροχές και ο αριθμός των μηνών κατά τους οποίους ελήφθη κατά τη διάρκεια του 2015.

Τα κυριότερα επιδόματα /παροχές /βοηθήματα που καταχωρούνται στο ερώτημα είναι:

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

Περίοδος αναφοράς	Έτος αναφοράς της έρευνας (Ιαν 2015-Δεκ2015)
<i>Ειδικό επίδομα σε τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες (μέσω του ΟΓΑ)</i>	Καταβάλλεται ειδικά στις οικογένειες με τρία και άνω εξαρτώμενα τέκνα, το οποίο ορίζεται σε πεντακόσια (500) ευρώ κατ' έτος για κάθε τέκνο, εφόσον το οικογενειακό φορολογητέο εισόδημα είναι μέχρι σαράντα πέντε χιλιάδες (45.000) ευρώ για τις τρίτεκνες οικογένειες. Το ως άνω όριο οικογενειακού εισοδήματος προσαυξάνεται κατά τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ για τις τετράτεκνες οικογένειες και κατά τέσσερις χιλιάδες (4.000) ευρώ για κάθε επιπλέον τέκνο για τις οικογένειες με περισσότερα των τεσσάρων τέκνα. Το επίδομα καταβάλλεται μέσω του ΟΓΑ.
<i>Ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων (μέσω του ΟΓΑ)</i>	Το ποσό του επιδόματος καθορίζεται ανάλογα με το συνολικό οικογενειακό εισόδημα και τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων και ανέρχεται μέχρι του ποσού των 40 ευρώ το μήνα για κάθε τέκνο. Το επίδομα καταβάλλεται μέσω του ΟΓΑ. Για την καταβολή του επιδόματος, προβλέπονται εισοδηματικά κριτήρια. Οι οικογένειες που δικαιούνται το ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων διαιρούνται αναλόγως του ισοδύναμου(*) εισοδήματος σε τρεις εισοδηματικές κατηγορίες, ως εξής: – Έως 6.000€, που λαμβάνουν το πλήρες επίδομα, – Από 6.001€ έως 12.000€, που λαμβάνουν τα 2/3 του επιδόματος και – από 12.001€ έως 18.000€, που λαμβάνουν το 1/3 του επιδόματος.
<i>Επίδομα φροντίδας ανάπηρων παιδιών</i>	Καταβάλλεται σε παιδιά με αναπηρία τα οποία χρήζουν συχνής ή συνεχούς φροντίδας προκειμένου να καλύψουν το κόστος της φροντίδας αυτής. Διευκρινίζεται ότι δεν περιλαμβάνονται οι αποπληρωμές πιστοποιημένων δαπανών (π.χ. φάρμακα, φαρμακευτικές συσκευές, στρώματα κατακλίσεως κλπ.).
<i>Επίδομα κνοφορίας – λοχείας</i>	Στον ιδιωτικό τομέα (ΙΚΑ κ.α.) διαρκεί 4 μήνες και ανέρχεται στο 50% του τεκμαρτού ημερομισθίου της εργαζομένης. Στο δημόσιο τομέα διαρκεί, επίσης, 4 μήνες και καταβάλλεται αντί μισθού. Επισημαίνεται ότι εφόσον το επίδομα κνοφορίας-λοχείας, καταχωρείται στο ερώτημα αυτό, <u>δε</u> θα πρέπει να προσμετρηθεί στο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες των Ερωτηματολογίων των Μελών. <u>Προσοχή</u> θα πρέπει να δοθεί στην περίπτωση του επιδόματος γονικής άδειας το οποίο παρέχεται μετά την 4μηνη παροχή κνοφορίας-λοχεία και καταχωρείται στο ερώτημα Θ10.
<i>Φοιτητικό επίδομα στέγασης</i>	Χορηγείται για όλους του προπτυχιακούς φοιτητές της οικογένειας, εφόσον διαμένουν σε πόλη διαφορετική από αυτή της κύριας κατοικίας τους, για τόσα έτη όσα είναι και τα έτη σπουδών της σχολής που παρακολουθούν. Το ποσό του επιδόματος ανέρχεται σε 1.000€ ετησίως (83,33€ μηνιαίως). Για τη χορήγηση του εν λόγω επιδόματος θα πρέπει το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα του προηγούμενου οικονομικού έτους να μην υπερβαίνει το ποσό των τριάντα χιλιάδων ευρώ (30.000€) προσαυξανόμενο κατά τρεις χιλιάδες ευρώ (3.000€) για κάθε προστατευόμενο παιδί πέραν του ενός.

(*) Το ισοδύναμο εισόδημα δεν είναι το φορολογητέο εισόδημα

Στην ενότητα αυτή καταχωρούνται και τυχόν **άλλα επιδόματα**, όπως οι υποτροφίες του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών που χορηγούνται σε σπουδαστές από οικονομικά αδύνατες οικογένειες, το βοήθημα βρεφονηπιακού σταθμού, η μισθοδοσία κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι καλούνται να βοηθήσουν οικογένειες που αντιμετωπίζουν προβλήματα, το επίδομα τοκετού που καταβάλλεται εφάπαξ, το επίδομα παιδικών κατασκηνώσεων, το επίδομα άγαμης μητέρας κλπ. Επιπλέον, καταχωρούνται και τα **δώρα και επίδομα αδείας** των παραπάνω επιδομάτων.

Λόγω των προβλημάτων που παρατηρήθηκαν κατά τα προηγούμενα έτη διενέργειας της έρευνας, θα πρέπει να συμπληρώνεται το/α ταμείο/α παροχής επιδομάτων.

Τμήμα ΝΕ. Παροχή βοήθειας σε / και από τρίτους

Το τμήμα αυτό αναφέρεται στις μεταβιβάσεις χρημάτων μεταξύ των νοικοκυριών. Ειδικότερα τα **ερωτήματα ΝΕ1-ΝΕ3** αναφέρονται στην παροχή βοήθειας σε τακτική βάση σε άλλα νοικοκυριά κατά τη διάρκεια του 2015, ενώ τα **ερωτήματα ΝΕ4-ΝΕ6** αναφέρονται στη λήψη βοήθειας σε τακτική βάση από άλλα νοικοκυριά κατά τη διάρκεια του 2015.

Ισχύουν τα εξής για κάθε μία από τις δύο περιπτώσεις (παροχή / λήψη βοήθειας):

Περίοδος αναφοράς	Έτος αναφοράς της έρευνας (Ιαν 2015-Δεκ2015)
ΝΕ1/ΝΕ4: «Κατά τη διάρκεια του 2015 παρείχατε βοήθεια σε/ λάβατε βοήθεια από μέλη άλλων ιδιωτικών νοικοκυριών σε τακτική βάση;»	Περιλαμβάνονται βοηθήματα σε συζύγους, που δε διαμένουν στο νοικοκυριό ή σε πρώην συζύγους (διατροφή), η οικονομική ενίσχυση (εθελούσια ή υποχρεωτική) για παιδί/ιά που δε διαμένει/ουν στο νοικοκυριό, η οικονομική παροχή σε παιδιά που σπουδάζουν μακριά από το σπίτι τους, καθώς και η οικονομική βοήθεια προς ηλικιωμένους γονείς, συγγενείς κ.α.
ΝΕ2/ΝΕ5: «Αν, ΝΑΙ, ποιο ήταν το είδος της παροχής και ποιο το συνολικό ετήσιο ποσό;»	Εκτός από το συνολικό ετήσιο ποσό πρέπει να αναφερθεί και το είδος της παροχής. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις περιπτώσεις που παρέχεται/λαμβάνεται οικονομική βοήθεια σε/από άτομα που διαμένουν σε συλλογικές κατοικίες (π.χ. σε γηροκομεία, νοσοκομεία ή άλλα ιδρύματα, ηλικιωμένος γονέας που διαμένει σε οίκο ευγηρίας και βοηθάει οικονομικά το παιδί του) και η οποία δε θα συμπεριληφθεί . Δεν περιλαμβάνονται επίσης, δώρα σε χρήμα (Χριστουγέννων, γενεθλίων κλπ.), καθώς και ποσά που δεν ενισχύουν το εισόδημα των άλλων νοικοκυριών, π.χ. αποπληρωμές δανείων για εκπαίδευση.
ΝΕ3/ΝΕ6: «Είχατε φοροελάφρυνση από/φορολογηθήκατε για το παραπάνω ποσό;»	Συγκεντρώνεται η πληροφορία για το αν τα νοικοκυριά είχαν οικονομική ελάφρυνση (φοροελάφρυνση) λόγω του ποσού που παρείχαν σαν οικονομική βοήθεια σε τρίτους ή αντίστοιχα η πληροφορία για το αν τα ποσά αυτά φορολογήθηκαν.

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ - ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

Στα ερωτήματα **ΞΑ1-ΞΖ2** γίνεται προσπάθεια να καταγραφούν τα πάσης φύσεως κοινωνικά επιδόματα και οι συντάξεις.

Η κοινωνική προστασία περιλαμβάνει όλες τις παρεμβάσεις ιδιωτικών ή δημόσιων φορέων, που έχουν σκοπό να ελαφρύνουν τα νοικοκυριά από το βάρος, που συνεπάγεται η αντιμετώπιση ενός καθορισμένου συνόλου κινδύνων ή καταστάσεων ανάγκης, υπό τον όρο ότι δεν υπάρχει μία ταυτόχρονη αντιπαροχή από το δικαιούχο ή κάποια ατομική ρύθμιση.

Οι κίνδυνοι ή οι καταστάσεις ανάγκης, αναφέρονται σε ασθένεια, αναπηρία, γήρας, ανεργία, οικογένεια, στέγη, κοινωνική βοήθεια.

Αναλυτικά, καταγράφονται τα εισοδήματα από επιδόματα ανεργίας και επαγγελματικής επιμόρφωσης, συντάξεις, συντάξεις από το/τη σύζυγο, επιδόματα ασθένειας, αναπηρίας, βοηθήματα αναπηρίας και ανικανότητας.

Επιπλέον, καταγράφονται και τα εισοδήματα από εκπαιδευτικές παροχές, αν και δεν ανήκουν στην κατηγορία των επιδομάτων κοινωνικής προστασίας.

Τμήμα ΞΑ. Επιδόματα ανεργίας/ επαγγελματικής επιμόρφωσης

Καταγράφονται οι παροχές, οι οποίες αντικαθιστούν, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, το εισόδημα που χάνει ένας εργαζόμενος εξαιτίας της απώλειας αμειβόμενης εργασίας, εξασφαλίζουν ένα εισόδημα επιβίωσης σε άτομα που εισέρχονται για πρώτη ή όχι φορά στην αγορά εργασίας, αντισταθμίζουν την απώλεια εισοδήματος λόγω ανεργίας, αντικαθιστούν εξ ολοκλήρου ή μερικώς την απώλεια του εισοδήματος ενός μεγαλύτερου σε ηλικία εργαζομένου, που συνταξιοδοτείται από αμειβόμενη εργασία πριν από τη συμπλήρωση του νόμιμου ορίου ηλικίας, εξαιτίας περικοπών στις θέσεις εργασίας για οικονομικούς λόγους, συνεισφέρουν στις δαπάνες επιμόρφωσης ή πρόσθετης επιμόρφωσης όσων αναζητούν εργασία, βοηθούν τους ανέργους στην αντιμετώπιση των εξόδων ταξιδιού για αλλαγή του τόπου διαμονής τους προκειμένου να βρουν απασχόληση κλπ.

Τα κυριότερα επιδόματα αυτής της κατηγορίας είναι:

<i>Τακτική επιδότηση ανέργων</i>	Χορηγείται από τον ΟΑΕΔ κάθε μήνα, για ορισμένο χρονικό διάστημα, στους ανέργους, εφόσον πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις.
<i>Έκτακτες οικονομικές ενισχύσεις και παροχές λόγω αφερεγγυότητας του εργοδότη</i>	Καταβάλλεται σε απολυμένους λόγω πτώχευσης της επιχείρησης κλπ.
<i>Επίδομα διαθεσιμότητας</i>	Όταν ο εργοδότης θέτει τους μισθωτούς σε διαθεσιμότητα ο ΟΑΕΔ καταβάλλει σ' αυτούς που παραμένουν άνεργοι κατά τη διάρκεια της διαθεσιμότητας το δέκα τοις εκατό του μέσου όρου των τακτικών αποδοχών των δύο τελευταίων μηνών υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης. Οι παροχές αυτές δεν καταβάλλονται για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από τρεις μήνες κάθε έτος.
<i>Βοήθημα ανεργίας αυτοτελώς και ανεξαρτήτως απασχολουμένων</i>	Νέο επίδομα ανεργίας που αφορά σε ελεύθερους επαγγελματίες.
<i>Επίδομα κατάρτισης ανέργων</i>	Αφορούν στα επιδοτούμενα προγράμματα επαγγελματικού επαναπροσανατολισμού, δηλαδή είναι επιδοτούμενη εκπαίδευση ή μαθητεία για εκμάθηση νέου επαγγέλματος, σε άτομα που έχασαν τη δουλειά τους ή δε βρίσκουν εργασία στο επάγγελμα που γνωρίζουν.
<i>Αποζημίωση λόγω απόλυσης από την εργασία</i>	Καταβάλλεται από τον ίδιο τον εργοδότη στην περίπτωση που ο ερευνώμενος απολύεται λόγω υπαιτιότητάς του.
<i>Ειδικό εποχικό επίδομα ανεργίας</i>	Καταβάλλεται σε άτομα που το επάγγελμά τους

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

για εποχικά εργαζομένους	χαρακτηρίζεται από την εποχικότητα της απασχόλησης (οικοδόμοι, καπνεργάτες, ηθοποιοί, ξενοδοχοϋπάλληλοι, δασεργάτες, μουσικοί κ.ά.).
Επίδομα νέων από 20-29 ετών	Καταβάλλεται σε νέους ανέργους 20-29 ετών, εφόσον είναι και παραμείνουν εγγεγραμμένοι σε μητρώα ανέργων περισσότερο από ένα χρόνο.

Στο **ερώτημα ΞΑ2** καταχωρείται το καθαρό μηνιαίο ποσό που αντιστοιχεί στο καθένα από τα προαναφερθέντα επιδόματα, καθώς και ο αριθμός των μηνών κατά τους οποίους ελήφθη κατά τη διάρκεια του 2015

Τμήμα ΞΒ. Συντάξεις

Καταγράφονται οι παροχές οι οποίες διασφαλίζουν τη χορήγηση εισοδήματος στους ασφαλισμένους, που αποχωρούν από την αγορά εργασίας λόγω ηλικίας, και σε όσους ασφαλισμένους έχουν συμπληρώσει ένα συγκεκριμένο όριο ηλικίας.

Ως συντάξεις δημόσιου φορέα θεωρούνται οι συντάξεις που χορηγούνται από τα ταμεία υποχρεωτικής ασφάλισης (*ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΤΕΒΕ, Δημοσίου, κλπ.*), ενώ ως συντάξεις ιδιωτικού φορέα θεωρούνται αυτές που παρέχονται στον ερευνώμενο και πληρώθηκαν αποκλειστικά από τον εργοδότη. Οι συντάξεις διακρίνονται σε κύρια και επικουρική, πρόωρη δημόσιου και ιδιωτικού φορέα για άτομα που αποσύρονται από την εργασία πριν την καθορισμένη ηλικία (δε θεωρούνται ως πρόωρα συνταξιούχοι οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι οποίοι έχουν κάνει χρήση δεκαπενταετίας, εικοσιπενταετίας κλπ.), παράλληλη από ιδιωτικό φορέα που καταβάλλεται μαζί με την κανονική σύνταξη, καθώς και η σύνταξη εθνικής αντίστασης. Εδώ θα καταχωρηθούν και οι εφάπαξ αμοιβές λόγω συνταξιοδότησης.

Στις άλλες συντάξεις καταχωρούνται οι εξοφλήσεις συντάξεων προηγούμενων ετών κ.ά.

Δεν περιλαμβάνονται οι ιδιωτικές συντάξεις για τις οποίες πλήρωσε ο ίδιος ο ερευνώμενος και οι οποίες καταχωρούνται στα **ερωτήματα Μ1-Μ2**.

Επισημαίνεται ότι οι συντάξεις λαμβάνονται σε **δωδεκάμηνη** βάση.

Στο **ερώτημα ΞΒ2** καταχωρείται το καθαρό μηνιαίο ποσό, που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις προαναφερθείσες συντάξεις, καθώς και ο αριθμός των μηνών κατά τους οποίους ελήφθη κατά τη διάρκεια του 2015.

Λόγω των προβλημάτων που παρατηρήθηκαν κατά τα προηγούμενα κύματα της έρευνας, θα πρέπει να συμπληρώνεται το ταμείο υγειονομικής ασφάλισης, το/α ταμείο/α της κύριας συνταξιοδοτικής ασφάλισης και της επικουρικής κοινωνικής ασφάλισης που παρέχει τη σύνταξη ή το επίδομα που αναφέρονται στο **ερώτημα ΞΒ2**.

Τμήμα ΞΓ. Συντάξεις - βοηθήματα από το /τη σύζυγο

Ερωτήματα ΞΓ1-ΞΓ2:

Καταγράφονται οι παροχές, οι οποίες διασφαλίζουν ένα προσωρινό ή διαρκές εισόδημα σε άτομα που δεν έχουν συμπληρώσει ακόμα τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης, αλλά έχουν χάσει το /τη σύζυγο ή κάποιο στενό συγγενή τους που τους εξασφάλιζε τα προς το ζην. Οι παροχές αυτές διακρίνονται σε:

- σύνταξη συζύγου, κύρια ή και επικουρική από δημόσιο φορέα ή παράλληλη από ιδιωτικό φορέα (από τον εργοδότη)
- σύνταξη ορφανών (από τον πατέρα ή τη μητέρα προς τα παιδιά) η οποία χορηγείται είτε από δημόσιο είτε από ιδιωτικό φορέα

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

- συντάξεις θυμάτων πολέμου
- άλλες συντάξεις/ βοηθήματα στις οποίες καταγράφονται οι εφάπαξ αμοιβές λόγω συνταξιοδότησης του θανόντος, οι εξοφλήσεις συντάξεων προηγούμενων ετών, τα επιδόματα που χορηγούνται σε ορφανά, το βοήθημα για έξοδα κηδείας κ.ά.

Δεν περιλαμβάνονται οι ιδιωτικές συντάξεις, για τις οποίες πλήρωσε τις εισφορές ο εκλιπών, ενώ *περιλαμβάνονται* οι ιδιωτικές συντάξεις, για τις οποίες έχει πληρώσει τις εισφορές ο εργοδότης του εκλιπόντος.

Στο **ερώτημα ΞΓ2** καταχωρείται το καθαρό μηνιαίο ποσό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις προαναφερθείσες συντάξεις καθώς και ο αριθμός των μηνών κατά τους οποίους ελήφθη κατά τη διάρκεια του 2015.

Επιστημαίνεται ότι οι συντάξεις λαμβάνονται σε **δωδεκάμηνη** βάση.

Τέλος, θα πρέπει να συμπληρώνεται το ταμείο υγειονομικής ασφάλισης, το/α ταμείο/α της κύριας συνταξιοδοτικής ασφάλισης και της επικουρικής κοινωνικής ασφάλισης που παρέχει τη σύνταξη ή το επίδομα που αναφέρονται στο **ερώτημα ΞΓ2**.

Τμήμα ΕΔ. Επιδόματα- βοηθήματα ασθενείας

Καταγράφονται οι παροχές που αντισταθμίζουν εξ ολοκλήρου ή εν μέρει την απώλεια εισοδήματος εξαιτίας της προσωρινής αδυναμίας του ατόμου για εργασία, λόγω ασθένειας ή τραυματισμού.

Δεν περιλαμβάνονται οι παροχές από ιδιωτικές ασφάλειες ασθενείας ή ατυχήματος, για τις οποίες πληρώνει ο ίδιος ο ερευνώμενος.

Χορηγούνται από δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα και διακρίνονται σε:

Επίδομα ασθενείας	Για τους <u>εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα</u> , για τις τρεις πρώτες ημέρες απουσίας λόγω ασθένειας, δεν καταβάλλεται. Για τις επόμενες 15 ημέρες απουσίας, δηλαδή από την 4 ^η έως την 18 ^η ημέρα, το επίδομα ασθενείας είναι ίσο με το 25% του τεκμαρτού ημερομισθίου του εργαζομένου. Για τις δεκαπέντε ημέρες που ακολουθούν, δηλαδή από την 19 ^η έως την 33 ^η , είναι ίσο με το 50% του τεκμαρτού ημερομισθίου του εργαζομένου. Για τους <u>εργαζομένους στο δημόσιο τομέα</u> το επίδομα ασθενείας καταβάλλεται από τον εργοδότη αντί του μισθού. Αν ο ερευνώμενος έχει τη δυνατότητα να το διαχωρίσει από το μισθό του και έχει καταγραφεί στο ερώτημα 65 για μισθωτούς, τότε δε θα πρέπει να συμπεριληφθεί εδώ.
Επίδομα εργατικού ατυχήματος	Για τις τρεις πρώτες ημέρες απουσίας λόγω εργατικού ατυχήματος δεν καταβάλλεται επίδομα. Το επίδομα εργατικού ατυχήματος για τις επόμενες τριάντα ημέρες, δηλαδή από την 4 ^η έως την 33 ^η , είναι ίσο με το 50% του τεκμαρτού ημερομισθίου του εργαζομένου. Τα παραπάνω αφορούν στους εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα. Για τους εργαζομένους στο δημόσιο τομέα ισχύουν όσα αναλύθηκαν στο επίδομα ασθενείας.
Επίδομα λουτροθεραπείας, αεροθεραπείας, κ.ά.	Καταβάλλεται σε ασθενείς που χρήζουν ανάλογης θεραπείας
Επίδομα μετακινούμενων ασθενών	Καταβάλλεται στους ασθενείς που χρήζουν συχνών μετακινήσεων, όπως π.χ. νεφροπαθείς, για πληρωμή μεταφορικού μέσου (ταξί) κλπ.
Άλλα επιδόματα/βοηθήματα	Καταχωρούνται τα επιδόματα πασχόντων από AIDS, μεσογειακή αναιμία, φυματίωση κ.ά. Διευκρινίζεται ότι δεν περιλαμβάνονται οι αποπληρωμές πιστοποιημένων δαπανών (π.χ. φάρμακα, φαρμακευτικές συσκευές, στρώματα

	κατακλίσεως κλπ.)
--	-------------------

Στο **ερώτημα ΞΔ2** καταχωρείται το καθαρό μηνιαίο ποσό που αντιστοιχεί στο καθένα από τα προαναφερθέντα επιδόματα /βοηθήματα καθώς και ο αριθμός των μηνών κατά τους οποίους ελήφθη κατά τη διάρκεια του 2015.

Τμήμα ΞΕ. Συντάξεις - επιδόματα / βοηθήματα αναπηρίας - ανικανότητας

Καταγράφονται οι παροχές που εξασφαλίζουν εισόδημα σε άτομα, τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης που προβλέπεται από το νόμο και δεν έχουν την ικανότητα να εκτελέσουν αμειβόμενη εργασία εξαιτίας σωματικής ή ψυχικής βλάβης. Διακρίνονται σε:

Σύνταξη αναπηρίας	Καταβάλλεται σε άτομα που είτε δεν έχουν εργαστεί ποτέ είτε δεν έχουν συμπληρώσει το απαιτούμενο όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση (μετατρέπεται σε κανονική σύνταξη γήρατος, όταν το άτομο συμπληρώσει κανονική ηλικία συνταξιοδότησης 65ο έτος) και είναι ανίκανα για εργασία. Εδώ καταχωρείται και η σύνταξη αναπήρων πολέμου, οι παροχές τυφλών, κωφαλάων, νοητικά καθυστερημένων, βαριάς αναπηρίας, εγκεφαλικής παράλυσης, παραπληγικών, ακρωτηριασμένων, τετραπληγικών.
Επίδομα οικονομικής ενσωμάτωσης ατόμων με ειδικές ανάγκες	Καταβάλλεται σε αναπήρους, οι οποίοι αναλαμβάνουν κάποια εργασία προσαρμοσμένη στις δυνατότητές τους (π.χ. τυφλοί, κ.ά.)
Επίδομα φροντίδας ανάπηρων συγγενών	Καταβάλλεται σε άτομα με αναπηρία, τα οποία χρήζουν συχνής ή συνεχούς φροντίδας προκειμένου να καλύψουν το κόστος της φροντίδας αυτής. Διευκρινίζεται ότι δεν περιλαμβάνονται οι αποπληρωμές πιστοποιημένων δαπανών (π.χ. φάρμακα, φαρμακευτικές συσκευές, στρώματα κατακλίσεως κλπ.).
Διατροφικό επίδομα διαβητικών	Καταβάλλεται σε διαβητικούς λόγω ανάγκης ειδικής διαίτας

Τυχόν λοιπά επιδόματα αναπηρίας, τα οποία δεν ανήκουν σε κάποια από τις παραπάνω περιπτώσεις καταγράφονται στην τελευταία κατηγορία «Άλλα επιδόματα/βοηθήματα», με αντίστοιχη περιγραφή του επιδόματος.

Προσοχή θα πρέπει να δοθεί, ώστε κάποιο επίδομα αναπηρίας να μην καταχωρηθεί διπλά.

Δεν περιλαμβάνονται οι παροχές από ιδιωτικές ασφάλειες για αναπηρία, που πληρώνει ο ίδιος ο ασφαλισμένος.

Στο **ερώτημα ΞΕ2** καταχωρείται το καθαρό μηνιαίο ποσό που αντιστοιχεί στο καθένα από τα προαναφερθέντα επιδόματα/βοηθήματα καθώς και ο αριθμός των μηνών κατά τους οποίους ελήφθη, κατά τη διάρκεια του 2015.

Τέλος, θα πρέπει να συμπληρώνεται το ταμείο υγειονομικής ασφάλισης, το/α ταμείο/α της κύριας συνταξιοδοτικής ασφάλισης και της επικουρικής κοινωνικής ασφάλισης που παρέχει τη σύνταξη ή το επίδομα που αναφέρονται στο **ερώτημα ΞΕ2**.

Τμήμα ΞΖ. Εκπαιδευτικές παροχές

Καταγράφονται τα βοηθήματα, που καταβάλλονται σε φοιτητές/ σπουδαστές, λόγω συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα, οι υποτροφίες, τα επιδόματα σπουδών στους εργαζομένους τις ημέρες των εξετάσεων κ.ά.

Δεν περιλαμβάνονται τα επιδόματα επαγγελματικής επιμόρφωσης/επανεκπαίδευσης, καθώς και ορισμένα επιδόματα που καταβάλλονται σε φτωχά νοικοκυριά με εισοδηματικά κριτήρια και τα οποία περιλαμβάνονται στα επιδόματα ανεργίας και στα οικογενειακά επιδόματα, αντίστοιχα.

Στο **ερώτημα ΞΖ2** καταχωρείται το καθαρό μηνιαίο ποσό που αντιστοιχεί στο καθένα από τα προαναφερθέντα επιδόματα /βοηθήματα καθώς και ο αριθμός των μηνών κατά τους οποίους ελήφθη, κατά τη διάρκεια του 2015.

Τμήμα Π. Φόροι εισοδήματος

Στο τμήμα Π γίνεται προσπάθεια καταγραφής του φόρου που καταβλήθηκε από τον ερευνώμενο, κατά τη διάρκεια του 2015, για όλα τα εισοδήματά του, προκειμένου αυτός να αφαιρεθεί και να προσδιοριστεί το διαθέσιμο εισόδημα.

Τα στοιχεία που συλλέγονται αφορούν σε φόρους που καταβλήθηκαν εντός του έτους αναφοράς της έρευνας, δηλαδή εντός του 2015, και αφορούσαν σε εισοδήματα που αποκτήθηκαν κατά το 2014.

Περίοδος αναφοράς	Έτος αναφοράς της έρευνας (Ιαν 2015-Δεκ2015)
Π1: «Το έτος 2016 υποβάλατε φορολογική δήλωση για τα εισοδήματα του έτους 2015;»	<p>1 - Ναι, υπέβαλα φορολογική δήλωση. Αφορά όσους υπέβαλαν φορολογική δήλωση για τα εισοδήματα του 2015, ανεξάρτητα αν το αποτέλεσμα της εκκαθάρισης ήταν πιστωτικό, χρεωστικό ή μηδενικό. Η απάντηση αυτή θα καταχωρείται για όσους υπέβαλαν φορολογική δήλωση στο όνομά τους, <u>είτε αυτή περιείχε μόνο δικά τους εισοδήματα είτε ήταν κοινή με άλλο/ α μέλος/ η του νοικοκυριού και περιείχε και δικά του/ τους εισοδήματα.</u></p> <p>2 - Τα εισοδήματά μου συμπεριλήφθηκαν σε φορολογική δήλωση κοινή με άλλο /α μέλος /η του νοικοκυριού. Για όσους υποβάλλουν κοινή φορολογική δήλωση με άλλο/ α μέλος/ η του νοικοκυριού και η δήλωση δεν υποβάλλεται στο όνομά τους. Στην περίπτωση αυτή, στο ερώτημα Π2 δηλώνεται το ονοματεπώνυμο και ο α/α του μέλους στη φορολογική δήλωση του οποίου συμπεριλήφθηκαν τα εισοδήματα.</p> <p>3 - Δεν ήμουν υποχρεωμένος να υποβάλω φορολογική δήλωση Για όσους λόγω του ύψους των εισοδημάτων τους δεν είναι υπόχρεοι να υποβάλλουν φορολογική δήλωση.</p> <p>4 - Δεν υπέβαλα φορολογική δήλωση, αν και είμαι υπόχρεος Για όσους δεν υποβάλλουν φορολογική δήλωση για οποιονδήποτε προσωπικό λόγο.</p>
Π5: «Παρακαλώ, να αναφέρετε αν καταβάλατε το έτος 2015, ποσό φόρου με την εκκαθάριση της φορολογικής δήλωσης των εισοδημάτων του 2014»	Είναι ο φόρος που καταβλήθηκε με την εκκαθάριση της φορολογικής δήλωσης και αφορούσε εισοδήματα που αποκτήθηκαν κατά το έτος 2014.
Π6: «Σε ποια από τις παρακάτω τάξεις μεγέθους κατατάσσεται το ποσό φόρου που καταβάλατε;»	Απαντούν μόνο όσοι δεν γνωρίζουν το ακριβές ποσό του φόρου που κατέβαλαν το έτος 2015 για το οικονομικό έτος 2014.
Π7: «Κατά τη διάρκεια του 2015, καταβάλατε	Για οποιοδήποτε ποσό φόρου καταβλήθηκε

Οδηγίες προς τους ερευνητές της έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016

κάποιο συμπληρωματικό/ επιπρόσθετο φόρο, που έχει προέλθει από εκκαθάριση εκπρόθεσμη ή συμπληρωματική δήλωση κ.ά., για όλα τα εισοδήματά σας;»	συμπληρωματικά, εντός του 2015, όπως πρόστιμα κ.ά. είτε αυτός αφορούσε εισοδήματα του 2015 είτε εισοδήματα προηγούμενου/ ων έτους/ ών.
Π6: «Σε ποια από τις παρακάτω τάξεις μεγέθους κατατάσσεται το ποσό του επιπρόσθετου φόρου που πλήρώσατε;»	Απαντούν μόνο όσοι δεν γνωρίζουν το ακριβές ποσό του επιπρόσθετου φόρου που πλήρωσαν

Στα ερωτήματα **Π8α** έως και **Π8ζ** απαντούν όλοι οι ερευνώμενοι ανεξαρτήτως από το αν υποβάλλουν φορολογική δήλωση οι ίδιοι ή τα εισοδήματα τους περιλαμβάνονται στη φορολογική δήλωση άλλου μέλους.

Τμήμα Ρ. Έκτακτη οικονομική εισφορά στα φυσικά πρόσωπα με μεγάλο εισόδημα

Ερώτημα Ρ1. «Κατά τη διάρκεια του 2015 πλήρώσατε κάποιο εφάπαξ ποσό ως έκτακτη οικονομική εισφορά επί των εισοδημάτων σας έτους 2014; (1%)»

Επισημαίνεται ότι η οικονομική εισφορά αφορά σε φυσικά πρόσωπα που είχαν εισόδημα άνω των 100.000 €

Τμήμα Σ. Απόσπρωση υλικών αγαθών

Στην ενότητα αυτή ο ερευνώμενος καλείται να απαντήσει εάν στερείται ή όχι ορισμένα βασικά αγαθά. Τα σχετικά υποερωτήματα αφορούν στον κάθε ερευνώμενο προσωπικά.

Προσοχή θα πρέπει να δοθεί από τον ερευνητή κατά την υποβολή των ερωτημάτων, ώστε να διατυπώνεται η ερώτηση με σαφήνεια και να μην παραλείπονται οι επεξηγήσεις που δίνονται εντός των παρενθέσεων.

Για παράδειγμα στο ερώτημα 3, που αφορά στο εάν ο ερευνώμενος συναντιέται με φίλους/συγγενείς θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι συναντήσεις μπορεί να λαμβάνουν χώρα είτε στο σπίτι ή σε κάποιο εστιατόριο/καφετέρια κλπ.

Αντίστοιχα, στο ερώτημα 5, που αφορά στο εάν ο ερευνώμενος μπορεί να ξοδεύει χρήματα κάθε εβδομάδα για τον εαυτό του ή κάποιο χόμπι του, χωρίς να συμβουλευτεί κάποιον άλλο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα έξοδα μπορεί να αφορούν το να πάει στον κινηματογράφο ή να αγοράσει περιοδικά ή τσιγάρα κλπ.

Τμήμα ΣΑ. Συνθήκες εργασίας & διαβίωσης ατόμων με αναπηρία

Τα ερωτήματα αυτής της ενότητας αφορούν σε όσους ερευνώμενους δηλώσουν ότι έχουν κάποια αναπηρία.

Στα ερωτήματα **ΣΑ4** έως και **ΣΑ6** απαντούν μόνο όσοι έχουν κάποια αναπηρία και είτε εργάζονται σήμερα ή έχουν εργαστεί στο παρελθόν.

Τμήμα Τ. Διάρκεια και ημερομηνία συνέντευξης

Ερώτημα Τ1. «ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΡΕΥΝΗΤΗ: Παρακαλώ, να σημειώσετε την ώρα λήξης της συνέντευξης»

Όπως και στο πρώτο ερώτημα, έτσι και εδώ, θα σημειωθεί λεπτομερώς η ώρα λήξης της συνέντευξης, π.χ. 19:25', καθώς και η ημερομηνία της συνέντευξης.

Έλεγχος και αποστολή υλικού από τις Υ.Σ.Ν. στην Κ.Υ.

Οι ερευνητές, σε κάθε μονάδα επιφανείας, θα ελέγχουν όλα τα στοιχεία που έχουν καταχωρήσει στα ερωτηματολόγια για τυχόν λάθη ή παραλείψεις.

Η αποστολή των ερωτηματολογίων σε ηλεκτρονική μορφή, δε μπορεί να πραγματοποιηθεί πέραν της 31^{ης} Αυγούστου 2016.